

รายงานฉบับสมบูรณ์

การศึกษาแบบแผนทางสังคมและปัจจัยการดื่มที่ส่งผลต่อพฤติกรรม
และการรับรู้การดื่มไม่ขับในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ

A Study to Social Model and Drinking factor that to
Affect Don't Drive and Drunk Behavior and Perception
in Chaiyaphum Province

(สัญญาโครงการ 61-02029-0082)

รพีภัทร ศรีไกรภักดิ์ และคณะ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากศูนย์วิจัยปัญหาสุรา
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สิงหาคม 2564

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัย เรื่อง แบบแผนทางสังคมและปัจจัยการดื่มที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ สำเร็จลุล่วงด้วยดีโดยการสนับสนุนงบประมาณจาก ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) ภายใต้การสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ได้ให้การสนับสนุนทุนดำเนินการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2564

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี อันเนื่องมาจากการสนับสนุนและให้ความร่วมมือของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน เยาวชน ตัวแทนประชาชน และหน่วยงานในพื้นที่ ตลอดจนที่ปรึกษาทุกฝ่ายที่กรุณาช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการทำวิจัยจนสำเร็จและสมบูรณ์ทุกขั้นตอน และขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ศูนย์บริการคนพิการจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ ที่ให้โอกาสและสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนกระบวนการศึกษาและดำเนินงานวิจัย

คุณประโยชน์และองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยนี้ ขอมอบเป็นแนวทางเพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมด้านสุขภาวะของประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

คณะผู้วิจัย
สิงหาคม 2564

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาวิจัยเรื่องแบบแผนทางสังคมและปัจจัยการดื่มที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ มุ่งศึกษาและบรรยายความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนทางสังคมและปัจจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนจังหวัดชัยภูมิ และศึกษาพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในประชากรจังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรูปแบบการศึกษา ได้แก่ (1) การลงพื้นที่ฝังตัวในชุมชน (Phase In) เพื่อศึกษาบริบทกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละชุมชนในพื้นที่ (2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้ Snowball technique ในการค้นหา key informants ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือน (ชาย-หญิง) ผู้นำชุมชน และ หน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ สาธารณสุข โรงพยาบาล /ชมรมคนพิการ สถานีตำรวจภูธร ป้องกันภัย ฯ ในพื้นที่ จำนวน 30 คน (3) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) กับตัวแทนครัวเรือน ผู้นำชุมชน และ หน่วยงานใน 2 พื้นที่ๆละ จำนวน 15 คน รวม 30 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ และนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์และสรุปผล

ผลการศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนทางสังคมและปัจจัยทางพฤติกรรมและสังคม ที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน จังหวัดชัยภูมิ อยู่บนฐานการดำเนินวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ในขณะที่บางส่วนรับแบบแผนพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาจากต่างถิ่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และพิธีกรรม ประเพณี วัฒนธรรม บุคลิกและอุปนิสัยที่เป็นเอกลักษณ์ของประชาชนหนุนเสริมให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว ความนิยมในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ควบคู่มาพร้อมกับความบันเทิงมีความยินดี การยอมรับ นับถือกันเสมือนญาติพี่น้อง รวมทั้งให้ความเคารพแก่ผู้ที่มีอาวุโส จึงทำให้มีความรักใคร่กลมเกลียวกันตลอดจน ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ การเข้าสังคมที่ ความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายวัฒนธรรมด้านการกิน อาหาร ควบคู่กับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พฤติกรรมซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีพฤติกรรมขับซีรดิซิ่ง ซึ่งปัจจุบันถือเป็นปัญหาสำคัญของประชาชนในพื้นที่ กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ถูกเรียกขานกันว่า กลุ่มเด็กแว้น ได้สร้างความเดือดร้อนต่อการดำรงวิถีชีวิตที่สงบของประชาชนในชุมชน ทำให้พี่น้องประชาชนรู้สึกไม่ปลอดภัยยามค่ำคืน ในชุมชนสูญเสียลูกหลานเยาวชน และทรัพย์สินจำนวนมาก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการขับซีรดิซิ่งในขณะมีเมามา พบมากทั่วทุกตำบลทุกหมู่บ้าน การรวมตัวกันของเยาวชนในช่วงโควิดมีมากขึ้น เพราะไม่ได้ไปโรงเรียน โอกาสและความถี่จึงมีมากขึ้น การจับกลุ่มมั่วสุม ดื่มเครื่องดื่ม และก่อเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทระหว่างกลุ่มเยาวชนด้วยกัน ทั้งๆ ที่กลุ่มเด็ก

และเยาวชนในพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเพื่อนที่รู้จักกัน และมีพฤติกรรมชื่นชอบการตกแตงรถ และการขับซิ่งรถเสียงดังและแข่งรถ สาเหตุสำคัญที่หนุนเสริมให้มีการรวมกลุ่มและมีพฤติกรรมติ่มแล้วขับ ได้แก่ ความต้องการพบปะกับกลุ่มเพื่อน กลุ่มญาติซึ่งมักเป็นอันดับต้น กลุ่มวัยรุ่นอายุ ตั้งแต่ 12ปี -18 ปี มีความนิยมชมชอบขับซิ่งจักรยานยนต์เวลาติ่มและเวลาเมา พฤติกรรมเมาแล้วขับ มักเกิดจากความสามารถควบคุมตนเองที่ต่ำกว่ามาตรฐาน หรือ ต่ำกว่าปกติในการขับซิ่ง เป็นอารมณ์และความนิยมเพื่อตอบสนองความสุขตนเองในขณะเดี๋ยวนั้น และมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดหรือประกอบอาชญากรรมได้ทุกคน

พฤติกรรมและการรับรู้การติ่มไม่ขับในประชากรจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ประชากรจังหวัดชัยภูมิมียุทธศาสตร์และการรับรู้เกี่ยวกับการติ่มไม่ขับ มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) พฤติกรรมและการรับรู้ด้านบุคคล เนื่องจากพบว่าประชาชนมีพฤติกรรมชื่นชอบความท้าทาย ความเสี่ยงในการติ่มแล้วขับ โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน บุคคลที่มีประสบการณ์ในการขับซิ่ง และมีใบอนุญาตขับซิ่ง จะมีความต้องการขับซิ่งแม้จะติ่มสุรา เพราะมีประสบการณ์ในการฝ่าฝืนกฎจราจร รวมทั้งการไม่สวมหมวกนิรภัย กลุ่มวัยรุ่นส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสี่ยงเกิดอุบัติเหตุในการขับซิ่ง โดยเฉพาะการขับซิ่งรถจักรยานยนต์แบบเสียงอันตราย การขับรวดเร็วเพื่อให้เพื่อนต่างเพศพอใจ รวมทั้งพฤติกรรมอื่นๆ ประชากรจังหวัดชัยภูมิ โดยเฉพาะเยาวชนส่วนใหญ่รับรู้ได้ว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเกิดอุบัติเหตุจราจรขึ้นอยู่กับตนเองและอาจ ได้รับความเจ็บ พิการจนถึงเสียชีวิต 2) พฤติกรรมและการรับรู้ของสภาพแวดล้อม อันได้แก่ ครอบครัว เพื่อน และชุมชน เนื่องจากพบว่า ครอบครัวที่ไม่มีพ่อแม่ หรือ ผู้ปกครองที่คอยสอดส่องดูแลจะทำให้เสี่ยงต่อพฤติกรรมติ่มแล้วขับ แต่หากมีผู้ปกครองดูแลใกล้ชิด โอกาสการติ่มแล้วขับก็จะน้อยลง นอกจากนี้กลุ่มเพื่อน มีผลต่อ พฤติกรรมการติ่มไม่ขับ ยิ่งไปกว่านั้น ถ้าในละแวกบ้านมีการขายเครื่องติ่มแอลกอฮอล์ก็จะยิ่งสะดวกในการติ่ม รวมทั้งอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน เนื่องจากถูกชักชวนจากเพื่อนและขาดแรงต้าน ไม่กล้าปฏิเสธเพื่อนและมักจะคิดว่าขับซิ่งได้ นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ธรรมเนียมการติ่มของชุมชน เนื่องจาก ชุมชนท้องถิ่น มีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมให้มีโอกาสการติ่มสุรา ความเชื่อทางสังคมก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมติ่มสุราของประชาชนเช่นกัน ดังนั้นพฤติกรรมและการรับรู้ด้านต่างๆจึงมีผลต่อการการติ่มไม่ขับของประชาชนในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง จนส่งผลต่อพฤติกรรมการติ่มแล้วขับ

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

แบบแผนทางสังคมรวมทั้งพฤติกรรมและการรับรู้ของประชาชนจังหวัดชัยภูมิ มีองค์ประกอบและสัมพันธ์กับด้านอื่นๆ กลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมดื่มและเมาแล้วขับจำเป็นต้องมีบทโทษ และจำเป็นที่จะต้องเป็นการลงโทษที่ค่อนข้างรุนแรงไม่ใช่แค่ปรับอย่างเดียว การลงอาญาก็คงจะไม่ค่อยมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนพฤติกรรมของคนกลุ่มนี้มากนัก สำหรับบุคคลที่รู้ตัวว่าเป็นคนที่ชอบเมาแล้วขับ แต่ใจจริงคือไม่อยากจะเมาแล้วขับ แต่ไม่สามารถห้ามตัวเองได้ การวางแผนว่าจะกลับบ้านยังง่วงก่อนที่จะออกไปดื่มกับเพื่อนๆ นั้นเป็นกลยุทธ์ที่ดีที่สุดที่จะป้องกันไม่ไห้ตัวเองทำร้ายตัวเองและคนอื่นรอบข้างจากการเมาแล้วขับ และที่สำคัญบุคคลที่เมาแล้วขับมักมีความคิดที่ผิดว่าตัวเองไม่เมา ทั้งนี้ก็เพราะว่าความเมาทำให้ความสามารถในการประเมินความเมาของตัวเองถดถอยลงไปเยอะมาก เพราะฉะนั้นถ้าเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ เห็นบุคคลที่รักหรือคนสนิทดื่มเหล้าแล้วพยายามจะขับรถกลับบ้านเองด้วยเหตุผลที่ว่าหรืออาจไม่รู้ว่าตนเองเมา โอกาสที่บุคคลดังกล่าวนั้นจะเมาจริงๆ จนไม่สามารถขับชี่ได้และมี แนวโน้มประสบอุบัติเหตุได้มากที่สุด นอกจากนี้ในพื้นที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังอุบัติเหตุด้านการขับชี่รวมทั้งเครือข่ายด้านประชาสังคมงดเหล้าในพื้นที่ แต่ยังไม่มีความเห็นหน่วยงานหลักที่ดำเนินงานด้านดังกล่าว ซึ่งหน่วยงานทั้งหมดทำงานเชิงบูรณาการและดำเนินงานตามวาระโอกาส หรือช่วงเทศกาล และขอค้นพบอีกประการ คือปัจจุบันเด็ก เยาวชนมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มสูงขึ้น หากมีโอกาส หรือมีพื้นที่เสี่ยงที่สามารถพบปะกลุ่มเพื่อน โดยหากปราศจากการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะส่งผลให้เด็ก เยาวชนมีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วขับชี่ยานพาหนะมากขึ้น ทั้งนี้ชุมชนเองต้องมีมาตรการการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามที่กฎหมายกำหนดไม่ทั่วถึงครอบคลุมทุกชุมชน ทุกร้านค้า อีกทั้ง งานวิจัยดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพการณ์และแนวโน้ม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ ซึ่งหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ และสร้างความร่วมมือจาก ผู้ปกครอง และหน่วยงานทุกภาคส่วน ทั้งกลุ่มองค์กรในชุมชน เครือข่ายสุขภาพหน่วยงานท้องถิ่น ร้านค้า ผู้ประกอบการต่างๆ รวมถึงการสร้างพื้นที่สำหรับให้เด็กและเยาวชนมีพื้นที่ในการแสดงออกอย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการส่งเสริมกิจกรรม อันจะส่งผลให้เด็กและเยาวชน มีพฤติกรรมที่เหมาะสมและเป็นประชากรที่ดีของชาติต่อไป

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและบรรยายความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนทางสังคม และปัจจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน จังหวัดชัยภูมิ และศึกษาพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในประชากรจังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ตัวแทนประชาชน ผู้นำชุมชน หน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ สาธารณสุข โรงพยาบาล /ชมรมคนพิการ สถานีตำรวจภูธร สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีรูปแบบการศึกษา ได้แก่ (1) การลงพื้นที่ฝังตัวในชุมชน (Phase In) เพื่อศึกษาบริบทกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละชุมชนในพื้นที่ (2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้ Snowball technique ในการค้นหา key informants ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือน (ชาย-หญิง) ผู้นำชุมชน และ หน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ สาธารณสุข โรงพยาบาล /ชมรมคนพิการ สถานีตำรวจภูธร สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในพื้นที่ จำนวน 30 คน (3) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) กับตัวแทนครัวเรือน ผู้นำชุมชน และ หน่วยงานใน 2 พื้นที่ๆละ จำนวน 15 คน รวม 30 คน เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่ม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์และสรุปผลและพรรณนาความ (Descriptive)

ผลการศึกษา พบว่า:

1. ความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนทางสังคม และปัจจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน จังหวัดชัยภูมิ อยู่บนฐานการดำเนินวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ในขณะที่บางส่วนรับแบบแผนพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาจากต่างถิ่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และพิธีกรรม ประเพณี วัฒนธรรม บุคลิกและอุปนิสัยที่เป็นเอกลักษณ์ของประชาชนหนุนเสริมให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว ความนิยมในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ควบคู่มาพร้อมกับความบันเทิงมีความยินดี การยอมรับ นับถือกันเสมือนญาติพี่น้อง รวมทั้งให้ความเคารพแก่ผู้ที่มีอาวุโส จึงทำให้มีความรักใคร่กลมเกลียวกันตลอดจน ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ การเข้าสังคมที่ ความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายวัฒนธรรมด้านการกิน อาหารควบคู่กับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุคคลที่มีพฤติกรรมการดื่มแล้วขับ มีตั้งแต่ช่วงอายุ ตั้งแต่ 13 ปี เยาวชนทั่วไป กลุ่มคนวัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ โดยนิยมดื่มสุราขาว เบียร์ และสุราสี ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเบื้องต้น ทราบและรับรู้ถึงปัญหาผลกระทบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีผลต่อการขับชี่ยานพาหนะ แต่ด้วยความนิยมชมชอบ และอิทธิพลพฤติกรรมจากกลุ่มเพื่อน สภาพแวดล้อมรอบตัว ซึ่งล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการขับชี่ยานพาหนะเป็นอย่างมาก กลุ่มเด็ก เยาวชนเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสเข้าสู่วงจรอบายมุขง่ายที่สุด เพราะไม่เห็นคุณค่าในตนเองคิดว่าสังคมปฏิเสธ ขาดความ

ยับยั้งซึ่งใจ ขาดผู้ให้คำแนะนำที่ถูกต้อง ขณะเดียวกันสภาพแวดล้อมที่มีบทบาทต่อพฤติกรรมการณ์เครื่องแอลกอฮอล์และการขับซึยานพาหนะ ของประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ ร้านค้าจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่ในปัจจุบันพบว่า ร้านค้าชุมชนในพื้นที่มีการจัดวางการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เข้าถึงง่าย มีวางขายหน้าร้านตรงบริเวณทางเข้า เพื่อสะดวกในการหยิบขายและซื้อหา แม้ร้านค้าบางแห่งติดป้ายดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่เด็กและเยาวชน แต่ก็ยังไม่สามารถควบคุมได้ โดยเฉพาะช่วงเวลาขายที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ส่งผลให้ประชาชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะเด็กเยาวชนมีพฤติกรรมการณ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ต่อเนื่อง ในขณะที่ผู้ประกอบการร้านค้าที่จำหน่ายไม่ได้รู้สึกว่าการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับเยาวชนเป็นสิ่งที่ขัดต่อกฎหมาย นอกจากนี้รูปแบบการโฆษณาของบริษัทผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีมาเพิ่มเติมตลอดเวลา การควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้านค้าจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด อย่างไรก็ตาม การลดพฤติกรรมการณ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และขับซึยานพาหนะในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ จำเป็นต้องมีการกำหนดและบังคับใช้กฎหมาย มาตรการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ชุมชน การรณรงค์ดื่มไม่ขับ การสร้างเครือข่ายประชาคมงดเหล้าต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องที่ช่วยผลักดันและส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ทราบถึงข้อกำหนดในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมการจำหน่าย การรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ทราบถึงผลกระทบในเชิงลบ และโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และขับซึยานพาหนะ รวมถึงการมีเครือข่ายขับเคลื่อนในการเฝ้าระวังการขับแล้วขับในพื้นที่จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนที่ประสบกับปัญหาจากผลกระทบการดื่มแล้วขับสามารถเข้าถึงข้อมูล รวมทั้งสามารถรับทราบข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน และทำควบคู่กับมาตรการในการควบคุม กิจกรรมรณรงค์สร้างความรู้ความตระหนัก หรือเพิ่มกิจกรรมหรือพื้นที่ในการสร้างสรรค์ให้กับประชากรกลุ่มเสี่ยงที่ เพื่อควบคุมและลดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกิดจากพฤติกรรมเมาแล้วขับ

2. พฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ มีองค์ประกอบที่ส่งผลพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ พฤติกรรมและการรับรู้ของบุคคลที่ชื่นชอบความท้าทาย ความเสี่ยงในการดื่มแล้วขับ และลักษณะของบุคคล อื่นๆรวมทั้งบุคลิกภาพความสามารถในการควบคุมตนเอง ความชอบในการแสวงหาความสุขให้ตนเอง ชื่นชอบความตื่นเต้นเร้าใจ บุคคลที่มีพฤติกรรมการณ์จนติด มักจะไม่กลัวเมา แต่เวลาขับซึรถจักรยานยนต์นั้นความสามารถในการขับซึจะน้อยลง จึงเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ พฤติกรรมส่วนใหญ่ของนักดื่มที่เมาแล้วขับไม่ได้มีพฤติกรรมต่อต้านสังคม แต่ก็ไม่รู้สึกผิดที่เมาแล้วขับ ประสบการณ์ในการประสบอุบัติเหตุเป็นปัจจัยหนุนเสริมสำคัญมีผลต่อการเมาแล้วขับ รวมทั้งทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการดื่มไม่ขับ โดยเฉพาะวัยรุ่นส่วนใหญ่มีทัศนคติในการขับซึโดยเฉพาะการขับซึรถจักรยานยนต์ คือผู้ที่มีความชำนาญเชี่ยวชาญในการขับซึจะใช้ความเร็วสูงได้ อิทธิพลของสภาพแวดล้อมครอบครัว

ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและการรับรู้การดื่ม
ๆ เนื่องจากบุคคลมีความสัมพันธ์ในครอบครัวส่งผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ
เยาวชน นอกจากนี้กลุ่มเพื่อนย่อมมีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับ รวมทั้ง
สังคมและวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมการดื่มของชุมชนก็ถือว่ามามีอิทธิพลต่อการเมาแล้วขับของ
กลุ่มประชากรที่ดื่มแล้วขับ และประเพณีต่างๆ ในท้องถิ่น มีส่วนสนับสนุน ส่งเสริมให้ดื่มสุรามี
ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มแล้วขับ รวมทั้ง ความเชื่อทางสังคม กิจกรรมทางศาสนา ย่อม มี
ความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการดื่มสุราของบุคคล เป็นต้น

คำสำคัญ : แบบแผนทางสังคม พฤติกรรมและการรับรู้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทสรุปผู้บริหาร.....	ข
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตการศึกษา	3
1.4 ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวคิดการจัดระเบียบทางสังคม.....	6
2.2 แนวคิดบรรทัดฐานและการจัดระเบียบทางสังคม.....	7
2.3 แนวคิดโครงสร้างทางสังคมของชุมชน.....	8
2.4 แนวคิดพฤติกรรมมนุษย์และพฤติกรรมศาสตร์	10
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	12
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม และพฤติกรรมการณ์การบริโภค.....	13
2.7 แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.....	13
2.8 ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญหาทางสังคม.....	14
2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
2.10 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	17

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	18
3.1 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	18
3.2 ประชากร กลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มตัวอย่าง.....	18
3.3 ขอบเขตการศึกษา.....	19
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	20
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	21
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	21
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	23
4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนทางสังคม และปัจจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการตีไม้เครื่องตีไม้แอลกอฮอล์ของประชาชน จังหวัดชัยภูมิ.....	23
4.2 พฤติกรรมและการรับรู้การตีไม้ซบในประชากรจังหวัดชัยภูมิ.....	35
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	42
5.1 สรุป.....	42
5.2 อภิปรายผล.....	49
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	52
บรรณานุกรม.....	54
ภาคผนวก.....	57
ภาคผนวก ก ภาพถ่ายกิจกรรม.....	58
ภาคผนวก ข เครื่องมือการวิจัย.....	64

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 การกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรม.....	14
2.2 กรอบแนวคิด.....	17

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยในปัจจุบัน มีมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมความรุนแรงในสังคม ข้อมูลจากสำนักสถิติแห่งชาติที่ได้จัดทำรายงานสถิติคดีเกี่ยวกับเยาวชนของกรมพินิจฯ พบว่า จำนวนคดีที่เด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดี โดยสถานพินิจทั่วประเทศ พบว่ามีเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวนไม่น้อยที่กระทำความผิด โดยส่วนใหญ่เป็นเด็กอายุระหว่าง 15-17 ปี ประมาณ 30,000 คดีต่อปีที่เกิดจากความผิดเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาท ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นยาเสพติดที่รุนแรง หรือการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ล้วนเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดเหตุอาชญากรรมและความรุนแรง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2557: 50) ข้อมูลสถิตินักดื่มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือปี พ.ศ. 2558 พบว่าในกลุ่มประชากร ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป เป็นผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำนวนประมาณ 17.7 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 32.3 หรืออาจกล่าวได้ว่า 1 ใน 3 ของคนไทยที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำนวน 5.5 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.0 ซึ่งถือเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าภาพรวมของประเทศ (ธัญวรรณ์ แจ่มใส และคณะ. 2560: 2) เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยง ที่ก่อให้เกิดภาวะโรคอันดับหนึ่งของโลก และมีความเกี่ยวข้องกับการเกิดโรคและการบาดเจ็บมากกว่า 60 ชนิด การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประเด็นทางสังคมและการพัฒนาต่างๆ รวมถึงความรุนแรง โดยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชนที่แสดงออกหลังจากดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นที่พบเห็นกันมากขึ้น (นุฏลกิจ ทวีชาติ. 2560: 10 - 11)

สังคมไทยกำลังเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรในประเทศ และผลกระทบสำคัญทางด้านสังคมไทย คือ วัฒนธรรมและสังคมของคนไทยอ่อนแอ ขาดภูมิคุ้มกัน ในขณะที่ปัญหาอื่นๆ สำคัญที่พบในสังคมไทย ได้แก่ 1) ปัญหาการว่างงาน อันเนื่องมาจาก แรงงานที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 และเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ 2) ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน เนื่องจากเศรษฐกิจไทยชะลอตัวอย่างต่อเนื่อง 3) ปัญหาการเจ็บป่วยด้วยโรคอุบัติใหม่ 4) ปัญหาอาชญากรรม 5) ปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ และปัญหาการพนันที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากเผชิญกับสภาวะว่างงานและความเครียดกับสถานการณ์ COVID-19 และ 6) ปัญหาอุบัติเหตุ แม้ว่าสถิติการเกิดอุบัติเหตุและผู้เสียชีวิตลดลง ทั้งในช่วงปกติและช่วงเทศกาลสงกรานต์ 2563 แต่มูลค่าทรัพย์สินเสียหายเพิ่มขึ้นร้อยละ 40.0 และจากการจำกัดการเดินทาง ห้ามจำหน่ายสุรา การล็อกดาวน์ของจังหวัด ส่งผลให้เทศกาลสงกรานต์ปี 2563 เกิดอุบัติเหตุจากรางบงและผู้เสียชีวิตลดลงร้อยละ 60.8 และ 56.7 ตามลำดับ ทั้งนี้ จาก

พฤติกรรมกรซ้บรเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดเป็นการเพิ่มความเสี่ยงให้ผู้ประสบเหตุมีโอกาศ เสียชีวิตสูง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563 : ออนไลน์)

ปัญหาอุบัติเหตุทางการจราจรถือเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสาธารณสุขสังคม และเศรษฐกิจของโลกอุบัติเหตุทางถนนนับเป็นปัญหาสำคัญระดับโลก จากการรายงานขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ปี2018 พบว่า ปัจจุบันจำนวนผู้เสียชีวิตจากการชนบนถนนทั่วโลกเพิ่มขึ้นจาก 1.25 ล้านคน เป็น 1.35 ล้านคนในช่วงเพียงสามปีที่ผ่านมา ซึ่งเท่ากับวันละ 3,700 คน มากกว่าครึ่งหนึ่งของ ผู้เสียชีวิตจากการชนบนถนนเป็นผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์รถจักรยานและคนเดินถนน (Vulnerable road users) (สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร, 2562 : 1) ปัจจุบันประเทศไทยมีอัตราการเกิดอุบัติเหตุทางถนนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง องค์การอนามัยโลกได้จัดให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอัตราการเกิดอุบัติเหตุสูงเป็นอันดับ 9 ของโลก มีคนไทยเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนปีละประมาณ 22,491 ราย คิดเป็น 32.7 คนต่อประชากร 1 แสนคนเฉลี่ยแล้ว มีคนไทยเสียชีวิตจากอุบัติเหตุช่วงชั่วโมงละ 3 คน ซึ่งถือว่าเกิดค่าเฉลี่ยของโลกถึง 2 เท่า อุบัติเหตุทางถนนไม่ได้ส่งผลกระทบต่อผู้ที่ประสบภัยเท่านั้น แต่ังก่อให้เกิดความสูญเสียต่อเศรษฐกิจและสังคมไทยโดยรวมอย่างมหาศาล ขณะที่สถาบันวิจัยทีดีอาร์ไอ ได้คำนวณมูลค่าความสูญเสียจากการเสียชีวิตและบาดเจ็บสาหัสจากอุบัติเหตุจราจร เกิดความสูญเสียที่คิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจราว 5 แสนล้านบาทต่อปี (นิพนธ์ บุญญามณี,บพสัมภาษณ์ :14 พ.ย.2562) นอกจากนี้ การควบคุมเข้มงวด ระหว่างวันที่ 29-31 ธันวาคม 2563 พบว่าสถิติคดีที่เข้าสู่กระบวนการคุมความประพฤติ ซึ่งเป็นคดีซ้บรรถในขณะเมาสุรา จำนวน 582 คดี คดีซ้บรเร็ว จำนวน 1 คดี และคดีซ้บรรถประมาท จำนวน 2 คดี จากยอดสะสมคดีที่ศาลสั่งคุมประพฤติ 3 วันจำนวนทั้งสิ้น 992 คดี และจังหวัดที่มีสถิติคดีซ้บรรถขณะเมาสุราสะสมสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ อันดับ 1 จังหวัดชัยภูมิ และ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 105 คดี อันดับ 2 จังหวัดจันทบุรี จำนวน 104 คดี และ อันดับ 3 จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 99 คดี แต่เมื่อเปรียบเทียบสถิติคดีช่วงเทศกาลปีใหม่ พ.ศ. 2563 และ พ.ศ. 2564 พบว่า คดีซ้บรรถในขณะเมาสุรา ปี พ.ศ. 2563 มีจำนวน 3,880 คดี และปี พ.ศ. 2564 มีจำนวน 582 คดี ลดลงกว่าปี 2563 จำนวน 3,298 คดี (กระทรวงยุติธรรม. 2564 : ออนไลน์)

จังหวัดชัยภูมิเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีสถิติการเกิดอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากเมาแล้วซ้บ โดยข้อมูลจากศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนช่วงเทศกาลปีใหม่ พ.ศ. 2564 จังหวัดชัยภูมิ ช่วงควบคุมเข้ม 29 ธันวาคม 2563 – 4 มกราคม 2564 พบสถิติการเกิดอุบัติเหตุทั้งหมด 10 ครั้ง กระจายอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ บำเหน็จณรงค์ ,เกษตรสมบูรณ์ ,บ้านเขว้า ,เนินสง่า ,บ้านแท่น และอำเภอคอนสาร สถิติเสียชีวิตสะสม 5 ราย บาดเจ็บ 8 คน ส่วนรถที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุดเป็นรถจักรยานยนต์ โดยสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากเมาสุรา และซ้บรเร็ว ไม่สวมหมวกนิรภัย โดยมีการสั่งคุมประพฤติของผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วซ้บรช้ยานพาหนะในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ตั้งแต่วันที่ 29 ธันวาคม 2563 – 1 มกราคม 2564 แล้วจำนวน

105 คดี จากทั่วประเทศ 911 คดี มากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ (สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดชัยภูมิ. 2564)

สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ รวมทั้งที่มาจากพฤติกรรมการขับขี่ขณะเมาสุรามีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น ตัวผู้ขับขี่ สภาพรถ สภาพถนน และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งบริบทด้านสังคม นโยบายและกฎหมาย ในขณะที่หน่วยงานในพื้นที่ มีการรณรงค์ป้องกันและลดอุบัติเหตุบนเส้นทางสายหลักและเส้นทางรอง ภายใต้หัวข้อ “ขับรถมีน้ำใจ รักษาวินัยจราจร” บูรณาการร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อสร้างความตระหนักรู้ และกระตุ้นเตือนจิตสำนึกให้กับประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนน เน้นประเด็นการขับรถเร็วเกินกว่ากฎหมายกำหนด การดื่มแล้วขับ และการไม่สวมหมวกนิรภัยและเข็มขัดนิรภัย มีการเพิ่มโทษผู้ขับขี่ขณะเมาสุราแล้วก็ตาม แต่ยังคงขาดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งที่ผ่านมามิได้ใช้ฐานข้อมูลจากผู้ขับขี่หรือใช้รถโดยตรงเป็นหลัก การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ส่งผลให้สถิติการเกิดอุบัติเหตุยังคงสูงเช่นเดิม การป้องกันอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากผู้ขับขี่ดื่มแอลกอฮอล์ จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อให้พลังความร่วมมือทุกฝ่ายทั้งผู้ดื่มภาคประชาชน ภาครัฐ และเอกชนและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดการและบูรณาการดำเนินงานแก้ไขปัญหาดื่มไม่ขับโดยใช้ฐานข้อมูลผู้ดื่มเป็นหลัก ควบคู่กับการวิเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุจูงใจให้นักวิจัยได้มุ่งเน้นในการศึกษาแบบแผนทางสังคม และปัจจัยการดื่มที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ โดยศึกษาแบบแผนทางสังคมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ขับขี่ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งนโยบายและกฎหมาย โดยมีเป้าหมายหลักคือ การสร้างความตระหนัก เพื่อให้เกิดการรับรู้ และลดอัตราเสียชีวิต ความพิการ และบาดเจ็บจากอุบัติเหตุบนท้องถนน

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาและบรรยายความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนทางสังคม และปัจจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน จังหวัดชัยภูมิ

1.2.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในประชากรจังหวัดชัยภูมิ

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง แบบแผนทางสังคมและปัจจัยการดื่มที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยคณะผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) การศึกษาและบรรยายความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนทางสังคม และปัจจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน จังหวัดชัยภูมิ ในด้าน บทบาท สถานภาพทางสังคม การอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมทางสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ชุมชนและองค์กร เป็นต้น

2) ศึกษาพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในประชากรจังหวัดชัยภูมิ ในด้านบุคคล ได้แก่ ค่านิยม ความเชื่อ ความต้องการ อารมณ์ประสบการณ์ สิ่งเร้า สภาพร่างกาย จิตใจ เป็นต้น ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม ได้แก่ ทักษะคิด ความรู้ อิทธิพลเพื่อน ผู้ปกครอง นโยบายและกฎหมาย เป็นต้น

1.3.2 ขอบเขตประชากร

ได้แก่ ประชากรชาย-หญิง อายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี อำเภอเมือง และอำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ

1.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

คณะผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เหตุที่เลือกพื้นที่ดังกล่าวเป็นหน่วยในการศึกษา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีถนนเส้นหลักเชื่อมหลายจังหวัด มีสถิติการเกิดอุบัติเหตุและเสียชีวิตทั้งจากบุคคลในชุมชนและผู้เดินทางสัญจรบนถนนเส้นหลัก และอำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีถนนเส้นหลักเชื่อมหลายจังหวัด แต่มีสถิติการเกิดอุบัติเหตุและเสียชีวิตบนทางสัญจรบนถนนน้อยที่สุด นอกจากนี้ในพื้นที่ทั้ง 2 แห่ง มีหน่วยงานให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาล ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชัยภูมิ และเครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่

1.4 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ แบบแผนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้ “ดื่มไม่ขับ”

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

แบบแผนทางสังคม หมายถึง รูปแบบและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีการปฏิบัติสืบเนื่องกันมา เป็น เอกลักษณ์ของบุคคล และได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมและสังคม

พฤติกรรมและการรับรู้ หมายถึง ค่านิยม ความเชื่อ ประสบการณ์ ความต้องการ อารมณ์ บุคลิกภาพและอื่นๆ รวมทั้งสิ่งเร้าภายในและภายนอกของบุคคล

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.6.1 ได้ข้อมูลแบบแผนทางสังคมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและขยายผล เพื่อป้องกันการดื่มแล้วขับในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ

1.6.2 ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ และผู้เดินทางสัญจรผ่านเส้นทางหลักและเส้นทางรองในเขตพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ มีพฤติกรรมดื่มแล้วขับที่ลดลง

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง แบบแผนทางสังคมและปัจจัยการดื่มที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้ การดื่มไม่ขับในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและบรรยายความสัมพันธ์ ระหว่างแบบแผนทางสังคม และปัจจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ของประชาชน จังหวัดชัยภูมิ และ 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมและการรับรู้การดื่ม ไม่ขับใน ประชากรจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเอกสาร แนวคิดจากแหล่งค้นคว้าต่างๆ รวมถึง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็น หรือ กรอบแนวคิด โดยการวิจัยนี้ ประกอบด้วยเนื้อหา แนวคิด และทฤษฎี ได้แก่ แนวคิดการจัดระเบียบ ทางสังคม แนวคิดบรรทัดฐานและการจัดระเบียบทางสังคม แนวคิดโครงสร้างทางสังคมของชุมชน แนวคิดพฤติกรรมมนุษย์และพฤติกรรมศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม และพฤติกรรมบริการโรค แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทฤษฎี การเรียนรู้ปัญหาทางสังคม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดเนื้อหา ดังนี้

2.1 แนวคิดการจัดระเบียบทางสังคม

Marvin E. Olsen (1978) นักสังคมวิทยา ได้ให้ความหมายของการจัดระเบียบทางสังคม ไว้ว่าเป็นกระบวนการทางสังคมที่จัดขึ้นเพื่อควบคุมสมาชิกให้มีความสัมพันธ์กันภายใต้แบบแผนและ กฎเกณฑ์เดียวกันเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม โดยมีองค์ประกอบของการจัด ระเบียบทางสังคม ได้แก่ 1) บรรทัดฐานของสังคม เช่น กฎระเบียบต่าง ๆ วิถีประชา กฎศีลธรรม ระเบียบแบบแผน และกฎหมายที่เป็นข้อบังคับที่เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นไปตามกระบวนการ ยุติธรรม 2) สถานภาพ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สถานภาพที่ได้จากสังคมเป็นผู้กำหนดให้เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ และสถานภาพที่ได้มาโดยความสามารถ เช่นจากการประกอบอาชีพ การศึกษา 3) บทบาท ซึ่งหมายถึงการปฏิบัติตามหน้าที่ตามสถานภาพของตน บทบาทเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม และ 4) การควบคุมทางสังคม ซึ่งหมายถึงการจูงใจให้สมาชิกปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมด้วยการ ให้อภัยหรือลงโทษ การจัดระเบียบทางสังคมนั้นจะไม่สามารถสำเร็จได้หากไม่ผ่านกระบวนการขัด เกลาทางสังคม(Socialization) โดยการขัดเกลาก่อนทางสังคมเป็นวิธีการถ่ายทอดวัฒนธรรม เมื่อสมาชิก ในสังคมได้ผ่านกระบวนการขัดเกลาก่อนและสมาชิกต่างทำหน้าที่ตามสถานภาพของตนอย่างเต็ม ความสามารถ อาจคาดเดาได้ว่าสังคมนั้นย่อมเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในระดับหนึ่ง (สุพัตรา สุภาพ, 2542)

2.2 แนวคิดบรรทัดฐานและการจัดระเบียบทางสังคม

จูซาร์ตัน เอื้ออำนาจ (2551:262) กล่าวว่า บรรทัดฐานคือ กฎเกณฑ์ระเบียบและความคาดหวังของสังคม ซึ่งเป็นแนวทางกำหนดแบบแผนความประพฤติของสมาชิกสังคม ทั้งในลักษณะที่ห้ามทำและให้ทำ สังคมได้ใช้บรรทัดฐานเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อลดการตัดสินใจเพราะบรรทัดฐานจะบอกให้เรารู้ว่าควรปฏิบัติอย่างไรในสถานการณ์ต่างๆจึงทำให้บรรทัดฐานถูกนำมาใช้ควบคุมสังคมในระดับต่างๆกัน

วารุณี ภูริสินสิทธิ (2543:137) กล่าวถึง การควบคุมทางสังคม คือความพยายามที่จะทำให้สมาชิกในสังคมปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ที่สังคมคิดว่าเหมาะสม ประกอบไปด้วยการควบคุมทางสังคมที่ไม่เป็นทางการและเป็นทางการการควบคุมแบบไม่เป็นทางการ สามารถกระทำผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมกระบวนการนี้จะเริ่มตั้งแต่มนุษย์ถือกำเนิด เด็กจะถูกสอนให้เรียนรู้ถึงทัศนคติและค่านิยมของสังคม เพราะฉะนั้น เมื่อโตขึ้นเขาก็จะยอมรับกฎเกณฑ์ทางสังคมอย่างไม่โต้แย้ง กระบวนการทางสังคมกำหนดความปรารถนา นิัยความเคยชิน สิ่งที่สังคมตัดสินว่าผิดหรือถูกให้กับสมาชิก สมาชิกของสังคมที่ถูกสอนภายใต้วัฒนธรรมเดียวกันก็จะมีแนวโน้มพฤติกรรมและวิธีคิดที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และพวกเขาจะสมัครใจกระทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆของสังคมโดยไม่ต้องคิด กล่าวได้ว่าการควบคุมทางสังคมกลายเป็นการควบคุมตนเองการควบคุมอย่างไม่เป็นทางการใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพในสังคมที่มีความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ เช่นในสังคมชนบท แต่ในสังคมปัจจุบันสภาพสังคมมีความเป็นเมืองมากขึ้น มีความเป็นทางการ มีความหลากหลายในความเชื่อ ค่านิยม การควบคุมแบบเป็นทางการ คือการที่รัฐใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เป็นเครื่องมือในการควบคุมสมาชิกในสังคม ในสังคมปัจจุบันกฎหมายได้เข้ามามีบทบาทในการควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมมากขึ้น

จูซาร์ตัน เอื้ออำนาจ (2551:259) กล่าวถึงการควบคุมทางสังคมที่สามารถทำได้ 2 ลักษณะคือ

1.การควบคุมจากสังคมภายใน (Internal social controls) การควบคุมเกิดจากการที่สังคมพยายามที่จะขัดเกลาสมาชิกของตน เพื่อให้ประพฤติปฏิบัติตามที่สังคมต้องการ ถ้ากระบวนการขัดเกลามีประสิทธิภาพ บุคคลก็จะกระทำการต่างๆ โดยไม่ต้องหยุดคิดว่าอะไรผิดอะไรถูกเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมเพราะเขาปฏิบัติตามบรรทัดฐานสังคม เมื่อบุคคลใดจะกระทำการฝ่าฝืนบรรทัดฐานก็จะรู้สึกละอายแกล้งและไม่สบายใจ สิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นการควบคุมทางสังคมจากภายในโดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม

2.การควบคุมจากสังคมภายนอก(external social controls) เมื่อกระบวนการขัดเกลาทางสังคมล้มเหลว และบุคคลไม่สามารถปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคม กลไกการควบคุมทางสังคมภายนอกก็จะถูกนำมาใช้เพื่อรักษาบรรทัดฐานให้คงอยู่ต่อไป คนบางคนไม่รู้สึกละอายหรือเกรงกลัวต่อการกระทำผิด กฎหมายกฏกติกาทางสังคม

สรุป การควบคุมทางสังคมเป็นการสร้างวิธีการให้คนในสังคมเคารพและดำเนินตามครรลองที่สังคมและคนส่วนใหญ่คาดหวังให้เป็น เพื่อสวัสดิภาพในการอยู่ร่วมกัน โดยในสภาพสังคมที่มีความแตกต่างกันย่อมสร้างการควบคุมด้วยวิธีที่แตกต่างกัน เช่นสังคมชนบทมุ่งเน้นการควบคุมที่ไม่เป็นทางการหรือการควบคุมที่เกิดขึ้นภายในสังคม ชุมชนนั้นๆเอง หากแต่ในทางกลับกันในสังคมที่มีความเป็นเมืองสูงย่อมต้องการการควบคุมอย่างเป็นทางการหรือการควบคุมที่เกิดจากภายนอก ซึ่งในความเป็นจริงแล้วในพื้นที่แต่ละพื้นที่ไม่ได้มีความเป็นเมืองหรือชนบทอย่างสิ้นเชิง มีการผสมผสานกันอยู่ทั้งสองส่วนควบคู่กันไป อันจะต้องพิจารณาตามความเหมาะสมว่าจะเน้นหนักไปทางใด ให้เกิดความเหมาะสมกับความต้องการ สอดรับกับสภาพของพื้นที่จริง

2.3 แนวคิดโครงสร้างทางสังคมของชุมชน

สังคมหรือชุมชนมีแบบแผนทางสังคม (social patterns) ที่ได้มีการถ่ายทอดให้แก่สมาชิกจนเกิดความคุ้นเคย และทำให้รู้ได้ว่าตนจะมีพฤติกรรมเช่นไร ซึ่งในทางสังคมวิทยาเรียกแบบแผนความสัมพันธ์ทางสังคม (social relations) นี้ว่า “โครงสร้างทางสังคม” (social structures) Kammeyer (1997: 88-90) ได้กล่าวถึงโครงสร้างทางสังคมว่าเป็นแบบแผนทั่วไปของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีมายาวนาน โดยเกิดขึ้นจากการที่มนุษย์ได้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งอาจเริ่มจากคน 2 คนโดยผ่านกลุ่มและองค์กรต่างๆ ไปจนถึงระดับสังคมจึงทำให้สามารถสังเกตแบบแผนของการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว แล้วบอกถึงโครงสร้างทางสังคมได้ด้วยอย่างเช่นในชุมชนรักสามัคคีสมาชิกในชุมชนมีความสนใจที่จะจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ขึ้น ทำให้สมาชิกแต่ละคนซึ่งอาจจะไม่เคยมีความสัมพันธ์หรือปฏิสัมพันธ์กันมาก่อน ได้รวมตัวกันตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ขึ้น และนำไปสู่การผูกมิตรเข้าไปอยู่ในกลุ่มของการทำกิจกรรมที่ได้ใช้เวลาร่วมกันนี้ โดยผ่านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันซึ่งอาจเริ่มจากสมาชิกเพียงไม่กี่คนที่เป็นกลุ่มขนาดเล็ก จนเป็นกลุ่มขนาดใหญ่และก่อเกิดโครงสร้างสังคมของกลุ่มขึ้นนั่นก็คือ แบบแผนโดยทั่วไปของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และความสัมพันธ์ทางสังคมที่ฝังแน่นนั้นได้เกิดขึ้นในกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ของชุมชนนี้เป็นต้น

โครงสร้างทางสังคมของชุมชนบางแห่ง อาจมีลักษณะของความไม่เท่าเทียมกันโดยมีระบบของการจัดลำดับช่วงชั้น (stratification systems) ด้วยการให้ความสำคัญ ให้สิทธิพิเศษและให้อำนาจแก่บุคคลแตกต่างกัน ซึ่งสามารถใช้วิธีการพูดคุย หรือสังเกตจากลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชน เพื่อให้ได้ทราบถึงโครงสร้างทางสังคมของชุมชนดังกล่าว อย่างไรก็ตาม โครงสร้างทางสังคม จะเป็นแบบแผนของการปฏิสัมพันธ์และความสัมพันธ์ทางสังคมที่ฝังแน่น แต่ก็สามารถที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นได้ ไม่ว่าจะอยู่ในระดับบุคคล กลุ่ม และองค์กรหรือในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ดังนั้น การศึกษาโครงสร้างชุมชนในด้านต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้สามารถทราบถึงบทบาท และความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่าง

หน่วยต่างๆ ในชุมชน และยังทำให้สามารถสังเกตบทบาทของสถาบัน องค์กร และบุคคลต่างๆ ซึ่งทำหน้าที่ขับเคลื่อน ผลักดันชุมชนให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีพลวัตยิ่งขึ้น และที่สำคัญก็คือ เมื่อเราเข้าไปในชุมชนและได้ศึกษาถึงโครงสร้างของชุมชนจะทำให้ได้เรียนรู้วิถีชุมชนที่เกิดขึ้นจริงอันนำไปสู่การเกิดความเข้าใจชุมชน และเห็นภาพของชุมชนได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังช่วยทำให้สามารถจัดความสัมพันธ์ของตนเองกับชุมชนได้อย่างเหมาะสม และไม่เกิดอุปสรรคต่อการเข้าถึงชุมชน (ธีราพร ทวีธรรมเจริญ : 104-108.2563)

สนธยา พลศรี (2545: 23-24) ได้กล่าว ถึง ชุมชนว่ามีโครงสร้างสังคมที่สำคัญ 2 ส่วน คือ

1. องค์กรทางสังคม (social organization) ประกอบด้วย 1) กระบวนการจัดระเบียบทางสังคมของสมาชิกในชุมชน ทั้งที่เป็นการสร้างและการสอนระเบียบของสังคมให้กับสมาชิกในชุมชน โดยการสร้างความเชื่อ ความรู้ ค่านิยม อุดมการณ์บรรทัดฐาน คุณธรรม การกำหนดสถานภาพและบทบาท ผ่านการขัดเกลาทางสังคม (socialization)หรือการฝึกอบรมให้รู้ระเบียบของสังคม เพื่อให้สมาชิกยอมรับและปฏิบัติตามระเบียบทางสังคมและสถานภาพที่ตนครอบครองอยู่ 2) กลุ่มสมาชิกของชุมชนที่ได้จัดระเบียบทางสังคมแล้ว เป็นกลุ่มสมาชิกที่ได้ผ่านกระบวนการจัดระเบียบทางสังคมในข้อ 1 แล้ว กลุ่มคนเหล่านี้จะมีหลายขนาดตามจำนวนของสมาชิก มีความซับซ้อนของโครงสร้างแตกต่างกัน แต่มีองค์ประกอบพื้นฐานร่วมกัน คือ ความสัมพันธ์ทางสังคม (social relationship) แบบแผนทางพฤติกรรม (pattern of behaviour) และภาระหน้าที่ (function) เช่น กลุ่มสังคมครอบครัว สมาคม ชนชั้น และสังคมมนุษย์

2. สถาบันทางสังคม (social institution) มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ตำแหน่งทางสังคม (social position) ของบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกันภาระหน้าที่หรือความรับผิดชอบของบุคคลซึ่งเป็นไปตามสถานภาพและบทบาทที่บุคคลดำรงตำแหน่งแบบแผนพฤติกรรมหรือกรอบมาตรฐานในการประพฤติปฏิบัติของบุคคล โดยสถาบันทางสังคมในชุมชนนี้ได้หลายสถาบัน เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันการเมือง สถาบันเศรษฐกิจ เป็นต้น

องค์ประกอบทั้งสองส่วนของโครงสร้างทาง สังคมนี มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างมาก และถือได้ว่ามีความสำคัญต่อชุมชน ซึ่งหากจะทำการศึกษาโครงสร้างของชุมชน นั่นก็หมายถึง เราต้องทำความเข้าใจกับระบบหรือแบบแผนความสัมพันธ์ต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนการทำความเข้าใจแบบแผนความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิกในชุมชนเป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง เพราะความสัมพันธ์ในชุมชนเป็นสิ่งที่ซับซ้อนและมียุ่หลายมิติ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม และการเมือง ซึ่งการเรียนรู้วิถีชุมชนโดยอาศัยแนวคิดเรื่องโครงสร้างทางสังคมนีจึงต้องอาศัยทั้งการพูดคุย การสัมภาษณ์ และการสังเกต ประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างความเข้าใจชุมชนให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น (ธีราพร ทวีธรรมเจริญ : 104-108. 2563)

2.4 แนวคิดพฤติกรรมมนุษย์และพฤติกรรมศาสตร์

พฤติกรรม (Behaviour) หมายถึง กิริยาอาการต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้แสดงออก หรือทุก ๆ สิ่งที่คุณคนทำซึ่งสามารถสังเกตได้โดยตรง หรืออยู่ในกระบวนการทางจิตใจ ซึ่งได้แก่ ความคิด ความรู้สึก และแรงขับซึ่งเป็นประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่ไม่สามารถจะสังเกตได้โดยตรง (Allen & Santrock, 1993 : 8) พฤติกรรม เป็นการกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อความคิดของบุคคลที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายในจิตใจ และภายนอก อาจทำไปโดยรู้ตัว ไม่รู้ตัว อาจเป็น พฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ผู้อื่น อาจสังเกตการณ์กระทำนั้นได้และสามารถใช้ เครื่องมือทดสอบได้ (Jamkratoke, 1998 : 14)

พฤติกรรมของมนุษย์มีความหมายครอบคลุมการแสดงออกทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งถ้าเป็นการแสดงออกทางด้านร่างกาย ก็จะแสดงออกมาให้เห็นได้อย่างชัดเจน เช่น เดิน วิ่ง นอน หรือ กระโดด เป็นต้น แต่ถ้าเป็นการแสดงออกที่อยู่ในกระบวนการของจิตใจ ก็จะไม่แสดงออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน ซ้ำซ้อนอยู่ในจิตใจ เช่น ความคิด ความรู้สึก หรือแรงจูงใจ เป็นต้น เมื่อไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรงแล้ว ก็ต้องอาศัยการคาดเดาสรุบเอาจากการกระทำต่าง ๆ ที่สามารถสังเกตเห็นได้ อาจจำแนกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. พฤติกรรมที่ไม่สามารถควบคุมได้เรียกว่า เป็นปฏิกิริยาสะท้อน เช่น การสะดุ้งเมื่อถูกเข็มแทง การกระพริบตา เมื่อมีสิ่งมากระทบกับสายตา ฯลฯ

2. พฤติกรรมที่สามารถควบคุมและจัดระเบียบได้ เนื่องจากมนุษย์มีสติปัญญาและอารมณ์ (Emotion) เมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบ สติปัญญาหรืออารมณ์ จะเป็นตัวตัดสินใจว่า ควรจะปล่อยปละกิริยาใดออกไป ถ้าสติปัญญาควบคุมการปล่อยปละกิริยา เราเรียกว่าเป็นการกระทำตามความคิดหรือ ทำด้วยสมอง แต่ถ้าอารมณ์ควบคุมเรียกว่า เป็นการทำตามอารมณ์ หรือปล่อยตามใจ นักจิตวิทยาส่วนใหญ่เชื่อว่า อารมณ์มีอิทธิพลหรือพลังมากกว่าสติปัญญา ทั้งนี้เพราะมนุษย์ทุกคนยังมีความโลภ ความโกรธ ความหลง ทำให้พฤติกรรมส่วนใหญ่เป็นไปตามความรู้สึกและอารมณ์เป็นพื้นฐาน พฤติกรรมมนุษย์มีความซับซ้อนที่ต้องศึกษาโดยละเอียด และหากจำแนกพฤติกรรมมนุษย์ที่เป็นสาระในการศึกษา ออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์ในการจำแนก 5 เกณฑ์ (กฤษณี คำชายและคณะ, 2545) ได้แก่

- 1) เกณฑ์ในการใช้การสังเกต คือ พฤติกรรมภายนอก (Overt Behaviour) และ พฤติกรรมภายใน (Covert Behaviour)
- 2) เกณฑ์ด้านแหล่งกำเนิดพฤติกรรม คือ พฤติกรรมวุฒิภาวะ (Maturity) และ พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learned)
- 3) เกณฑ์ด้านภาวะทางจิตของบุคคล คือ พฤติกรรมที่กระทำโดยรู้ตัว (Conscious) และ พฤติกรรมที่กระทำโดยไม่รู้ตัว (Unconscious)
- 4) เกณฑ์ด้านการแสดงออกของอินทรีย์ คือ พฤติกรรมทางกาย (Physical activity) และ พฤติกรรมทางจิต (Psychological activity)
- 5) เกณฑ์ด้านการทำงานของระบบประสาท คือ พฤติกรรมที่ควบคุมได้ (Voluntary) และ พฤติกรรมที่ควบคุมไม่ได้ (Involuntary)

จากเนื้อหาสาระทั้งหมดที่นำเสนอจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมครอบคลุมถึงการกระทำทุกอย่างของมนุษย์ทั้งที่ปรากฏชัดเจนและไม่ปรากฏชัดเจน ในอันที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายในและสิ่งเร้าภายนอก เพื่อให้เกิดความสมดุลของระบบในร่างกายและจิตใจ ทำให้ตอบสนองความต้องการของอินทรีย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือเป็นความสามารถในการปรับตัวและการจัดการกับสภาพการต่าง ๆ ของมนุษย์

พฤติกรรมศาสตร์คือ การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในสังคม เพื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้มนุษย์ตัดสินใจเลือกที่จะกระทำในสิ่งต่าง ๆ ออกมา ทั้งพฤติกรรมภายนอก ที่แสดงออกให้เห็นได้อย่างชัดเจน และพฤติกรรมภายในที่บุคคลภายนอกไม่สามารถสังเกตเห็นได้ได้แก่ ความคิดความเชื่อเจตคติและการศึกษาทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ต้องใช้หลายสาขาวิชาเข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ จิตวิทยา จิตวิทยาสังคม สังคมวิทยา มานุษยวิทยา เศรษฐศาสตร์โดยมีการมองพฤติกรรมมนุษย์ ในลักษณะแง่มุมต่างประเด็นปัญหาตามความสนใจในแต่ละศาสตร์ซึ่งมีปัจจัยต่างๆ มากมายที่มีผลต่อ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (บุรฉัตร จันทร์แดง และคณะ. 2562:235-236)

แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Science) นั้น จรรยา สุวรรณทัต (2537:17-21) นักวิชาการด้านพฤติกรรมศาสตร์ได้อธิบายไว้ว่าพฤติกรรมศาสตร์มีการใช้มานานตั้งแต่ปี ค.ศ.1900 และเริ่มใช้อย่างแพร่หลายรวมถึงได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในแวดวงวิชาการเมื่อช่วงทศวรรษ 1950 นี้เอง ซึ่งมีเนื้อหาหลักในยุคแรกครอบคลุม 3 สาขาวิชาสำคัญด้วยกัน ได้แก่ จิตวิทยา สังคมวิทยา และมานุษยวิทยา โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาว่าเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมศาสตร์หรือไม่ พิจารณาจาก 1) ต้องเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ และ 2) มีการศึกษาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์อย่างเป็นระบบเพื่อทำความเข้าใจ อธิบายทำนาย รวมถึงการควบคุมและพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งในยุคปัจจุบัน นั้นพฤติกรรมศาสตร์ได้ขยายบริบทครอบคลุมไปในหลากหลายสาขาวิชาการ จึงทำให้สามารถเรียกได้ว่าพฤติกรรมศาสตร์เป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ที่อาศัยความรู้จากหลากหลายแขนงมาใช้เพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ โดยการที่จะพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนนั้น ต้องอาศัยความเข้าใจเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนา และหน่วยย่อยที่เล็กที่สุดที่ทำให้สังคมขับเคลื่อนและดำเนินไปนั้นคือมนุษย์ การที่จะทำความเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์ได้นั้นต้องอาศัยความรู้จากศาสตร์ต่างๆ หนึ่งในนั้นคือ พฤติกรรมศาสตร์ (ยุทธนา ไชยจุกุล, 2559)

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นเป็นปัญหาใหญ่ในสังคมไทย อีกทั้งยังทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ จากการรายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ พ.ศ. 2557 ของศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (2557) ซึ่งว่าวัยรุ่นที่มีอายุ 15 -19 ปี เป็นกลุ่มที่มี จำนวนนักดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มสูงขึ้น โดยพบความชุกของนักดื่มในประชากรกลุ่มนี้เพิ่มขึ้น และกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมกรรมการดื่มแอลกอฮอล์สูงขึ้น

พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อม บุคคล และพฤติกรรมของมนุษย์ (อัลเบิร์ต บันดูรา.(Albert Bandura). 1986.22-24) ทั้งนี้สาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมบุคคลประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านชีวพันธุกรรม หรือความสามารถ ความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของบุคคลที่มีมาแต่กำเนิด 2) ปัจจัยด้านบุคลิกภาพและจิตใจที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม 3) ปัจจัยด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม และ 4) ปัจจัยด้านอื่นๆ ที่บูรณาการร่วมกันตลอดจนสถานการณ์แวดล้อมที่บุคคลเผชิญในปัจจุบัน (ดวงเดือน พันธุนาวิน.2550 : 86-88) สอดคล้องกับแนวทางสำคัญในการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ตามแนวคิดของ Green & Kreuter ซึ่งแบ่งปัจจัยออกเป็น 3 หมวด ได้แก่ 1) ปัจจัยนำ (Predisposing factor) ประกอบด้วย ความรู้ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม อายุ เพศ ระดับการศึกษา ปัจจัยเหล่านี้อาจช่วยสนับสนุน หรือจำกัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 2) ปัจจัยสนับสนุน (Reinforcing Factor) ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม อิทธิพลของกลุ่ม (เพื่อน ครอบครัว บิดามารดา) การใช้สารเสพติด หรือสื่อ 3) ปัจจัยเอื้ออำนวย (Enabling factor) ได้แก่ การอยู่ใกล้ตัวชกุง หรือความง่ายในการเข้าถึงผู้ชกุง หรือการมีผู้ปกครองที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ทำให้วัยรุ่นเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ (โสฬารณ อินทสิทธิ์. 2554 : 5)

สิทธิโชค ชาวไร่เงิน และบงกช เจริญรัตน์. (2561 : 180) นำเสนอข้อเท็จจริงทางสังคมของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ การรับรู้ การให้ความหมาย และหน้าที่ทาง สังคม รวมทั้งพฤติกรรมกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของผู้คนในแต่ละสังคม โดยมีต้นสังคมวัฒนธรรมของแอลกอฮอล์แรกสุดที่นักวิชาการด้านแอลกอฮอล์ศึกษาสนใจ คือ “วัฒนธรรมการดื่ม” (Drinking cultures) ของกลุ่มสังคมต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจว่าในแต่ละกลุ่มสังคมต่างๆ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้อพยพย้ายถิ่น กลุ่มผู้หญิง กลุ่มวัยรุ่น ฯลฯ มีแบบแผนความคิด ความเชื่อ ความเข้าใจ และการปฏิบัติในเรื่องแอลกอฮอล์อย่างไร มีความคล้ายและความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างไร การศึกษา “วัฒนธรรมการดื่ม” ของกลุ่มสังคมต่างๆ นี้ อาจจำแนกเป็นประเด็นศึกษาย่อยได้ 2 กลุ่มหลักคือ กฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรมของการดื่มแอลกอฮอล์ และ หน้าที่ทางสังคมของแอลกอฮอล์

สรุป การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งตัวเยาวชน และบุคคลแวดล้อมมีส่วนสนับสนุนทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยง รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่อยู่รอบตัว

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม และพฤติกรรมกรการบริโภค

วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ยังบอกถึงวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่นที่ครอบคลุมถึงระบบเศรษฐกิจและขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมต่างๆ เป็นหลักแห่งการปฏิบัติร่วมกันและสืบทอดต่อกันมาจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง (พระบุญธรรม สุทธิกุล. 2550 : 9-10) วัฒนธรรม คือ สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิต สัญลักษณ์แห่งความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบ พฤติกรรมอันดีที่คนในกลุ่มชนร่วมกันสร้างขึ้น (สภาวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ. 2560. ออนไลน์) และแสดงถึงความเจริญ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีงามของประชาชน (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. 2548 : 2-3)

พฤติกรรมกรการบริโภค หมายถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคน ในระบบเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งระบบการเมือง การศึกษา ค่านิยม ระบบความเชื่อ คุณธรรมและจริยธรรม (พระบุญธรรม สุทธิกุล. 2550 : 38) ส่วนลัทธิบริโภคนั้นเกิดจากค่านิยมของสังคมที่นิยมยกย่องผู้มีเงินผู้มีอำนาจ ยกย่องเจ้านายและยศถาบรรดาศักดิ์ นิยมวัตถุสิ่งของ พฤติกรรมใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เป็นต้น ซึ่งมีสาเหตุจาก สิ่งเร้ากระตุ้นภายนอก รวมทั้งแรงผลักดันสังคมโดยมิติของการบริโภคได้รับการผลักดันและสนับสนุนให้กระบวนการผลิตสนองต่อความต้องการผู้บริโภค และการบริโภคยังถือเป็นแหล่งสำคัญของความบันเทิงและความสุขของสมาชิกในสังคม (Mike Featherstone. 1991 อ้างถึงใน กัลยา กนกกุลพงศ์. 2547:14-20) และเมื่อวัฒนธรรมของการบริโภคเกิดการขยายตัวจึงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวัตถุให้กลายเป็นสินค้าของผู้บริโภคสามารถซื้อขายหรือบริโภคได้ ถือเป็นกรการบริโภคในระบบทุนนิยม ส่งผลให้ประชาชนมีรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น พึ่งตนเองน้อยลง และยังส่งผลให้การรับรู้ความเป็นตนเอง ค่านิยม รสนิยมและรูปแบบการใช้ชีวิตของผู้บริโภคนั้น ๆ เปลี่ยนแปลงไป

สรุป วัฒนธรรมและพฤติกรรมกรการบริโภค เป็นสภาพแวดล้อมหรือสิ่งเร้ารอบด้านของเด็กและเยาวชน มีส่วนสนับสนุนหล่อหลอมพฤติกรรมอันดีหรือไม่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน และส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมและค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป และยังส่งผลให้วิถีชีวิตการรับรู้ความเป็นตนเองของเยาวชนนั้นๆ เปลี่ยนแปลงไป

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

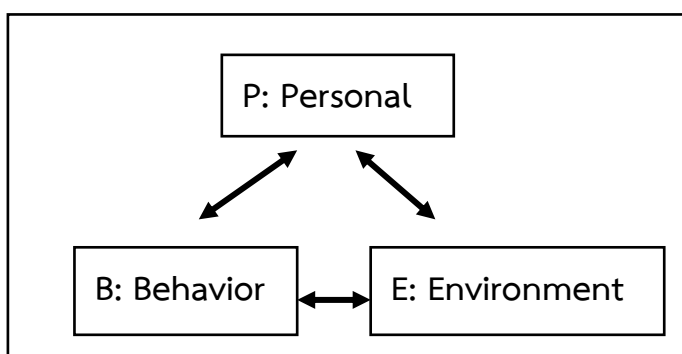
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง กลุ่มเครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์เป็นส่วนผสม เช่น เหล้า เบียร์ กระแช่ ไวน์ โดยที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละชนิดจะมีปริมาณแอลกอฮอล์แตกต่างกัน (ไพรัตน์ อันอินทร์. 2552 : 13) โดยแอลกอฮอล์ในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นแอลกอฮอล์ที่มาจากภาคการเกษตร เช่น ผลไม้ เมล็ดจากพืช ข้าวแป้ง รากพืช น้ำตาลจากพืชและผลไม้ เป็นต้น (ฉัตรสุมน พฤติปัญญา. 2548 : 1-9) เมื่อแอลกอฮอล์เข้าสู่ร่างกาย จะมีผลออกฤทธิ์ ต่อระบบประสาทสมอง

ส่วนกลาง และกดประสาทส่วนที่ ควบคุมการตัดสินใจ สติ และการยั้งคิด ทำให้การตัดสินใจ ผิดพลาด และผลต่อสุขภาพโดยรวม (ไพรัตน์ อ้นอินทร์.2552 :14) อีกทั้งยังเกิดผลกระทบ ในด้าน อื่นๆ อาทิ ผลกระทบในครอบครัว ผลกระทบในกลุ่มสังคมเพื่อนและสถานที่ทำงาน และผลกระทบที่ เกิดขึ้นในชุมชน (อรทัย วลีวงศ์ และคณะ.2557: 112) ผลกระทบของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มี หลายมิติ ทั้งด้านสุขภาพกายและจิตใจ สังคม เศรษฐกิจ โดยส่วนใหญ่เน้นไปในเรื่องของสุขภาพ ทั้ง กายและจิตใจ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดอาชญากรรมต่างๆ (ศุภชัยวิชัยปัญหาสุรา.2556) ดังนั้น ผลกระทบของการดื่มแอลกอฮอล์ต่อผู้อื่น หรือ ผลกระทบข้างเคียง ที่เกิดขึ้นต่อบุคคลอื่นๆ นอกเหนือจากตัวผู้ดื่มเอง โดยหากมองในหลายมิติ จะครอบคลุมทั้งระดับของความรุนแรงของ ผลกระทบ ประเภทของผลกระทบที่เกิดขึ้น ระดับของปัญหาของผลกระทบ ซึ่งมีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับสภาวะการณ์ของผู้ดื่มที่ได้กระทำให้เกิด และระดับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จนขาดการ ควบคุมพฤติกรรมของตนเอง โดยรูปแบบความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นแบ่งออกเป็น 5 รูปแบบ คือ 1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นในครอบครัว ระหว่างสามีภรรยา บุตร 2) ผลกระทบที่เกิดขึ้นในครัวเรือน ญาติพี่น้อง 3) ผลกระทบที่เกิดกับเพื่อน หรือบุคคลใกล้ชิด 4) ผลกระทบที่เกิดขึ้นในองค์กรหรือสถานที่ ทำงาน และ 5) ผลกระทบที่เกิดขึ้นในที่สาธารณะ หรือชุมชน

2.8 ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญหาทางสังคม

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive theory) ของ Albert Bandura เป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลต่อการปรับพฤติกรรม ซึ่งแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม มองว่า การเกิดการเรียนรู้ไม่จำเป็นที่จะต้องพิจารณาที่การแสดงออก หากแต่ว่าการได้มาซึ่งความรู้ ใหม่ๆ ก็ถือว่า การเรียนรู้ได้เกิดขึ้นแล้วแม้ว่าจะยังไม่แสดงออกก็ตาม (ไพรัตน์ อ้นอินทร์.2552 : 25-26) ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 การกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรม

(B) สภาพแวดล้อม (E) และส่วนบุคคล (P) ซึ่งได้แก่ ปัญญา ชีวิตภาพ และสิ่งภายในอื่นๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้และการกระทำการเรียนรู้แนวคิดพื้นฐานตามหลักของทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งใหม่ หากนำมาเปรียบเทียบในการเรียนรู้ปัญหาสังคมของเยาวชน ผู้ใหญ่จะเป็นตัวแบบที่มีอิทธิพลมากที่สุด ผู้ใหญ่ควรคำนึงอยู่เสมอว่าเด็ก เยาวชน หรือ บุคคลรอบด้านสามารถเรียนรู้ได้หลากหลายรูปแบบ การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การดื่มสุรา การทะเลาะวิวาท การใช้ความรุนแรง นำมาซึ่งพฤติกรรมเลียนแบบได้เช่นเดียวกัน

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัย ได้ทำการศึกษางานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบงานวิจัยและดำเนินงานวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์โครงการวิจัย ดังนี้

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (2556) ได้ศึกษาสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบในประเทศไทย ปี 2556 โดยพบว่าสถานการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนเป็นปรากฏการณ์ที่สังคมให้ความสำคัญ ดังนั้นการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนจึงต้องมีการควบคุมทั้งการจำหน่าย การเข้าถึงและอื่นๆ และข้อมูลจากการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร (สพบส.) ปี 2554 พบว่าใน เยาวชนอายุ 11-19 ปี ร้อยละ 8 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน 12 เดือนที่ผ่านมา โดยเพศชายดื่มมากกว่าเพศหญิง ถึงร้อยละ 90

อุษา บั๊กกินส์ (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเมาแล้วขับของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า มีปัจจัยด้านพฤติกรรมเมาแล้วขับของผู้ขับขี่อยู่ 4 ประการดังนี้ 1) ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ กลุ่มวัยรุ่นชายที่มีความเสี่ยงในการเมาแล้วขับอายุระหว่าง 15-25 ปี พักอาศัยอยู่ที่หอพักกับเพื่อน 2) ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา วัยรุ่นชายชอบความท้าทายและเสี่ยงซึ่งเป็นสาเหตุของการเมาแล้วขับ 3) ปัจจัยด้านพฤติกรรม วัยรุ่นที่ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะไม่กลัวการเมาแล้วขับ และ 4) ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม เพื่อนเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดที่ทำให้ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์เมาแล้วขับวิธีการแก้ปัญหา คือ การขับเคลื่อนนโยบายและการสื่อสารสาธารณะ การนำเสนอข่าวการขับรถขณะมีเมาและการใช้การรณรงค์สื่อสารการตลาด การรณรงค์ข้อมูลข่าวสาร และการรณรงค์ด้วยการประกาศโฆษณาในบริการสาธารณะ

จันทร์ฉาย โยธาใหญ่ และคณะ (2557) ได้ศึกษาพฤติกรรมดื่มไม่ขับและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของเด็กวัยรุ่นไทยในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 เคยมีพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ในขณะมีเมา และมีความรู้เกี่ยวกับผลของแอลกอฮอล์ต่อการขับขี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้องน้อย และได้รับอิทธิพลจากผู้ปกครอง และอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน

จิรัชยา เจียวกัก และสันติชัย แยมใหม่ (2558) ศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการป้องกันการดื่มสุราในเยาวชน พบว่า เยาวชนเริ่มดื่มสุราอายุน้อยลงและดื่มในปริมาณที่มากขึ้น และการดื่มสุราของเยาวชนส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ครอบครัว เศรษฐกิจ และสังคม จนกลายเป็น ปัญหาสะสมของสังคม โดยกลุ่มเยาวชนผู้ดื่มสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หัดดื่มสุรา กลุ่มที่ ดื่มสุราเป็นบางครั้ง และกลุ่มที่ดื่มสุราเป็นประจำ และเหตุผลในการดื่มมาจากความคึกคะนองของ กลุ่มเยาวชนและแรงกระตุ้นจากสังคมแวดล้อมที่

จันทร์ฉาย โยธาใหญ่ และคณะ (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดื่มไม่ขับของ นักเรียนสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะคติอิทธิพลของพ่อแม่ และอิทธิพลของเพื่อนสามารถทำนายพฤติกรรมการดื่มไม่ขับซึ่งรถจักรยานยนต์ได้ 2.12 เท่า 2.00 เท่า และ 2.01 เท่าตามลำดับ และพบว่าปัจจัยทั้ง 3 ตัวนี้ร่วมกันทำนายการเกิดพฤติกรรมดื่มไม่ขับซึ่งรถจักรยานยนต์ในกลุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 15.2

ธัญวรัตน์ แจ่มใส และคณะ (2560) ได้ศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มี ผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว กูยและ เขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนทุกกลุ่มวัยมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับ และสัมพันธ์กับการดื่มสุรามีความเชื่อ ความคิด ทัศนคติ และค่านิยม เกี่ยวกับการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์ ได้แก่ ตัวบุคคล ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียม ประเพณี อาชีพ รายได้ ความเชื่อ บุคคล ชุมชน สังคม และ สิ่งแวดล้อม

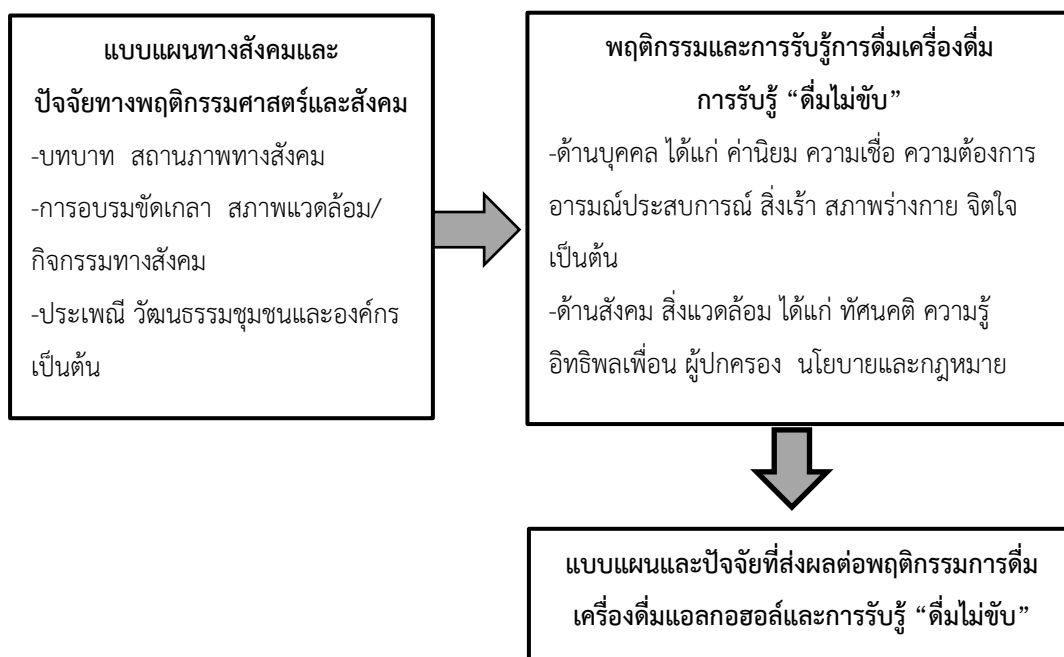
นพรัตน์ พาทีทิน (2561) ได้ศึกษาการตระหนักรู้ต่อผลกระทบทางสังคมของการดื่มแอลกอฮอล์ต่อ ผู้อื่นจากประสบการณ์ของพื้นที่ชุมชนต้นแบบงดเหล้าแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ผลกระทบทางสังคมของการดื่มแอลกอฮอล์ของคนในครอบครัว เพื่อน เพื่อนร่วมงาน คนในชุมชน และ คนแปลกหน้าที่ไม่รู้จัก เคยได้รับผลกระทบ เช่น พุดจาหายบคาย มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน ร่วมงาน นายจ้างหรือลูกน้อง รู้สึกหวาดกลัวคนแปลกหน้าที่ดื่มตามที่สาธารณะ ประชาชนรับรู้ผลกระทบทั้ง ที่เป็นปัญหาผลกระทบทางสังคมแบบเฉียบพลัน และปัญหาผลกระทบทางสังคมแบบเรื้อรัง

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (2562) ได้รายงานสถานการณ์โลกด้าน ความปลอดภัยทางถนน ปี พ.ศ. 2561 (Global Report on Road Safety 2018) โดยองค์การอนามัยโลก หรือ WHO พบว่า การบาดเจ็บและสูญเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา โดยในประเทศไทยติดอันดับ 2 ของโลก โดยมีผู้เสียชีวิตอยู่ที่ 36.2 ต่อประชากรหนึ่งแสนคน หรือเฉลี่ยปีละ 24,326 คน นอกจากนี้ ยังพบว่าอัตราผู้เสียชีวิตบน ท้องถนนเพิ่มขึ้นเป็น 1.35 ล้านคนต่อปี กลุ่มที่เสี่ยงต่อการเสียชีวิตมากที่สุดยังอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 5-14 ปี และเยาวชนอายุ 15-29 ปี สำหรับสัดส่วนผู้เสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุทางถนนของประเทศไทย

เป็นผู้เสียชีวิตที่เกิดจากรถจักรยานยนต์มากที่สุดที่ร้อยละ 74.4 เกิดจากรถยนต์คิดเป็นร้อยละ 12.7 ผู้เดินเท้าคิดเป็นร้อยละ 7.6 ผู้ขี่จักรยานคิดเป็นร้อยละ 3.5 และผู้ใช้ถนนอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 2.3 อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ผู้เสียชีวิตจากการชนบนถนนของประเทศไทยมีจำนวนมากถึงสามในสี่ เกิดจากการขับขี่หรือซ้อนโดยสารรถจักรยานยนต์ 2 ล้อ (รวมถึงรถ 3 ล้อ) ซึ่งหากคิดสัดส่วนตามจำนวนประชาชนต่อพื้นที่ของประเทศแล้ว ผู้เสียชีวิตที่เกิดจากรถจักรยานยนต์ในประเทศไทยจะสูงเป็นลำดับ 1 ของโลก

2.10 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดของ จันทรฉาย โยธาใหญ่ และคณะ (2557) อูชา บิ๊กกินส์ (2557) นพรัตน์ พาทีทิน (2561) และ สิทธิโชค ชาวไร่เงิน และบงกช เจริญรัตน์ (2561) โดยนำมาปรับใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิด

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องแบบแผนทางสังคมและปัจจัยการดื่มที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและบรรยายความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนทางสังคม และปัจจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน จังหวัดชัยภูมิ และ 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในประชากรจังหวัดชัยภูมิ โดยในบทนี้คณะวิจัยได้นำเสนอระเบียบวิธีวิจัยการดำเนินงานในการศึกษาเพื่อให้ติดตามวัตถุประสงค์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง แบบแผนทางสังคมและปัจจัยการดื่มที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ตัวแทนประชาชน ผู้นำชุมชน หน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ สาธารณสุข โรงพยาบาล /ชมรมคนพิการ สถานีตำรวจภูธร สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีรูปแบบการศึกษา ได้แก่ (1) การลงพื้นที่ฝังตัวในชุมชน (Phase In) เพื่อศึกษาบริบทกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละชุมชนในพื้นที่ (2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้ Snowball technique ในการค้นหา key informants ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือน (ชาย-หญิง) ผู้นำชุมชน และ หน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ สาธารณสุข โรงพยาบาล /ชมรมคนพิการ สถานีตำรวจภูธร สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในพื้นที่ จำนวน 30 คน (3) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) กับตัวแทนครัวเรือน ผู้นำชุมชน และ หน่วยงานใน 2 พื้นที่ๆละ จำนวน 15 คน รวม 30 คน เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่ม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์และสรุปผล และนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาความ (Descriptive)

3.2 ประชากร และกลุ่มเป้าหมาย

1) ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรเพศชาย เพศหญิง ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ และอำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ

2) กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ที่ให้ข้อมูลอิมตัวจำนวนทั้งสิ้น 60 คน โดยแบ่งออกเป็น 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้ Snowball Technique ในการค้นหา Key Informants ได้แก่ ตัวแทน

ประชาชน (ชาย-หญิง) ผู้นำชุมชน และ หน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ สาธารณสุข โรงพยาบาล /ชมรม คนพิการ สถานีตำรวจภูธร สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในพื้นที่ จำนวน 30 คน 2) กลุ่มบุคคลที่ให้ข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) กับตัวแทนครัวเรือน ผู้นำชุมชน และ หน่วยงานใน 2 พื้นที่ๆละ จำนวน 15 คน รวม 30 คน

3.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่องแบบแผนทางสังคมและปัจจัยการตีที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้ การตีไม่ชัดในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดย คณะผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

3.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) การศึกษาและบรรยายความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนทางสังคม และปัจจัยทาง พฤติกรรมศาสตร์และสังคมที่ส่งผลต่อการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของประชาชน จังหวัดชัยภูมิ ใน ด้าน บทบาท สถานภาพทางสังคม การอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมทางสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ชุมชนและองค์กร เป็นต้น

2) ศึกษาพฤติกรรมและการรับรู้การตีไม่ชัดในประชากรจังหวัดชัยภูมิ ในด้านบุคคล ได้แก่ ค่านิยม ความเชื่อ ความต้องการ อารมณ์ประสบการณ์ สิ่งเร้า สภาพร่างกาย จิตใจ เป็นต้น ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม ได้แก่ ทักษะคิด ความรู้ อิทธิพลเพื่อน ผู้ปกครอง นโยบายและกฎหมาย เป็นต้น

3.3.2 ขอบเขตประชากร

ได้แก่ ประชากรชาย-หญิง อายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี อำเภอเมือง และอำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ

3.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

คณะผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เหตุที่ เลือกพื้นที่ดังกล่าวเป็นหน่วยในการศึกษา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีถนนเส้นหลักเชื่อมหลายจังหวัด มี สถิติการเกิดอุบัติเหตุและเสียชีวิตทั้งจากบุคคลในชุมชนและผู้เดินทางสัญจรบนถนนเส้นหลัก และ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีถนนเส้นหลักเชื่อมหลายจังหวัด แต่มีสถิติการ เกิดอุบัติเหตุและเสียชีวิตบนทางสัญจรบนถนนน้อยที่สุด นอกจากนี้ในพื้นที่ทั้ง 2 แห่ง มีหน่วยงานให้ ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาล ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชัยภูมิ และเครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แบบแผนทางสังคมและปัจจัยการดื่มที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ซบในพื้นที่ยังหวัดชัยภูมิ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือในการวิจัยเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.4.1 แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) คณะผู้วิจัยได้ออกแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก กับบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือน (ชาย-หญิง) ผู้นำชุมชน และ หน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ สาธารณสุข โรงพยาบาล /ชมรมคนพิการ สถานีตำรวจภูธร ป้อมกันภัย ฯ ในพื้นที่ โดยแบบสัมภาษณ์ มีเนื้อหาทั้งหมด 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา การศึกษา อาชีพ สถานครอบครัว บทบาททางสังคม ประสบการณ์การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สมาชิกในครอบครัว หรือบุคคลใกล้ชิดกับพฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น

ตอนที่ 2 บริบทชุมชน ได้แก่ ประวัติศาสตร์ชุมชน ที่ตั้ง สภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากรในชุมชน บริบทประชากร เศรษฐกิจสังคม การเมืองการปกครอง การศึกษา ระบบสาธารณสุข วัฒนธรรม ศาสนาและ ประเพณี เป็นต้น

ตอนที่ 3 สถานการณ์และแบบแผนทางสังคม/ธรรมเนียมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ กลุ่ม/บุคคลที่ดื่ม บทบาท สถานภาพทางสังคม การอบรมเลี้ยงดู วิธีการแบ่งปัน สภาพแวดล้อม/กิจกรรมทางสังคม ประเพณี วัฒนธรรมชุมชนและองค์กร เป็นต้น

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้ “ดื่มไม่ซบ” ได้แก่ ด้านบุคคล ได้แก่ ค่านิยม ความเชื่อ ความต้องการ อารมณ์ประสบการณ์ สิ่งเร้า สภาพร่างกาย จิตใจ เป็นต้น ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม ได้แก่ ทักษะคติ ความรู้ อิทธิพลเพื่อน ผู้ปกครอง นโยบายและกฎหมาย เป็นต้น

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแบบแผนทางสังคม/ธรรมเนียมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.4.2 กรอบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวทางในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยวิธีการสนทนากลุ่มย่อยในประเด็น 1) แบบแผนทางสังคมที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน จังหวัดชัยภูมิ และ 2) ปัจจัยการดื่มที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ซบในพื้นที่ยังหวัดชัยภูมิ และข้อเสนอแนะอื่นๆ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แบบแผนทางสังคมและปัจจัยการดื่มที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ครั้งนี้ คณะผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจำแนกเป็นขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การลงพื้นที่ฝังตัว (Phase In) ในชุมชน เพื่อศึกษาข้อมูลกลุ่มบุคคล ชุมชน หน่วยงาน

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้น จากกลุ่มเป้าหมายและหน่วยงานในท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 3 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 4 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกกับกลุ่มตัวแทนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 5 สรุปและวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาความ (Descriptive)

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและดำเนินการวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ เชิงคุณภาพ โดยจำแนกขั้นตอน ออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวิเคราะห์สรุปอุปนัย (2) การตรวจสอบข้อมูล (3) การทำดัชนีข้อมูล (4) การทำข้อสรุปชั่วคราวและกำจัดข้อมูล และ (5) การสร้างบทสรุป (รัตนะ บัวสนธ์. 2556 : 141-149) มีรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

1) การวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) การวิเคราะห์สรุปอุปนัยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างข้อสรุปชั่วคราวที่เป็นรูปธรรมจากการลงพื้นที่ภาคสนามในพื้นที่เป้าหมายแต่ละครั้ง แล้วดำเนินการสรุปข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ภาคสนามแต่ละพื้นที่ และเชื่อมโยงข้อสรุปเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างบทสรุปข้อมูล

2) การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพของข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลดังกล่าวได้มาจากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เพื่อตอบคำถามในแต่ละวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data triangulation) เพื่อที่จะพิสูจน์ว่า ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้น มีความถูกต้องหรือไม่ (สุรางค์ จันทวานิช. 2554: 128-130) โดยทำการตรวจสอบจากแหล่งข้อมูล

ในด้านของเวลา สถานที่ และบุคคล ให้ครบทั้ง 3 ด้าน เพื่อเป็นการยืนยันข้อมูลให้เกิดความถูกต้อง และชัดเจน

3) การทำดัชนีข้อมูล คือ การจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมและบันทึกไว้ในบันทึกภาคสนาม โดยอาศัยคำหรือข้อความหนึ่งๆ กำหนดหมวดหมู่ข้อมูลนั้นเพื่อช่วยให้ผู้วิจัยสามารถนำคำหรือข้อความมาสังเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ได้ ทั้งนี้ การทำดัชนีประกอบด้วย การจัดทำบัญชีดัชนี การปรับปรุงรายการคำหรือข้อความในดัชนี และการจัดทำคำอธิบายให้คำจำกัดความดัชนีข้อความแต่ละตัวและการทำดัชนีในบันทึกภาคสนาม

4) การทำข้อสรุปชั่วคราวและการกำจัดข้อมูล คณะผู้วิจัยจะเชื่อมโยงคำหรือคำหลักเข้าด้วยกัน โดยใช้ข้อความหรือประโยคอธิบายความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของดัชนีคำหรือคำหลักเหล่านั้น การทำข้อสรุปชั่วคราวจำเป็นต้องอาศัยทักษะการเขียน และการใช้หลักภาษา ข้อความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในเชิงเหตุผลระหว่างดัชนีต่างๆ

5) การสร้างบทสรุป คือ การเขียนข้อค้นพบจากงานวิจัย โดยคณะผู้วิจัยได้เขียนเชื่อมโยงข้อสรุปแต่ละชุดเข้าด้วยกันตามลำดับความเกี่ยวข้องของแต่ละข้อสรุป และรวบรวมกระทั่งได้บทสรุปทั้งหมดของคำตอบให้กับปัญหาการวิจัยในครั้งนี้ และการพิสูจน์บทสรุปจะมีลักษณะเป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่มีความเป็นนามธรรมกลับไปสู่ข้อเท็จจริงเชิงรูปธรรมอีกครั้ง

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่องแบบแผนทางสังคมและปัจจัยการดื่มที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาและบรรยายความสัมพันธ์แบบแผนทางสังคม และปัจจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน จังหวัดชัยภูมิ และ 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในประชากรจังหวัดชัยภูมิ โดยในบทนี้คณะวิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 และวัตถุประสงค์ที่ 2 ซึ่งผลการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนทางสังคม และปัจจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน จังหวัดชัยภูมิ

จากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล พบว่า บริบทพื้นที่เป้าหมายงานวิจัยในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งได้แก่ อำเภอเมืองชัยภูมิ และอำเภอแก้งคร้อ พบว่ามีสภาพภูมิศาสตร์ที่หลากหลาย ทั้งพื้นที่ราบเรียบตามลุ่มแม่น้ำชี และพื้นที่สูงภูเขา ได้แก่ พื้นที่เขตอำเภอเมืองชัยภูมิ และอำเภอใกล้เคียง เช่น อำเภอคอนสวรรค์ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอจัตุรัส เป็นต้น ส่วนอำเภอแก้งคร้อ เป็นพื้นที่สูงและภูเขา พื้นที่การเกษตร จะเป็นที่ราบลุ่มที่ใช้ทำนาปลูกข้าวจะมีเป็นส่วนน้อย เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่สูงและภูเขา ประชากรจังหวัดชัยภูมิส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาว (ไทย-อีสาน) แต่ชนเผ่าดั้งเดิม คือ “ญ้อฮก” ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมของจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา และเพชรบูรณ์ ซึ่งในอดีตเป็นกลุ่มคนประวัติศาสตร์ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในพื้นที่นี้มานานกว่าคนไทยหรือคนไทยอีสาน โดย คำว่า “ญ้อฮก” “คนดง” หรือ “คนภูเขา” ประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพในเกษตรกรรม ประมาณร้อยละ 60.30 อาชีพที่สำคัญ ได้แก่ การทำนาข้าว โดยอำเภอเมืองมีพื้นที่ปลูกข้าวกว่า 288,475.35 ไร่ นอกจากนี้ ยังมีพืชเศรษฐกิจอื่นๆ เช่น อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ยางพารา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พริก และการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เป็นต้น

เมื่อพิจารณาถึงสภาพบริบทและภูมิศาสตร์ การประกอบอาชีพ บริบทสังคมและสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปแล้ว พบว่า ชุมชนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ โดยเฉพาะอำเภอเมืองชัยภูมิ และอำเภอแก้งคร้อ ส่วนใหญ่ยังเป็นชุมชนชนบทมีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ เช่น ภูเขา แม่น้ำสายสำคัญ เช่น แม่น้ำชี ลำน้ำปะทาว ไหลผ่านอำเภอเมืองชัยภูมิและลำน้ำสามหมอไหลผ่านอำเภอแก้งคร้อ ระบบการเกษตรส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นแบบยังชีพ (Subsistence) ครอบครัวเดียวกันจะประกอบอาชีพอย่างเดียวกันหรืออาจจะมีอาชีพเสริมบ้างบางส่วน ดังนั้นจึงมีเวลาว่างจาก

การทำงานมาก แต่ในขณะเดียวกันประชาชนในพื้นที่บางส่วนมีรายได้น้อยและรายได้ไม่แน่นอน แต่ในขณะที่รายจ่ายมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จากการประมวลข้อมูลของแต่ละพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ สรุปปัญหาและสถานการณ์ทางสังคม ดังนี้ 1) จังหวัดชัยภูมิมีความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และเพื่อทำการเกษตร อันเนื่องมาจากประชาชนร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม 2) โครงสร้างพื้นฐาน โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญมากที่สุด คือ เส้นทางคมนาคม (ถนน) ยังคงต้องพัฒนาเพื่อการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรและการสัญจร 3) สถานการณ์ทางด้านสังคม ยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญเนื่องจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคม การรับอารยธรรมใหม่ๆ มาจากต่างประเทศ ทำให้เกิดการซึมซับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการศึกษา ศาสนา และจริยธรรม การเปลี่ยนแปลงของเด็กและเยาวชนปัญหายาเสพติด การจัดสวัสดิการสังคม การขาดโอกาสทางการศึกษาคุณภาพ และมาตรฐานทางการศึกษา ปัญหาขาดแคลนแรงงาน ปัญหาด้านศาสนาที่ขาดพระประจำวัด ปัญหาเด็กและเยาวชน จับมั่วสุ่มและทะเลาะวิวาท ปัญหาความเสื่อมของวัฒนธรรม ประเพณี ความรุนแรง สุรายาเสพติด การพนัน เป็นต้น 4) การดำเนินชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะในเรื่องของรายได้และการส่งเสริมอาชีพ การขาดแคลนฝีมือแรงงาน การพัฒนาด้านหัตถกรรม การตลาด ความยากจน และเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้จังหวัดให้การสนับสนุน เพื่อให้เศรษฐกิจของจังหวัดชัยภูมิได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น 5) สถานการณ์ปัญหาด้านเกษตรกรรม เนื่องจากอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของประชากรจังหวัดชัยภูมิ สภาพปัญหาที่พบมีมากมาย เช่น ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ การใช้ปุ๋ยเคมี ขาดตลาดกลางจำหน่าย ขาดเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการผลิต ขาดแหล่งเงินทุน เป็นต้น 6) สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การบุกรุกพื้นที่ป่า ไฟไหม้ป่า ประสิทธิภาพในการกำจัดขยะมูลฝอยและน้ำเน่าเสีย 7) สถานการณ์ด้านที่ดินและการถือครองที่ดิน สภาพปัจจุบันที่ดินทำกิน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน และ 8) การท่องเที่ยว ซึ่งปัจจุบันจังหวัดชัยภูมิ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวศิลปะ วัฒนธรรมประเพณีมีมากมาย แต่ยังขาดแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งขาดการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง (มนันต์พล ประชาสันต์, 19 เมษายน 2564, สัมภาษณ์)

บริบทด้านสังคม ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ พบว่ามีลักษณะของสังคมแบบชนบทไทยในอดีต คือรู้จักกันหมดทั้งหมู่บ้าน เรียกว่า หัวบ้านท้ายบ้าน ใครทำอะไรผิดแผกออกไปจะรู้และโจษขานกันทั้งหมู่บ้าน ส่วนวิถีชุมชนพบมีการยึดถือและปฏิบัติตามกันเรื่อยมาแต่อดีต ทั้งการดำเนินกิจกรรมต่างๆ พิธีกรรมพื้นบ้าน และหากเป็นประเพณีประจำท้องถิ่นแล้ว ประชาชนในพื้นที่จะรักษาและยึดถือปฏิบัติกันสืบเรื่อยมามิได้ขาด จุดเด่นสำคัญคือสมาชิกของครอบครัวมีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น สมาชิกในชุมชนจะให้ความสำคัญในเรื่องความเป็นมิตรต่อเพื่อนบ้าน และผู้มาเยือน มีการติดต่อกันแบบเป็นกันเอง เอื้อเฟื้อและจริงใจต่อกัน ลักษณะของครอบครัวเป็นแบบครอบครัว

เดี่ยว และครอบครัวขยาย สมาชิกประกอบด้วยหลาย ๆ ครอบครัว ซึ่งเป็นเครือญาติกัน มาอยู่รวมในครัวเรือนเดียวกันหรือบริเวณใกล้เคียงกัน วัดเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนาเป็นแหล่งสำคัญในการประพฤติปฏิบัติตามประเพณี และเป็นศูนย์รวมในการทำกิจกรรมต่างๆ ผู้นำชุมชนยังคงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในดูแลปกครองดูแลสมาชิกในชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่จะนับถือผู้นำ ซึ่งเป็นบุคคลที่ตนเองเลือกสรรหาให้มาดูแลบ้านเมือง ค่านิยมในเรื่องคุณความดีทางศาสนาเป็นตัวควบคุมความประพฤติของคนในชุมชนในเขตอำเภอเมืองชัยภูมิและอำเภอแก้งคร้อ ประชาชนส่วนใหญ่ยึดมั่นอยู่กันประเพณีเดิมเป็นอย่างดี การยอมรับการเปลี่ยนแปลงของคนในชุมชนมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป มีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น สมาชิกในชุมชนจะให้ความสำคัญในเรื่องความเป็นมิตรต่อเพื่อนบ้าน มีการติดต่อช่วยเหลือกันแบบเป็นกันเอง มีความเอื้อเฟื้อและจริงใจต่อกัน เน้นพึ่งสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติที่อยู่รอบตัวมีความผูกพันกับความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไสยศาสตร์ โชคลาง หรือสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ นอกจากนี้ยังยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนทางศาสนาและเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ อย่างพร้อมเพรียงกัน เช่น งานบวช งานศพ และงานบุญต่าง ๆ ในชุมชน ปัญหาสำคัญที่ยังคงพบเห็นในปัจจุบัน คือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังคงเป็นเกษตรกร รายได้นอกภาคการเกษตรมีน้อยและไม่มั่นคง และในส่วนของประเพณีพิธีกรรมท้องถิ่นที่สำคัญของ ได้แก่ บุญประเพณีปีใหม่ ในเดือนมกราคม บุญข้าวจี่ในเดือนกุมภาพันธ์ บุญผะเหวดเทศมหาชาติในเดือนมีนาคม บุญสงกรานต์ในเดือนเมษายน งานบวช งานแต่ง ในเดือนพฤษภาคม และมิถุนายน บุญเข้าพรรษาในเดือนกรกฎาคม บุญข้าวสาก บุญออกพรรษาในเดือนกันยายน และ ตุลาคม บุญกฐินในเดือนพฤศจิกายน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมทำบุญผ้าป่า งานแต่งงาน งานบวช การไหว้ศาลปู่ตาหรือศาลตาปู่ บุญเลี้ยงบ้านหรือผีปู่ตา ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามแต่ละหมู่บ้าน สภาพการณ์ด้านสุขอนามัยพบว่า ปัญหาสำคัญคือปัญหาด้านสุขภาพ อาทิ โรคที่เกิดจากผิวหนัง การเจ็บป่วยโรคเรื้อรัง โรคทางด้านโภชนาการ เนื่องมาจากประชาชนจะอยู่กับธรรมชาติ ที่มีความหลากหลายของวัตถุดิบในการทำอาหาร ทั้งพืช ผัก สัตว์ จนกระทั่งแมลง โดยวัฒนธรรมการกินอาหารแบบสุกๆ ดิบๆ ก็มีมาช้านาน นอกจากนี้จากภาวะความเป็นอยู่ของประชาชนเน้น วิธีชีวิตการกินการอยู่จึงเป็นแบบเรียบง่าย ตลอดจนความเชื่อต่างๆ ในการบริโภคและการดูแลสุขภาพยังคงเป็นแบบดั้งเดิม อาทิ ในหญิงตั้งครรภ์ หรือ หญิงที่เพิ่งคลอดลูกใหม่ ต้องอยู่ไฟ ต้องกินปลา เกล็ด ไข่ และข่าเพื่อช่วยสมานแผล แต่ห้ามกินของทะเล ของที่มีกลิ่นเหม็น เช่น ชะอม ของหมักดอง จนกระทั่งห้ามกินสัตว์ที่อยู่ใต้ดินอย่าง ตุ่น เต่า และห้ามกินต่อ แตน เพราะจะทำให้ลูกอารมณ์ร้าย เป็นต้น การเจ็บป่วยโรคเรื้อรังสำคัญและพบมาก คือ โรคเบาหวาน โรคความดัน โรคผิวหนัง โรคมะเร็ง อุบัติเหตุ ในวัยแรงงานมีปัญหาด้านพฤติกรรมบริโภคเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ยังคงนิยม คือบริโภคอาหารที่มีการปรุงแบบสุกๆ ดิบๆ ควบคู่กับการดื่มสุราก่อนมื้ออาหารแต่ละมื้อ การใช้สุราหมักสมุนไพรแล้วดื่มเป็นยารักษาโรค บรรเทาอาการปวดเมื่อย เป็นต้น

“ปัจจุบันการต้มแอลกอฮอล์ได้กลายเป็นสถานการณ์ปกติในพื้นที่ แม้คนในพื้นที่รับรู้ว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะทำให้สูญเสียความสามารถและประสิทธิภาพไปในขณะทำงาน รวมทั้งการขับชี่ยานพาหนะ คนจังหวัดชัยภูมิรู้จักต้มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มานานแล้ว โดยในอดีตจะต้มและทำกันเป็นประจำในช่วงเทศกาลงานบุญ และช่วงเกี่ยวข้าว โดยเฉพาะ สุราแซ่ หรือสาโทที่ทำกันเอง เพราะทำง่าย ใช้เวลาไม่เกิน 10วันก็กินได้ หากบอกว่าเหล้าอยู่คู่กับประชาชนในพื้นที่ชัยภูมิมาแต่อดีตก็พูดได้ เพราะในอดีตวิถีชีวิตของคน คือส่วนใหญ่ทำไร่ทำนา เดินป่าเขา ต้องเจอกับอะไรเยอะ รวมทั้งฝนแล้ง น้ำท่วม เกินกำลังที่ชาวบ้านจะแก้ไข ก็คิดขึ้นมาเองว่าต้องพึ่งอำนาจอื่นๆ ที่อยู่นอกตนเอง คืออำนาจของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผีสง่า เจ้าป่า เจ้าเขา เทวดานางไม้ ตามความเชื่อดั้งเดิม คนทรงเจ้าหลายคนก็ใช้เพื่อให้เข้าถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้ อีกอย่างหนึ่งซึ่งสำคัญคนส่วนใหญ่ในปัจจุบันมองว่าการต้มเหล้าหรือเหล้านอกนั้นทำให้ดูเป็นคนทันสมัย ดูดีกว่ากินเหล้าขาว”

(นายสนธิ ไกรโสดา 24 เมษายน 2564,สัมภาษณ์)

สถานการณ์และแบบแผนทางสังคม/ธรรมเนียมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ เกิดมาจากวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของประชาชนทั่วไปในพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่เมื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนาข้าว ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ แล้วเมื่อสิ้นสุดฤดูทำนาหรือว่างจากการทำนา ทำไร่ ก็จะอพยพเดินทางไปรับจ้างทำงานในตัวเมือง หรือในเมืองหลวง และเมื่อถึงฤดูกาลเพาะปลูก ก็จะเดินทางกลับภูมิลำเนา ซึ่งบางครั้งก็รับแบบแผนพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาจากต่างถิ่น นอกจากนี้ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ซึ่งเป็นแบบชาวชนบททั่วไปเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิด การตาย การบวช การแต่งงาน การเชื่อถือ โชคลาง ฤกษ์ยาม การรักษาโรคแบบโบราณพื้นบ้าน และอาหารหลักๆ เป็น อาหารพื้นเมืองที่รู้จักคือ ปลาไร่ ส้มตำ แกงอ่อม ป่นหรือแจ่ว รับประทานคู่กับผักสดที่เก็บหาได้ตามท้องทุ่งนา ส่วนเนื้อสัตว์ก็จะบริโภคสัตว์เลี้ยงที่ตนเองเลี้ยงไว้ เช่น เป็ด ไก่ ปลา และการบริโภคเนื้อสัตว์ เช่น หมู โค กระบือ ซึ่งจะบริโภคหรือนำมาประกอบอาหารในช่วงเทศกาลงานบุญสำคัญ เช่น งานแต่ง งานบวช งานฉลองมงคลต่าง ๆ ที่นิยมรับประทานและนำมาเลี้ยงแขกผู้มาเยือน ได้แก่ ลาบ ก้อย ต้มขมิบ ส้มตำ เป็นต้น บุคลิกและอุปนิสัยที่เป็นเอกลักษณ์ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ คือเป็นคนทีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเป็นกันเองกับทุกคน เป็นคนจริงใจ ให้ความไว้วางใจ ไว้นื้อเชื่อใจคนง่าย เกรงครัตในศีลธรรม ถ้าใครคนหนึ่งบอกกล่าวหรือเล่าอะไร ก็จะเชื่อตามกันไปเกือบทั้งหมด และก็เป็นสาเหตุหนึ่งคนในพื้นที่มักจะถูกหลอกหลวงง่าย เพราะเชื่อว่า ทุกคนให้ความจริงใจต่อกันและกัน เอกลักษณ์เด่นอีกอย่างหนึ่ง คือ เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน มีความกตัญญูสูง ให้ความเคารพนับถือต่อบุพการี ให้ความเคารพผู้มีพระคุณ

และผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก จะได้ยินผู้มีอายุน้อยกว่าเรียกผู้สูงอายุในเกือบทุกพื้นที่ว่าพ่อใหญ่ หรือแม่ใหญ่ หรือพ่อสั้นแม่สั้น

ประชาชนจังหวัดชัยภูมิ ยังคงนิยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ควบคู่กับความบันเทิงมีความยินดีและยอมรับ นับถือกันเสมือนญาติพี่น้องรวมทั้งให้ความเคารพแก่ผู้มีอาวุโส จึงทำให้คนในพื้นที่ที่มีความรักใคร่กลมเกลียวกันตลอดจนมีความสามัคคีกัน ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติยังคงถูกรักษาและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน การเข้าสังคมที่สามารถเข้าได้ง่ายไม่ถือตัว ความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ยกตัวอย่างเช่น อาหารในแต่ละมื้อจะไม่ค่อยแตกต่างกันนักและมักจะมีเพียงอย่างเดียวหรือสองอย่างต่อมื้อ บางมื้ออาจจะมีเพียงน้ำพริกปลาร้าหรือที่เรียกว่า “แจ่ว” ลวกจิ้มกับผักที่หาได้ตามริมรั้วบ้านและอาหารที่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวนิยมรับประทานกันมากที่สุด นอกจากแจ่วแล้วก็คงจะเป็นส้มตำที่นิยมกินกันทั่วไป และที่ขาดไม่ได้คือ ลาบก้อย ซึ่งเป็นอาหารที่ปรุงจากเนื้อสัตว์ดิบๆ เช่น เนื้อวัว เนื้อหมูเป็นต้น และที่สำคัญคือ การรับประทานควบคู่กับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งนิยมดื่มเพื่อดับกลิ่นคาวอาหารปรุงดิบๆ และช่วยให้อาหารมีรสชาติอร่อยมากยิ่งขึ้น สำหรับพฤติกรรมการดื่มสุราหรือแอลกอฮอล์ ของประชาชนจังหวัดชัยภูมิในระดับบุคคล พบว่าบุคคลที่มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีตั้งแต่วัยเด็กอายุ ตั้งแต่ 13 ปี เยาวชนทั่วไป กลุ่มคนวัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ โดยเยาวชนหรือวัยรุ่นจะนิยมดื่มเบียร์ และสุราขาว โดยดื่มในช่วงเวลาว่างกับเพื่อนๆ โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลงานบุญ ส่วนวัยแรงงานมักจะดื่มทั้งช่วงเวลาช่วงเย็น ซึ่งหากเป็นช่วงเย็นจะดื่มก่อนรับประทานอาหารมื้อเย็น ส่วนผู้สูงอายุจะพบได้น้อย โดยผู้สูงอายุที่พบมักจะนิยมดื่มสุราขาว 40 ดีกรี ส่วนใหญ่ซื้อไปดื่มบ้าน

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่ากลุ่มประชาชนในพื้นที่ยังประสบกับปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการขับชี่ยานพาหนะ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงที่เป็นทั้งเด็กในระบบเด็กนอกระบบ โดยคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมรวมกลุ่มกับเพื่อนที่มีความนิยมและความชอบเหมือนกันหรือใกล้เคียง เพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการขับชี่ยานพาหนะเป็นอย่างมาก การรวมกลุ่มกันของเด็กเยาวชนที่เห็นชัดเจน คือ การดื่มเหล้า เล่นเกมแข่งรถจักรยานยนต์ ดังนั้น เด็ก เยาวชนจึงเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสเข้าสู่วงจรอบายมุขง่ายที่สุด เพราะไม่เห็นคุณค่าในตนเองคิดว่าสังคมปฏิเสธ ขาดความยับยั้งชั่งใจ ขาดผู้ให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เพราะคิดว่าเพื่อนคือกลุ่มคนสำคัญ

“เด็กเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ส่วนใหญ่มักการติดเพื่อน และก็เป็นเรื่องปกติของวัยรุ่นไปแล้วที่ต้องมีเพื่อน เด็กบางคนคิดว่าตัวเองโตแล้วอยากจะทำอะไรก็ได้ มีอิสระทางความคิดพึ่งพาตนเองได้ มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง และอยากได้การยอมรับจากกลุ่มเพื่อน โดยเริ่มจากการทำกิจกรรมนอกบ้าน และทำกับกลุ่มเพื่อน ปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวก็ลดลง เด็กบางคน

มาจากต่างถิ่น มาเช่าหอพัก อยู่กับเพื่อน หรือแฟน และเด็กที่พ่อแม่พยไปเป็นแรงงานพื้นที่อื่น จะเป็นกลุ่มเสียงมากที่สุด ในช่วงที่มีงานดนตรี หรือ วันสำคัญๆ ก็จะมีนัดรวมกลุ่มกันเพื่อมาตีมกีนสุรา และออกไปแข่งรถ”

สภาพแวดล้อมที่สำคัญอีกประการ และมีบทบาทต่อพฤติกรรมเครื่องตีเครื่องแอลกอฮอล์ และการขับชี่ยานพาหนะ ของประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ ร้านค้าจำหน่ายเครื่องตีเครื่องแอลกอฮอล์ ซึ่งปัจจุบันพบว่า ร้านค้าชุมชนในพื้นที่มีการจัดวางจำหน่ายเครื่องตีเครื่องแอลกอฮอล์ที่เข้าถึงง่าย มีวางขายหน้าร้านตรงบริเวณทางเข้า เพื่อสะดวกในการหยิบขาย โดยเฉพาะสุราขาว พญานาค สุราสี เบียร์ ไวน์ต่างๆ มีทั้งวางจำหน่ายแบบแยกและยกถังจำหน่าย ในขณะที่ร้านค้าบางแห่งติดป้ายงดจำหน่ายเครื่องตีเครื่องแอลกอฮอล์แก่เด็กและเยาวชน แต่ก็ยังไม่สามารถควบคุมได้โดยเฉพาะช่วงเวลาขายที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย แม้ปัจจุบันหน่วยงานในพื้นที่ประกาศและกำหนดมาตรการห้ามโฆษณาเหล้า และเครื่องตีเครื่องแอลกอฮอล์ในร้านค้า เพื่อสกัดกั้นการเข้าถึงเครื่องตีเครื่องแอลกอฮอล์ในเยาวชน แต่กลับพบว่าในร้านค้าชุมชนไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ทั้งหมด เพราะมีบางร้านค้ายังคงดำเนินการจำหน่ายแบบเดิมที่เคยทำ ส่งผลให้ประชาชนกลุ่มเสียง โดยเฉพาะเด็ก เยาวชนในพื้นที่มีพฤติกรรมเครื่องตีเครื่องแอลกอฮอล์ต่อเนื่อง ในขณะที่ผู้ประกอบการร้านค้าที่จำหน่ายไม่ได้รู้สึกว่าการจำหน่ายเครื่องตีเครื่องแอลกอฮอล์ให้กับเยาวชนเป็นสิ่งขัดต่อกฎหมาย

“ร้านค้าแทบทุกร้านในชุมชน ยกเว้น ร้านในเมือง โดยปกติก็ขายเหล้า ขายบุหรีให้กับคนในหมู่บ้าน ซึ่งก็เป็นคนคุ้นเคยกัน เป็นลูกเป็นหลาน ในหมู่บ้านนี้แหละ ถ้าเด็กๆ อายุน้อยๆ มาซื้อก็ไม่ขายให้ แต่ที่เห็นคือพวกวัยรุ่นตามบ้านที่เที่ยวมาซื้อไปกินกัน บางคนพ่อแม่ก็ฝากมาซื้อ ถ้าไม่ขายก็โกรธจนและบ่นให้แม่ค้า และจะไปซื้อร้านอื่น บางครั้งก็เสียลูกค้า แต่บางทีก็กลัวเขาจับเหมือนกันเพราะมีหน่วยงานมาดูแลเรื่อยๆ ”

ผู้ประกอบการร้านค้า อ.แก้งคร้อ : สัมภาษณ์ (2564)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นว่า ร้านค้าในพื้นที่รับทราบกฎหมายในทางปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการควบคุมการจำหน่ายเครื่องตีเครื่องแอลกอฮอล์ แต่ที่ไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ การที่ร้านค้าชุมชนในทุกหมู่บ้านไม่ร่วมมือในการปฏิบัติตามมาตรการที่รัฐกำหนด หากมีร้านใดร้านหนึ่งยังคงสามารถจำหน่ายและฝ่าฝืนกฎหมาย ร้านค้าอื่นในชุมชนย่อมไม่ปฏิบัติตามเช่นกัน นอกจากนี้รูปแบบการโฆษณาของบริษัทผลิตเครื่องตีเครื่องแอลกอฮอล์มีมาเพิ่มเติมตลอดเวลา กฎหมายมีการควบคุมแต่บริษัทผลิตเครื่องตีเครื่องแอลกอฮอล์พยายามใช้ช่องทางหลีกเลี่ยง เพื่อให้มีการทำยอดขาย ทั้งการเป็นผู้ส่งเสริมอุปกรณ์กีฬา การสร้างสนามกีฬาให้กับชุมชน รวมถึงการเป็นผู้สนับสนุนให้มีการแสดงดนตรีสดในพื้นที่และจำหน่ายเฉพาะเครื่องตีในเครือของบริษัทผู้ผลิต

มาตรการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้านค้าจำเป็นต้องให้ความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด แม้ปัจจุบันอยู่ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ยอดขายร้านค้าก็ลดลง แต่พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนก็ยังคงเดิม ดื่มร้านค้า ร้านอาหารไม่ได้ ก็ดื่มที่บ้านตนเอง เมื่อพิจารณาในมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ ปัจจุบันพบว่า การบังคับใช้กฎหมายควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น ตามกฎหมายไม่สามารถจำหน่ายได้ แต่ผู้จำหน่ายกลับใช้ช่องทางหลีกเลี่ยงและลักลอบจำหน่ายให้กับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องต้องเร่งพิจารณามาตรการที่สามารถนำไปบังคับใช้ได้จริงกับผู้ประกอบการประเภทนี้เป็นรายๆ ต่อไป

ปัจจุบันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิได้ขยายเข้าสู่กลุ่มเด็กและเยาวชนมากขึ้น จากปัจจัยต่างๆ เช่น ความอยากรู้อยากลอง การเข้าถึงสื่อโฆษณา ความเคยชินจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวมาตั้งแต่เกิดส่งผลต่อการเข้าถึงและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ข้อมูลเชิงประจักษ์ของทั้งเด็กและเยาวชนอายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งส่วนใหญ่ที่เยาวชนชอบดื่ม คือ สุราสี สุราขาว เบียร์ และสพายไวคูเลอร์ แล้วนำไปดื่มกับกลุ่มเพื่อนที่รวมตัวกัน จับกลุ่มหลังเลิกเรียน และวันหยุดเสาร์อาทิตย์ และมีพฤติกรรมขับซิ่งซึ่ง “ปัจจุบันปัญหาสำคัญของประชาชนในพื้นที่ของบ้านเราขณะนี้ และซึ่งเป็นภัยร้ายแรงต่อ เด็กและเยาวชน ที่ถูกเรียกขานกันว่า กลุ่มเด็กแว้น ได้สร้างความเดือดร้อนต่อการดำรงวิถีชีวิตที่สงบของประชาชนในชุมชน ทำให้พี่น้องประชาชนรู้สึกไม่ปลอดภัยยามค่ำคืน ในชุมชนสูญเสียลูกหลานเยาวชน และทรัพย์สินจำนวนมาก พฤติกรรมดังกล่าวมีความสัมพันธ์และมีพัฒนาการจาก ความสนุก เพลิดเพลิน นำไปสู่การมั่วสุมเกี่ยวข้องกันดื่มสุรา กระทำความผิดทางเพศ และเสพยาเสพติดของกลุ่มวัยรุ่น การลักทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย ก็มี การแข่งมอเตอร์ไซค์ซึ่งในพื้นที่ ส่วนใหญ่ที่พบคือ แข่งตามถนนใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็ก เรียกว่าเด็กแว้นที่อายุประมาณ 13-20 ปี ที่ออกขับมอเตอร์ไซค์ไปเป็นกลุ่มในเวลาเย็นๆ และกลางคืน สาเหตุสำคัญของการขับซิ่ง และการดื่มสุราสำคัญคือกลุ่มเพื่อน ที่เป็นกองเชียร์ ที่สำคัญของสุมาตามร้านตลกแต่งดัดแปลงรถ”

คุณธนพนธ์ คุณพรหม สมาชิกสภา อบต.ห้วยบง ม.10 : สัมภาษณ์ (2564)

“ปัจจุบัน...มีการแข่งขันรถจักรยานยนต์ในทางสาธารณะ ทุกเขตทุกพื้นที่ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนและอันตรายแก่ประชาชนโดยทั่วไป มีกลุ่มวัยรุ่นที่ร่วมกระทำผิดเป็นจำนวนมากทำให้ปัญหาทวีความรุนแรงมากขึ้น บางครั้งมีการใช้อาวุธปืนเข้าทำร้ายกันก็มี การป้องกันและระงับเหตุการณ์ การแข่งขันรถในทางสาธารณะ ทุกหน่วยปฏิบัติตำรวจได้กำชับและกำหนดมาตรการในการปฏิบัติ เช่น การกวดขันจับกุมการแข่งขันรถในทางสาธารณะ จัดชุดสืบสวนนอกเครื่องแบบออก

สืบสวนหาข่าว กลุ่มบุคคลที่จะทำการแข่งขันรถในพื้นที่รับผิดชอบ โดยจัดทำเป็นข้อมูลท้องถิ่นของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการแข่งขันรถเพื่อจัดทำเป็นข้อมูลในการจับกุมสืบสวนหาข่าวตามร้านค้าที่มีการตัดแปลง/ แต่งเครื่องยนต์พร้อมทั้งหาแหล่งข่าวสถานที่ชุมนุม , เส้นทาง , ช่วงเวลาที่มีการแข่งรถให้ทำการประสานงาน กับ สน.พื้นที่ใกล้เคียงหรือ พื้นที่ที่มีบริเวณเขตติดต่อเพื่อร่วมวางแผนมาตรการในการป้องกันกวดขันจับกุม โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้กระทำผิดด้วย กรณีมีการกระทำผิดเป็นกลุ่มหรือแก๊งอาชญากรรม หรือมีการพวพาอาวุธขณะกระทำผิด ต้องทำการสืบสวนในทางลึกและตรวจสอบประวัติอาชญากรและหมายจับของผู้กระทำผิดเพิ่มเติมโดยละเอียดเพื่อขยายผลการจับกุมต่อไป.....เอาเป็นว่าตำรวจเอาจริงก็ต้องเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ ครู อาจารย์ สื่อมวลชน และทุกภาคส่วนต้องช่วยกัน บอกกล่าวเรื่องนี้ให้กลุ่มวัยรุ่น ซึ่งก็เป็นลูกๆหลานๆของเราทั้งนั้น ให้รู้ถึงโทษเหล่านี้ จะได้เกรงกลัวกฎหมาย และ ลด ละ เลิก ไม่กระทำความผิดในเรื่องนี้ เพราะมีผลทำให้เสียอนาคต การเรียน เสียทรัพย์สินเงินทอง หรืออาจเสียชีวิตอีกด้วย”

รอง สารวัตรจราจร สภ.แห่งหนึ่งจังหวัดชัยภูมิ: สัมภาษณ์ (2564)

อย่างไรก็ตามยังมีการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ และการขับซี้รถในขณะมีนเมา ปัจจุบันมาตรการทางกฎหมายที่บังคับใช้ในร้านค้าชุมชนบังคับใช้ได้ไม่ทั่วถึง ร้านค้าบางร้านยังมีการลักลอบจำหน่ายให้เด็กและเยาวชนและไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด นอกจากนั้นในช่วงเทศกาล วันหยุดยาวเยาวชนส่วนใหญ่ทั่วทั้งตำบลทุกหมู่บ้านมักจะมารวมตัวกัน บางกลุ่มอยู่คนละหมู่บ้าน แต่เป็นเพื่อนกันจะนัดพบเจอกัน จับกลุ่มมั่วสุม ตี๋มเครื่องตี๋ม และก่อเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทระหว่างกลุ่มเยาวชนด้วยกัน ทั้งๆ ที่กลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเพื่อนที่รู้จักกัน และมีพฤติกรรมชื่นชอบการตกแต่งรถ การขับซี้รถเสียงดังและแข่งรถด้วย

“เด็กวัยรุ่นที่ชอบมารวมกลุ่มกับเพื่อน แล้วแข่งรถ เพราะรถได้แต่งให้มีความเร็ว และมีเสียงดัง ยิ่งรวมกลุ่มกับเพื่อนทำให้รู้สึกว่ามีพลัง สนุกสนานมากขึ้น นอกจากนี้เมื่อรวมกลุ่มกันก็จะมี การกินเบียร์ กินเหล้าบ้างตามประสาวัยรุ่น เพราะสนุกและกล้ามากขึ้น....ผมหัดซี้รถมอเตอร์ไซด์ตอนอายุประมาณ 11 ปี ด้วยรถของที่บ้าน เป็น รถยามาฮา JR 120 แต่ผมชอบรถที่เป็นรถคลาสสิกสวยงาม พวก รถฮอนด้า C 70 ฮอนด้าซาลิ คัสตอม ส่วนใหญ่เพื่อนๆ จะชวนจัดกลางคืน ในวันศุกร์หรือเสาร์ เดือนละ2-3 ครั้ง ในกลุ่มของผมจะมีเพื่อนประมาณ 5-6 คน ซึ่งเป็นเด็กข้างกล ตอนเย็นเลิกเรียนตอนเย็นกันดกกันเตะฟุตบอล พอเตะฟุตบอลเสร็จก็จะแข่งรถ บางวันก็กลับไปอาบน้ำกินข้าวแล้วก็ออกมาซี้รถเล่น แล้วค่อยกลับบ้าน และเพื่อนที่เรียนช่วงยนต์เขามักก็จะแต่งรถสวย ผมก็เลยชอบ และชอบแต่งรถของพ่อ และพ่อก็ว่า ผมชอบแต่งแล้วไปแข่งรถกับเพื่อน....เวลารวมตัวกัน

ของเด็กในหมู่บ้าน จะมีหัวหน้ากลุ่มที่เพื่อนๆยอมรับเรียกว่าลูกพี่ใหญ่ จะคอยควบคุมดูแล ซึ่งทุกคน เชื้อพัง บางทีมีเหตุการณ์ทะเลาะวิวาท ลูกพี่ใหญ่ก็จะคอยช่วยเหลือตลอด”

นาย ก ตัวแทนเยาวชน, สัมภาษณ์ (2564)

ปัจจุบันทุกพื้นที่ในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า กลุ่มประชากรที่มีพฤติกรรมดื่มแล้วขับ เริ่มมีอายุ ตั้งแต่ 15-60 ปี แต่พบมากที่สุดในกลุ่มประชากรช่วงอายุ 12 - 40 ปี สาเหตุสำคัญ ได้แก่ ต้องการ พบปะสังสรรค์กับเพื่อน มากที่สุด ส่วนสาเหตุอื่นๆ มีเพิ่มเติม ได้แก่ ต้องการระบายคลายเครียด กลุ้มใจ/ผิดหวัง อยากดื่ม เพื่อนชวน และ อยู่ในช่วงเทศกาล/วันสำคัญ การจัดเตรียมเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ไว้เพื่อต้อนรับบุคคลญาติ เพื่อน คนพิเศษเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ โดยเฉพาะช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าว งานรื่นเริง งานแต่งงานในพื้นที่ชนบท และพบว่า กลุ่มวัยรุ่นอายุ ตั้งแต่ 12ปี -18 ปี ชอบ ขับขี่จักรยานยนต์เวลาดื่มและเวลาเมา และในส่วนของ การให้คุณค่า คิดว่าการดื่มสุราเป็นเครื่องดื่ม เกียรติยศต้องมีไว้รับรองแขก มีไว้เป็นสื่อในการเข้าสังคม ในการสังสรรค์ พฤติกรรมการดื่มสุราฝังแน่นอยู่ในวิถีปฏิบัติ ประเพณีนิยมของคนทุกกลุ่มในสังคม พฤติกรรมการดื่มสุราในพื้นที่สัมพันธ์กับมิติทางสังคมวัฒนธรรม สุราเป็นส่วนหนึ่งในพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรมและงานประเพณี การดื่มสุราจึงมีความหมายและบทบาททางสังคม และพฤติกรรมการดื่มสุรา บ่งบอกถึงถึงความเข้มแข็ง ความเป็นชายชาติตรี และอาจใช้สุราเป็นเครื่องมือในทางสังคม เพื่อการเข้าถึงต่อรอง การเข้าสังคม การผ่อนคลายความสนุกสนานร่าเริง และพบว่ากรณีที่ดื่มในปริมาณเยอะๆมีแนวโน้มที่จะกระทำ ผิด หรือประกอบอาชญากรรมได้ทุกคน เพราะขาดความสามารถในการยับยั้งชั่งใจ มีลักษณะของบุคคล ที่มีการควบคุมตนเองได้ต่ำ บุคลิกภาพแบบหุนหันพลันแล่น ชอบเสี่ยงทำตาย มักจะใช้ภาษา กายแสดงออกมากกว่าการพูด มักจะยึดถือตนเองเป็นจุดศูนย์กลาง และโกรธฉุนเฉียวง่าย รวมถึงมักจะเลือกทำกิจกรรมง่ายๆ ไม่ซับซ้อน และที่สำคัญคนที่ขาดการควบคุมตนเองมักจะแสวงหาความสุขให้ตนเองอยู่เสมอและมักจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เสี่ยงอันตราย เช่น การขับรถเร็วหวาดเสียว ขับรถด้วยความเร็วสูง รวมทั้งการใช้จ่ายเสพติด เป็นต้น

“ความชอบ ความสนุกสนาน และชอบทำตายของบรรดาวัยรุ่นในพื้นที่โดยเฉพาะกลุ่ม พวกที่ชองแต่งรถ ยังมีการแต่งรถก็มีแนวโน้มในการขับซิ่งรถร่วมด้วย และเพื่อให้การขับซิ่งรถ สนุกมากยิ่งขึ้น ก็ต้องการดื่มเหล้าร่วมกัน ร่วมพูดคุย หาอะไรทำแปลกๆ สร้างเสียงหัวเราะสนุกสนานในกลุ่มเพื่อน พอเมาได้ก็จะกล้าทำอะไรที่ไม่กล้าทำตอนไม่เมา ที่ ”

นาย ข : ตัวแทนเยาวชน , สัมภาษณ์ (2564)

จากการสัมภาษณ์ข้อมูลสะท้อนให้เห็นภาพพฤติกรรมและโอกาสในการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน ผ่านกิจกรรมกลุ่ม และโอกาสสำคัญต่างๆ

และหากมีการจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ใกล้เคียง และสถานที่จำหน่ายไม่มีการตรวจอายุ จากบัตรประชาชน ก็จะมีเพิ่มโอกาสและความรุนแรงจากผลกระทบดังกล่าว และหากชุมชนไม่มี มาตรการควบคุมการจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์มาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ก็จะมีเพิ่มปัญหามากขึ้น

“บางหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลโคกกุ้ง เริ่มรับรู้ถึงปัญหาของเยาวชนที่ตี้มเหล้าตี้ม แอลกอฮอล์และซัซซี่รถ เพราะเมื่อกินทีไร จะมักแข่งชิง และตีกัน ทะเลาะกันทุกที พอเกิดเหตุการณ์ แบบนี้ขึ้นสร้างความเสียหายต่อชีวิต และทรัพย์สิน ปัญหาเยาวชนทะเลาะวิวาทมักเกิดอีกวนเวียนไป อย่างนี้ไม่จบสิ้น สำคัญที่สุด คือ ต้องหยุดการจำหน่ายเหล้าให้กับเด็ก เยาวชน ”

นาย ค: ผู้นำชุมชน, สัมภาษณ์ (2564)

ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม พบว่า พฤติกรรมเมาแล้วซัซ มักเกิดจากความสามารถ ควบคุมตนเองที่ต่ำกว่ามาตรฐาน หรือ ต่ำกว่าปกติในการซัซซี้ เป็นอารมณ์และความนิยมเพื่อ ตอบสนองความสุขตนเองในขณะเดี๋ยวนั้น และมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดหรือประกอบอาชญากรรม ได้ทุกคน ถ้าขาดความอดกลั้น ขาดความยับยั้งชั่งใจ ความสามารถในการควบคุมตนเอง คือปัจจัย สำคัญในกรณีเมาแล้วซัซซี้ หรือพูดให้ง่ายกว่านั้น คือ คนที่มีการควบคุมตนเองต่ำจะมีบุคลิกภาพแบบ หุนหันพลันแล่น มักจะยึดถือตนเองเป็นจุดศูนย์กลางและฉุนเฉียวง่าย ที่สำคัญ คนที่ขาดการควบคุม ตนเองมักจะแสวงหาความสุขให้ตนเองอยู่เสมอ และมักจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นอันตราย เพราะชอบความเสี่ยงและความตื่นเต้นเร้าใจเป็นทุนเดิม ทั้งการตี้มเหล้า หรือการซัซซี้เร็ว กล่าวได้ ว่าบุคคลที่ขาดการควบคุมตนเองมักมีแรงกระตุ้นต่อพฤติกรรมที่ขาดสติได้ง่าย มีลักษณะให้คุณค่า หรือความพอใจในปัจจุบันมากกว่าในอนาคต ถึงแม้ว่าผู้ที่เมาแล้วซัซซี้จะเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่อง กฎหมาย หรือเข้าใจได้ว่าการเมาแล้วซัซซี้เป็นเรื่องที่ไม่ดีและเสี่ยงที่จะเกิดผลร้ายกับตนเองและผู้อื่น แต่พวกเขาก็จะยังคงเลือกทำตามความพอใจซึ่งเกิดขึ้นในปัจจุบันขณะมากกว่าการคิดถึงผลที่จะ เกิดขึ้นในอนาคต

ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พบว่า พฤติกรรมการตี้มสุราแล้วซัซซี้ของประชาชนในพื้นที่เห็นเป็นเรื่องที่มีมานาน เป็นเรื่องธรรมชาติกลุ่ม คนเฉพาะโดยเฉพาะวัยที่ต้องมีเรียนรู้ทดลอง ต้องการเข้าสังคม ต้องการเข้ากลุ่มเพื่อน การพบเห็น การตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์และซัซซี่ยานพาหนะของเด็ก เยาวชนในพื้นที่ไม่ใช่เรื่องที่แปลก ด้วย สภาพบริบทของประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบท นอกเมือง ว่างาน พ่อแม่หรือผู้ปกครอง อพยพย้ายถิ่นไปแรงงานในพื้นที่อื่น เยาวชนบางคนอาศัยอยู่กับผู้สูงอายุไม่สามารถอบรมขัดเกลาได้ การเข้าสังคมโดยมีเพื่อนเป็นตัวแปรสำคัญในการดำเนินชีวิตของเยาวชน เพราะฉะนั้น ชุมชนจึงมีส่วน สำคัญในการช่วยเหลือเด็ก เยาวชน ไม่ใช่เฉพาะคนใดคนหนึ่ง เพราะทุกๆ หน่วยในชุมชน คือ พลังใน

การดูแลเฝ้าระวัง แต่ปัจจุบันจะพบว่า เยาวชนที่อาศัยในชุมชน บางตำบลที่ไม่เรียนหนังสือเป็นกลุ่มนอกระบบการศึกษา และอยู่ในระบบแรงงาน ล้วนเคยมีประสบการณ์ที่มีปัญหาที่เกิดจากครอบครัว ทั้งครอบครัวที่มีพ่อแม่มีพฤติกรรมในการดื่มเหล้า ครอบครัวอพยพเป็นแรงงาน ครอบครัวหย่าร้าง ครอบครัวประเภทเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเยาวชนให้หันเหไปสู่วงจรการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพราะเยาวชนกลุ่มนี้ขาดเสาหลักในการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตจึงยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม เยาวชนบางคนคิดว่า เมื่อชีวิตเจอปัญหา การดื่มเหล้ายังคงเป็นวิธีการที่เป็นทางออกที่ทำให้พ้นทุกข์ หรือสบายใจขึ้น กลุ่มเยาวชนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่น่ากังวล เพราะขาดคำชี้แนะที่ถูกต้องตั้งแต่แรก บางครอบครัวถูกร่วมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับพ่อแม่ หรือผู้ปกครองด้วยจนเกิดความเคยชิน และการดื่มเช่นนี้ส่งผลต่อพฤติกรรมเยาวชนบางรายดื่มหนักทำให้ขาดความรับผิดชอบ ไม่ไปโรงเรียน เกียจคร้าน สุดท้ายอาจทำให้เยาวชนผู้ดื่มออกจากบ้าน เข้าสู่กลุ่มเพื่อมั่วสุม แข่งรถชิง และวงจรรยาเสพติดได้

“เยาวชนในพื้นที่ชัยภูมิที่พบเจอเริ่มจับกลุ่มมั่วสุม ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเริ่มสนใจในการแข่งรถชิง และขับซิ่งเร็วนี้เริ่มตั้งแต่ช่วงประถมศึกษาตอนปลาย วัยนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของวงการนักดื่ม วัยนี้เค้ากำลังเริ่มที่จะเรียนรู้อยากลอง ทำยังไงให้เหมือนรุ่นพี่ หรือผู้ใหญ่ที่ชื่นชอบ โดยเฉพาะสื่อต้องระวังมาก เด็กสมัยนี้เข้าถึงง่าย เข้าถึงเร็ว และเริ่มที่จะทดลองกันเอง และเมื่อถึงตอนเป็นผู้ใหญ่นั้นก็หายไป”

ฐิติพงษ์ สุขมงคลบุญ: สัมภาษณ์ (2564)

ปัจจุบันตามร้านค้าชุมชนในพื้นที่ปรากฏพบว่า การจัดวางการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีวางขายหน้าร้านตรงบริเวณที่เจ้าของร้านจำหน่าย โดยเฉพาะสุราขาว พญานาค สุราสีเบียร์ ไวน์คูลเลอร์ มีทั้งวางจำหน่ายแบบแยกและยกถังจำหน่าย ส่วนป้ายสื่อพบเป็นบางร้านค้าที่ใช้ป้ายชื่อร้านค้าแล้วมีโลโก้ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นโลโก้ข้างชื่อร้านค้า ป้ายร้านค้าเหล่านี้เป็นการประชาสัมพันธ์สินค้าจำพวกเครื่องดื่มที่ไม่ใช่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น โซดา หรือน้ำดื่ม ซึ่งสัญลักษณ์ของสินค้าประเภทดังกล่าว อาจไม่ใช่การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยตรง แต่ก็เป็นที่ทราบกันดีว่าสิ่งที่ผู้ผลิตต้องการสื่อคือการแฝงโฆษณาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั่นเอง ปัจจุบันแม้จะมีมาตรการห้ามโฆษณาเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านค้า เพื่อสกัดกั้นการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน แต่กลับพบว่าในร้านค้าชุมชนไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ทั้งหมด เพราะมีบางร้านค้ายังคงดำเนินการจำหน่ายแบบเดิมที่เคยทำ ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อเนื่องไม่คำนึงช่วงเวลา และร้านค้าที่จำหน่ายไม่ได้รู้สึกว่าการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกเวลาที่กฎหมายกำหนดเป็นสิ่งที่ขัดต่อกฎหมาย

“โดยปกติก็ขายเหล่า บุหรี่ให้กับคนในหมู่บ้าน ก็เป็นคนคุ้นเคยกัน หากใครมาซื้อ ก็ขายให้เพราะ ถ้าไม่ขายให้กับใครบอกว่าร้านค้านี้เรื่องมาก และจะไปซื้อร้านอื่น ร้านนี้ไม่ขายร้านอื่นก็ขายให้อยู่ดี ทำให้ร้านค้าต้องขาย เพราะถ้าไม่ขายก็เสียลูกค้า เพราะร้านอื่นเค้าก็ขายเหมือนกัน ที่สำคัญการขายเครื่องตีมีประเภทสุราก็ไรดี”

ร้านผู้ประกอบการ : สัมภาษณ์ (2564)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นว่า ร้านค้าในพื้นที่รับทราบกฎหมายในทางปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ที่ไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ คือ การที่ร้านค้าชุมชนในทุกหมู่บ้านไม่ร่วมมือในการปฏิบัติตามมาตรการที่รัฐกำหนด หากมีร้านใดร้านหนึ่งยังคงสามารถจำหน่ายและฝ่าฝืนกฎหมาย ร้านค้าอื่นในชุมชนย่อมไม่ปฏิบัติตามเช่นกัน นอกจากนี้ มาตรการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้านค้าจำเป็นต้องให้ความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด

แนวโน้มในอนาคตในการลดพฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และขี้ยานพาหนะในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การกำหนดและบังคับใช้กฎหมาย มาตรการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ชุมชน การรณรงค์ตีมีไม่ขับ การสร้างเครือข่ายประชาคมงดเหล้าต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องที่ช่วยผลักดันและส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ทราบถึงข้อกำหนดในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมการจำหน่าย การรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ทราบถึงผลกระทบในเชิงลบ และโทษของการตีมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และขี้ยานพาหนะ รวมถึงการมีเครือข่ายขับเคลื่อนในการเฝ้าระวังการขับแล้วขับในพื้นที่จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนที่ประสบกับปัญหาจากผลกระทบการตีมีแล้วขับสามารถเข้าถึงข้อมูล รวมทั้งสามารถรับทราบข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลนั้นได้ แต่อย่างไรก็ตามจะพบว่า กระบวนการเหล่านี้สามารถขับเคลื่อนและช่วยลดทอนปัญหาและผลกระทบจากการตีมีแล้วขับลงได้บ้างในระดับหนึ่ง ณ ช่วงเวลาที่มีการดำเนินกิจกรรมนั้นอย่างเคร่งครัด แต่หากไม่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องประชาชนในพื้นที่ก็ยังคงมีพฤติกรรมเครื่องดื่มแล้วขับ เช่นเดิม หรือยังดำเนินชีวิตตามวิถีที่เคยเป็นตามปกติ ซึ่งแนวโน้มในอนาคตในการลดพฤติกรรมเครื่องดื่มแล้วขับในพื้นที่คงเป็นเรื่องที่ต้องมีมาตรการในการควบคุม หรือใช้การรณรงค์ รวมถึงการจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ความรู้ หรือมีพื้นที่ในการสร้างสรรค์เฉพาะกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยง การควบคุมการตีมีแล้วขับเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก ถึงไม่มีการจำหน่ายจากร้านค้าในชุมชน นักตีมีก็ยังคงไปซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากพื้นที่อื่น พฤติกรรมที่กลุ่มเด็ก เยาวชนส่งต่อพฤติกรรมเลียนแบบไปสู่เด็กเล็กและเยาวชนรุ่นต่อไป กลุ่มดังกล่าวถือเป็นกลุ่มที่ขาดวุฒิภาวะในการพิจารณาความเหมาะสมของพฤติกรรมที่แสดงออกไป ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ากังวลว่า หากไม่สามารถควบคุมการตีมีเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ในพื้นที่ได้ แนวโน้มการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วขับชี่ของนักดื่มวัยใสจะยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

4.2 พฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับชี่ในประชากรจังหวัดชัยภูมิ

จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นตัวแทนกลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือน ผู้นำชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 30 คน พบว่า ประชาชนที่มีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์ เริ่มตั้งแต่อายุ 12 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นเยาวชนชาย และมีพฤติกรรมดื่มและขับชี่ถึงร้อยละ 70 โดยมีความต้องการและอาการหลังจากดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่ขับชี่ยานพาหนะโดยทันที และไม่ขับชี่ยานพาหนะหลังดื่มทันทีในสัดส่วนใกล้เคียงกัน การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ถึงผลกระทบของการดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ที่ขับชี่ยานพาหนะในกรณีดื่มแล้วขับ พบว่าส่วนใหญ่ประชาชนรับรู้เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่งผลทำให้สมรรถภาพในการขับชี่ลดลง แต่ในขณะที่มีประชาชนบางส่วนที่ไม่รับในเรื่องดังกล่าว และรับรู้ว่าการดื่มสุราแล้วขับชี่ เป็นสาเหตุแห่งการเกิดอุบัติเหตุ ในขณะที่ยังบางคนก็คิดว่าการดื่มสุราแล้วขับชี่ไม่เป็นสาเหตุแห่งการเกิดอุบัติเหตุ แต่มองว่าสาเหตุของอุบัติเหตุ คือ การขับรถไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร เกิดจากพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสรุปสาเหตุได้ ดังนี้ คือ 1) สาเหตุจากบุคคลคนขับรถ เช่น ขับโดยประมาท, ขับรถเร็ว, ขับรถขณะมีเมามา, ใช้โทรศัพท์ขณะขับรถ, คนเดินถนนและข้ามถนน เช่น ไม่ข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือสะพานลอย, ข้ามตัดหน้ารถระยะกระชั้นชิด 2) สาเหตุจากรถ เช่น การนำรถที่อุปกรณ์บกพร่องไม่พร้อมใช้งานมาใช้งานบนทางถนน เช่น เบรก, ไฟสัญญาณ, กระจก ส่องหลัง, ที่ปิดน้ำฝน 3) สาเหตุจากทางและเครื่องหมายสัญญาณ เช่น บริเวณทางแยก, ทางโค้ง, ทางชำรุด, เครื่องหมายสัญญาณชำรุด และ 4) สาเหตุจากธรรมชาติ เช่น ฝนตกหนัก, หมอกลงจัด เป็นต้น และที่สำคัญคือบุคคลที่มีประวัติการกระทำความผิดในกรณีดื่มแล้วขับ จะกลับมาดื่มเครื่องดื่มซ้ำอีกครั้ง

“สถิติการดำเนินคดีขับรถในขณะเมาสุราในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ เมื่อปี 2563 –ปัจจุบัน ตาม พ.ร.บ.จราจรทางบกฯ จะพบว่าในช่วงเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ มีเกิดคดีเมาแล้วขับจำนวนมาก แต่เมื่อเทียบกับ ปี 2562 คดีลดลง ขณะที่ปี 2563 สถานการณ์ผู้ขับชี่ดื่มแล้วขับที่บาดเจ็บและเสียชีวิตในช่วงเดือน มี.ค.-เม.ย.พบว่าแนวโน้มลดลงโดยมีสาเหตุจากมาตรการล็อกดาวน์ช่วงระบาคโควิด-19 แต่หลังจากมีมาตรการผ่อนปรนในช่วงเดือน พ.ค. ตัวเลขอุบัติเหตุเริ่มมีแนวโน้มกลับมาสูงขึ้น แม้สถานการณ์อุบัติเหตุบ้านเราจะค่อย ๆ ดีขึ้น แต่คดีเมาแล้วขับจนเป็นเหตุให้ตนเองและผู้อื่นได้รับความเสียหายและเสียชีวิต ก็ยังมีหลายคดี และแม้จะมีการณรงค์เมาไม่ขับในช่วงเทศกาลแต่ไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนมีการรับรู้และตื่นตัวน้อย การขับเคลื่อนงานเมาไม่ขับ

จำเป็นต้องออกมาช่วยกันหลายฝ่าย รวมทั้งต่อสู้ผลักดันให้ออกกฎหมายเพิ่มโทษ “ชนแล้วหนี”
 ดั้มขับต้องโดนจับ เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม”

รอง สารวัตรจราจร สภ.แห่งหนึ่งจังหวัดชัยภูมิ: สัมภาษณ์ (2564)

“เด็กเยาวชนอายุต่ำกว่า 15 ปี ในหมู่บ้านชอบขับขี่รถจักรยานยนต์เองแล้วประสบ
 อุบัติเหตุบาดเจ็บ โดย เกินครึ่งจะเป็นเด็กที่เมาเหล้า และบางครั้งก็มีเด็กอายุต่ำกว่านั้นโดยสารรถไป
 ด้วยแล้วต้องบาดเจ็บ บางรายถึงขั้นพิการ ถามว่าทำไมคนถึงเมาแล้วขับ ดิฉันมองว่าคนเราอาจมี
 เหตุผลมากมายที่เมาแล้วขับ เช่น ไม่ได้ระวังหรือรู้สึกว่าจะตนเองจะเมา รู้สึกมันเผลอก่อนหลังจากดื่ม
 และคิดว่าสามารถขับรถได้ทั้งๆ ที่ขับไม่ได้ คิดว่าจะไม่ถูกจับหลังจากดื่ม และสุดท้ายก็ไม่สามารถที่จะ
 ตัดสินใจได้อย่างปลอดภัยและเกิดอุบัติเหตุในที่สุด”

นายกสมาคมคนพิการทางการเคลื่อนไหวและทางร่างกายจังหวัดชัยภูมิ: สัมภาษณ์ (2564)

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขณะมีเมาแล้วขับขี่ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ
 ประชาชนรับรู้ว่าจะสร้างผลกระทบ ความเดือดร้อนต่อบุคคลอื่น และเชื่อว่าเมื่อดื่มและเมาจะมี
 บุคคลที่สามารถขับรถกลับบ้านได้ บางส่วนก็ไม่รู้ว่าจะกลับบ้านอย่างไร เมื่อรู้สึกตัวอีกทีก็เมาขับขี่
 และเกิดอุบัติเหตุ หรือบางรายก็กลับถึงบ้านปลอดภัย การรับรู้ถึงบทลงโทษทางกฎหมายของผู้ที่ขับ
 ขี่ยานพาหนะในกรณีดื่มแล้วขับ พบว่าประชาชนรับรู้ถึงบทลงโทษทางกฎหมายของผู้ที่ขับขี่
 ยานพาหนะในกรณีดื่มแล้วขับ โดยบทลงโทษทางกฎหมายที่ทราบเช่น ปรับ จำคุก บำเพ็ญประโยชน์
 และคุมประพฤติ และส่วนใหญ่คิดว่ากฎหมายในปัจจุบันจะป้องกันอุบัติเหตุที่เกิดจากเมาแล้วขับได้
 แต่จะไม่ได้ผลดีหากผู้บังคับใช้กฎหมายไม่นำไปปฏิบัติจริง สังคมนักดื่มและมีพฤติกรรมขับขี่ในพื้นที่
 ชัยภูมิส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย และมีความต้องการเข้าสังคม สังสรรค์กับเพื่อนมากกว่าเพศหญิง
 เพราะชายมีความกล้าที่จะขับรถกลับบ้านเพราะต้องการความท้าทาย ความเสี่ยง ความสะใจ และนิยม
 ใช้รถจักรยานยนต์เป็นส่วนมาก ดังนั้นทำให้หลายคนถูกจับหรือถูกปรับจากสาเหตุดื่มแล้วขับขี่
 รถจักรยานยนต์ และเกินครึ่งเคยประสบอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับรถจักรยานยนต์ สาเหตุหลักของการ
 ดื่มแล้วขับส่วนใหญ่ คือ ต้องการสังสรรค์กับเพื่อน รองลงมาคือ อยากดื่ม และคลายเครียด เพื่อน
 ชวน ดื่มในช่วงเทศกาล/วันสำคัญ สาเหตุอื่น ๆ และอาการหลังจากดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ
 กลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการขับขี่ยานพาหนะโดยทันที จะอยู่ระดับปานกลางอันเนื่องมาจาก
 ต้องการดื่มกับเพื่อนในกลุ่มต่อ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้ว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้
 สมรรถภาพในการขับขี่ลดลง และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้มีอาการไม่ปกติและเป็นสาเหตุ
 ทำให้การขับขี่ยานพาหนะลดลง

สภาพข้อเท็จจริงของกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงติ่มแล้วขับในจังหวัดชัยภูมิ มีปัจจัยหนุนเสริมให้มีความชอบและนิยมติ่มแล้วขับ ถ้าอยู่ในกลุ่มที่เรียกตนเองว่า “เด็กแว้น” หรือกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบแต่งรถและขับรถเร็ว ทั้งนี้สาเหตุที่ทำให้เยาวชนติ่มและขับนั้นคือครอบครัว ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่พ่อแม่จะไม่มีเวลาให้ และมีความอยากได้รับการยอมรับจากเพื่อนรอบข้าง แต่ปัจจัยที่แวดล้อมมักเป็นเงื่อนไขที่ส่งเสริมพฤติกรรมเสี่ยงติ่มแล้วขับ ซึ่งเป็นปัจจัยทางสังคม คือ การมีมอเตอร์ไซด์ถนนหนทางที่สะดวก กลุ่มเพื่อน กระแสสังคมผ่านสื่อโซเชียล นอกจากนี้กลุ่มเยาวชนแล้ว ยังพบว่าประชาชนทั่วไปก็มีพฤติกรรมติ่มแล้วขับ ซึ่งโดยส่วนใหญ่อธิบายว่า ตนเองไม่ได้เมา สามารถขับได้ บางรายรู้สึกมั่นใจมากขึ้นหลังจากติ่มและคิดว่า สามารถขับรถได้ บุคคลส่วนใหญ่มีพฤติกรรมติ่มแล้วขับ จะมีมุมมองว่าตนเองแน่จริง และพยายามแสดงให้คนอื่นเห็นว่ามีความสามารถที่ดีในการขับขี่แม่มีอาการเมา

พฤติกรรมและการรับรู้การติ่มไม่ขับในประชากรพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสำคัญได้แก่ 1) ความรู้ประกอบ ด้วยความรู้เกี่ยวกับผลของแอลกอฮอล์ต่อการขับขี่และความรู้ด้านกฎหมายและบทลงโทษที่เกี่ยวข้องกับการขับขี่ขณะติ่ม/เมา หมายถึง หากประชาชนทั่วไปรวมทั้งเยาวชนทราบและรู้ ตระหนักถึงผลของการติ่มฯ กฎหมายที่ลงโทษการขับขี่ขณะติ่ม/เมา จะทำให้พฤติกรรมติ่มแล้วขับขี่ลดลง 2) ทศนคติที่เกี่ยวข้องกับการติ่มไม่ขับ โดยเฉพาะวัยรุ่นส่วนใหญ่มีทศนคติในการขับขี่โดยเฉพาะการขับขี่รถจักรยานยนต์ คือผู้ที่มีความชำนาญเชี่ยวชาญในการขับขี่จะใช้ความเร็วสูงได้ ถ้าถนนโล่งๆ น่าจะขับรถเร็วได้มากขึ้น และจะไปให้ถึงที่หมายเร็วขึ้นส่วนการขับรถเบียด แทรก ปาดหน้า แข่งซึ่งในหมู่เพื่อน ถือเป็นประสบการณ์ที่ตื่นเต้นท้าทายและน่าลองสักครั้งในชีวิต และการขับขี่มอเตอร์ไซด์ที่ใช้ความเร็วสูง รวมทั้งรถใหม่จะทำให้เป็นที่จับตามองของผู้คนโดยเฉพาะสาวๆ ในขณะที่ส่วนใหญ่รับรู้ได้ว่าหากเกิดอุบัติเหตุอาจได้รับบาดเจ็บพิการจนถึงเสียชีวิต 3) อิทธิพลของสภาพแวดล้อมได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครองที่ไม่ได้ดูแลเด็กเยาวชนก็จะทำให้เสี่ยงต่อพฤติกรรมติ่มแล้วขับ แต่หากมีผู้ปกครองดูแลใกล้ชิดโอกาสการติ่มแล้วขับก็จะน้อยลง นอกจากนี้กลุ่มเพื่อน มีผลต่อ พฤติกรรมติ่มไม่ขับ ยิ่งไปกว่านั้นถ้าในละแวกบ้านมีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็จะยิ่งสะดวกในการติ่ม รวมทั้งอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน เนื่องจากถูกชักชวนจากเพื่อนและขาดแรงต้าน ไม่กล้าปฏิเสธเพื่อนและมักจะคิดว่าขับขี่ได้ ไม่ต้องฟังใคร และหากกลุ่มสนิทเมาก็จะช่วยเสริมให้วัยรุ่นมีความต้องการขับขี่มากยิ่งขึ้น เนื่องจากวัยรุ่นเองที่มีความเชื่อว่าตัวเองแข็งแกร่งและที่สำคัญอิทธิพลของกฎหมายและกฎจราจรที่มีผลต่อพฤติกรรมติ่มไม่ขับ เนื่องจากประชาชนที่ติ่มแล้วขับขี่ เข้าใจและกลัวกระทำผิดกฎหมาย แต่ยังคงคิดว่าการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ไม่เข้มงวดเท่าที่ควร และยังมีวิธีการหลบเลี่ยงกฎหมายดังกล่าวได้และอิทธิพลของสื่อต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรม การติ่ม/เมาไม่ขับ

ดังนั้น ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมและการรับรู้การตีมีเครื่องตีแอลกอฮอล์ที่ทำให้ผู้ขับขีไม่สามารถควบคุมตนเองได้ มีอาการไม่ปกติ ซึ่งอาจเป็นเพราะ ระดับแอลกอฮอล์ในร่างกาย อีกทั้งยัง ขับขียานพาหนะทันทีหลังจากตีมีเครื่องตีแอลกอฮอล์ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีพฤติกรรมกระทำผิด ขับขียานพาหนะในขณะที่มีเมามา เช่นเดียวกับการไม่ตระหนักถึงอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นบนท้องถนน เนื่องจากการตีมีเครื่องตีแอลกอฮอล์แล้วขับขียานพาหนะ ก็สามารถทำให้เกิดพฤติกรรมกระทำผิด ขับขียานพาหนะในขณะที่มีเมามาได้ปัจจัยหนุนเสริมที่ส่งผลให้คนเมาแล้วขับ นั้นอาจมีความสัมพันธ์กับหลายๆส่วน เหตุผลที่เมาแล้วขับ ทั้งการไม่ได้ระวังว่าจะเมา รู้สึกมั่นใจมากขึ้นหลังจากตีมีและคิดว่าสามารถขับรถได้ทั้งๆ ที่ขับไม่ได้ หรือคิดหรือหวังว่าจะไม่ถูกจับ และหลังจากตีมีมากเกินไปเขาไม่สามารถจะทำการตัดสินใจได้อย่างปลอดภัยและรับผิดชอบหรือแก้ปัญหาที่ขับซ้อนได้

ผลการวิจัย สรุป ปัจจัยการตีมีที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่

1) ปัจจัยด้านบุคคลที่ชอบในความท้าทาย ความเสี่ยงโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน เป็น ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เมาแล้วขับ การตีมีเหล้าส่งผลทำให้เกิดความคึกคะนอง แล้วมีโอกาสที่จะขับรถเร็วได้ โดยเฉพาะ ขณะมีเมามา และการควบคุมตนเอง พบว่า บุคคลที่มีพฤติกรรมตีมีแล้วขับ ที่ว่าคนเรานั้นมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดหรือประกอบอาชญากรรมได้ทุกคน ถ้าขาดความอดกลั้นขาดความยับยั้งชั่งใจ ลักษณะของบุคคล ที่มีการควบคุมตนเองต่ำจะมีบุคลิกภาพแบบหุนหันพลันแล่น ชอบเสี่ยง มักใช้ภาษากายมากกว่าภาษาพูด มักยึดถือตนเอง เป็นจุดศูนย์กลางและโกรธฉุนเฉียวง่าย รวมถึงมักจะเลือกกิจกรรมง่ายๆ ไม่ขับซ้อน และที่สำคัญคนที่ขาดการควบคุมตนเอง มักจะแสวงหาความสุขให้ตนเองอยู่เสมอและมักจะเข้าไปข้องกับพฤติกรรมที่เป็นอันตราย เช่น การตีมีเหล้า การขับรถเร็ว หวาดเสียวเนื่องจากคนที่ควบคุม ตนเองต่ำ จะเป็นที่ชอบเสี่ยง ชอบความตื่นเต้นเร้าใจ สรุปได้ว่า บุคคลที่ขาดการควบคุมตนเอง จะมีแรงกระตุ้นต่อพฤติกรรมที่ขาดสติ เช่น การใช้ยาเสพติด การตีมีในปริมาณมากและการขับรถด้วยความเร็วสูง กลุ่มเยาวชนหรือวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมการตีมีจนติด มักจะไม่กลัวเมา แต่เวลาขับขีรถจักรยานยนต์นั้น ความสามารถในการขับขีจะน้อยลง ดังนั้นก็เป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ พฤติกรรมส่วนใหญ่ของนักตีมีที่เมาแล้วขับไม่ได้มีพฤติกรรมต่อต้านสังคม แต่ก็ไม่รู้สึกผิดที่เมาแล้วขับ ประสบการณ์ในการประสบอุบัติเหตุเป็นปัจจัยหนุนเสริมสำคัญมีผลต่อการเมาแล้วขับ เพราะคนที่เคยประสบอุบัติเหตุหรือเห็นคนใกล้ชิดประสบอุบัติเหตุจะกลัวไม่อยากให้เกิดขึ้นในระยะเวลาหนึ่ง แต่เมื่อเมาแล้วก็ลืม อย่างไรก็ตาม การที่บางคนคิดว่าตนเองเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ในการขับขีน่าจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ประมาทเมาแล้วขับได้

2) ปัจจัยความผูกพันต่อครอบครัว พบว่า ปัจจัยความผูกพันต่อครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มสุรา เนื่องจากบุคคลที่มีแนวโน้มจะกระทำผิดกฎหมายเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เพียงแต่ควบคุมเอาไว้เท่านั้น เหตุที่มนุษย์สามารถควบคุมไว้ได้ และไม่กระทำผิด เนื่องจากกลัวว่าจะทำให้เสียความสัมพันธ์อันดี กับเพื่อนฝูง ครอบครัว พี่น้อง เพื่อนบ้าน ครู-อาจารย์ นายจ้าง เป็นต้น และที่ความสัมพันธ์ในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพ่อแม่ และความผูกพันต่อบิดามารดา ครูอาจารย์ หรือสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าเด็กวัยรุ่นมีความใกล้ชิดกับ บิดามารดา มีความใกล้ชิดกับครูอาจารย์ ยอมรับฟังคำแนะนำ ตักเตือน ความคิดเห็นของผู้ใหญ่ก็จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไป การเสพสุรา และปัญหาต่างๆ อันเนื่องจากการดื่มสุราก็จะไม่เกิด และสำหรับเด็กที่บิดามารดาไม่ให้ความรักความอบอุ่นหรือได้รับไม่เพียงพอจะทำให้เด็กขาดความมั่นคง ขาดความรัก และขาดความ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มองโลกในแง่ร้าย มักไม่เห็นคุณค่าในตนเอง

3) ปัจจัยของกลุ่มเพื่อน (การถูกชักชวนจากเพื่อนและขาดแรงต้าน) เวลา ไปดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับเพื่อนไม่กล้าปฏิเสธเพื่อนเวลาชวนดื่ม หากไม่ดื่มก็จะโดนตีดิน บางคนปฏิเสธได้บางคนไม่ได้ และมักจะคิดว่าซบซึ้ง กลับเองได้ ไม่ฟังใครให้พากลับ ซบมาเองก็ซบกลับเอง เพราะเพื่อนก็เมาแล้วซบกันทั้งนั้น จึงถือว่าพฤติกรรมเมาแล้วซบของเพื่อนสนิทก็ช่วยเสริมให้ประชากรโดยวัยรุ่นทำตามและเมาแล้วซบเช่นกัน นอกจากนี้หากได้รับแรงยั่วยุจากเพื่อนหรือคิดว่าการเมาแล้วซบเป็นเรื่องธรรมดา และ รู้สึกตลกขบขันกับการซบซึ้งขณะมีเมามากกลับบ้าน ก็เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้

4) ปัจจัยเอื้อได้แก่ ปัจจัยด้านชุมชน สังคม จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มประชากรที่กลัวความรุนแรง ของบตลงโทษ แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่กลัวทำความผิด (เมาแล้วซบ) เพราะเจ้าหน้าที่ไม่ค่อยเข้มงวดใน การบังคับใช้กฎหมาย ทำให้สามารถหลบเลี่ยงได้ สภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนเมาแล้วซบ โดยเฉพาะเพื่อนมี อิทธิพลในการชวนดื่มและชวนเที่ยว ยิ่งไปกว่านั้นถ้าในละแวกบ้านมีการขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ก็จะยิ่งสะดวกในการดื่ม ซึ่งปัจจุบันการหาซื้อได้ง่ายมีทุกที่ โดยเฉพาะในร้านสะดวกซื้อ บางแห่งไม่มีการจำกัดอายุผู้ซื้อ เพื่อนๆ ช่วยกันซื้อแล้วมาดื่มด้วยกัน ชุมชนก็ถือว่ามียุทธูปการเมาแล้วซบของกลุ่มประชากรที่ดื่มแล้วซบ และที่อาศัยอยู่ในชุมชน หรือครอบครัวที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น ประจำก็จะดื่มเฉพาะในช่วงเทศกาล ส่วนผู้ที่อยู่ในชุมชนที่มีนักดื่มก็จะมีการจัดกลุ่มสังสรรค์กันทุกวันช่วงเย็น หรือ หลังเลิกงาน ส่วนสถานที่ที่จะขึ้นอยู่กับเงินที่มี ถ้ามีเงินจะดื่มในร้านอาหาร ถ้าไม่มีเงินก็จะซื้อ เครื่องดื่มมาดื่มที่หอ หรือซื้อเหล้าขาวที่ขายตามร้านค้า และพบว่าเด็กวัยรุ่นที่พอกอยู่กับพ่อแม่ และอยู่ในหมู่บ้าน จะดื่มน้อยกว่ากลุ่มเด็กวัยรุ่นที่พอกอยู่ตามลำพัง

5) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ ในท้องถิ่น มีส่วนสนับสนุน ส่งเสริมให้ตี๋มสุรามีสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตี๋ม บางคนมีความเชื่อว่าการตี๋มเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต และจะจัดเตรียมไว้เพื่อทุกคนตลอดเวลาหรือใช้พิธีกรรม เช่น ฤกษ์กาลเก็บเกี่ยวข้าว งานรื่นเริง งานแต่งงาน หรืองานศพ และเมื่อมีบุคคลขึ้นขอบขั้วชี่ยานยนต์เวลาเมา และในส่วนของ การให้คุณค่า คติที่ว่าการตี๋มสุราเป็นเครื่องตี๋มเกียรติยศต้องมีไว้รับรองแขก การเข้าสังคม ในการสังสรรค์ พฤติกรรมการตี๋มสุราฝังแน่นอยู่ใน วิถีปฏิบัติประเพณีนิยมของคนทุกกลุ่มในสังคม พฤติกรรมการการตี๋มสุราในชุมชนเป็นส่วนหนึ่งในพิธีกรรมทางศาสนาวัฒนธรรม และงานประเพณีในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ความเชื่อทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตี๋มสุราของประชาชนในบางชุมชน เช่น ชุมชนที่มีประชาชนเข้าไป เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางศาสนา และเป็นบุคคลที่มีความเชื่อในเรื่อง ศาสนา จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับสุราได้น้อยกว่า ศาสนาถือเป็นสถาบันหลักในการควบคุมความประพฤติของคนใน ชุมชน โดยเฉพาะใช้ “ศีล” เป็นเครื่องมือให้มีการลด ละ เลิก การตี๋มสุรา

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากนักวิจัย

คณะวิจัยพบว่า กลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมตี๋มและเมาแล้วขับไม่ได้ใส่ใจหรือคาดการณ์หรือวิเคราะห์ถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในภายภาคหน้า แต่กลับมักจะทำให้น้ำหนักกับความสุขในปัจจุบันมากกว่าความสุขในอนาคต ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องทำให้การลงโทษบุคคลที่เมาแล้วขับ และจำเป็นที่จะต้องเป็นการลงโทษที่ค่อนข้างรุนแรงไม่ใช่แค่ปรับอย่างเดียว การลงอาญาก็คงจะไม่ค่อยมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนพฤติกรรมของคนกลุ่มนี้มากนัก สำหรับบุคคลที่รู้ตัวว่าเป็นคนที่ชอบเมาแล้วขับ แต่ใจจริงคือไม่อยากจะเมาแล้วขับ แต่ไม่สามารถห้ามตัวเองได้ การวางแผนว่าจะกลับบ้านยังไงก่อนที่จะออกไปตี๋มกับเพื่อนๆ นั้นเป็นกลยุทธ์ที่ดีที่สุดที่จะป้องกันไม่ไห้ตัวเองทำร้ายตัวเองและคนอื่นรอบข้างจากการเมาแล้วขับ และที่สำคัญบุคคลที่เมาแล้วขับมักมีความคิดที่ผิดว่าตัวเองไม่เมา ทั้งนี้ก็เพราะว่าความเมาทำให้ความสามารถในการประเมินความเมาของตัวเองถดถอยลงไปเยอะมาก เพราะฉะนั้นถ้าเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ เห็นบุคคลที่รักหรือคนสนิทตี๋มเหล้าแล้วพยายามจะขับรถกลับบ้านเองด้วยเหตุผลที่ว่าหรืออาจไม่รู้ว่าตนเองเมา โอกาสที่บุคคลดังกล่าวนั้นจะเมาจริงๆ จนไม่สามารถขับชี่ได้และมีแนวโน้มประสบอุบัติเหตุในที่สุด นอกจากนี้ในพื้นที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังอุบัติเหตุด้านการขับชี่รวมทั้งเครือข่ายด้านประชาสังคมดเหล่าในพื้นที่ แต่ยังไม่มียหน่วยงานหลักที่ดำเนินงานด้านดังกล่าว ซึ่งหน่วยงานทั้งหมดทำงานเชิงบูรณาการและดำเนินงานตามวาระโอกาสหรือช่วงเทศกาล และข้อค้นพบอีกประการ คือปัจจุบันเด็ก เยาวชนมีโอกาสตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์เพิ่มสูงขึ้น หากมีโอกาส หรือมีพื้นที่เสี่ยงที่สามารถพบปะกลุ่มเพื่อน โดยหากปราศจากการควบคุมการจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ จะส่งผลให้เด็ก เยาวชนมีพฤติกรรมตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์แล้วขับชี่ยานพาหนะมากขึ้น ทั้งนี้ชุมชนเองต้องมีมาตรการการจำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ตามที่กฎหมายกำหนดไม่ทั่วถึงครอบคลุมทุกชุมชน ทุกร้านค้า อีกทั้ง งานวิจัยดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นถึง

สภาวะการณ์และแนวโน้ม การตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของกลุ่มประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ ซึ่งหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการควบคุมการจำหน่ายเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ในพื้นที่ และสร้างความร่วมมือจาก ผู้ปกครอง และหน่วยงานทุกภาคส่วน ทั้งกลุ่มองค์กรในชุมชน เครือข่ายสุขภาพหน่วยงานท้องถิ่น ร้านค้า ผู้ประกอบการต่างๆ รวมถึงการสร้างพื้นที่สำหรับเด็กและเยาวชนมีพื้นที่ในการแสดงออกอย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการส่งเสริมกิจกรรม อันจะส่งผลให้เด็กและเยาวชน มีพฤติกรรมที่เหมาะสมและเป็นประชากรที่ดีของชาติต่อไป

ข้อจำกัดของงานวิจัย งานวิจัยชิ้นนี้มีข้อจำกัดที่ควรคำนึงถึงดังต่อไปนี้คือ

1) กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยเป็นเพียงตัวแทนประชากรในพื้นที่ และมีบริบทที่ใกล้เคียงหรือต่างจากพื้นที่อื่นๆ ผลการวิจัยจึงนำเสนอในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เท่านั้น

2) งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่าง และเฉพาะพื้นที่ และโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่อายุ 18 ปีแต่ไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงด้านกฎหมาย และผู้ไม่ประสงค์ระบุชื่อ สกูล หน่วยงาน นักวิจัยจึงต้องขออนุญาตเก็บข้อมูลและข้อมูลบางส่วนจำเป็นต้องปกปิดชื่อสกูล และหน่วยงานไว้(เว้นแต่ได้รับอนุญาตให้เปิดเผย)

3) งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ในช่วงการดำเนินงานวิจัยเท่านั้น

4) งานวิจัยนี้ มุ่งศึกษาแบบแผนทางสังคมและปัจจัยการตีพิมพ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้การตีพิมพ์ไม่ชัดในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิเท่านั้น ซึ่งยังมีพื้นที่หรือบริบทอื่นๆ ที่มีปัจจัยเกี่ยวข้องต่อพฤติกรรมและการรับรู้การตีพิมพ์ไม่ชัด ดังนั้น ควรคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ร่วมด้วย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องแบบแผนทางสังคมและปัจจัยการดื่มที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาและบรรยายความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนทางสังคม และปัจจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน จังหวัดชัยภูมิ และ 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในประชากรจังหวัดชัยภูมิ โดยในบทนี้คณะวิจัยได้ดำเนินการนำเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย รายละเอียดต่อไปนี้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ตัวแทนประชาชน ผู้นำชุมชน หน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ สาธารณสุข โรงพยาบาล / ชมรมคนพิการ สถานีตำรวจภูธร สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีรูปแบบการศึกษา ได้แก่ (1) การลงพื้นที่ฝังตัวในชุมชน (Phase In) เพื่อศึกษาบริบทกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละชุมชนในพื้นที่ (2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้ Snowball technique ในการค้นหา key informants ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือน (ชาย-หญิง) ผู้นำชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ สาธารณสุข โรงพยาบาล / ชมรมคนพิการ สถานีตำรวจภูธร สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในพื้นที่ จำนวน 30 คน (3) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) กับตัวแทนครัวเรือน ผู้นำชุมชน และ หน่วยงานใน 2 พื้นที่ๆละ จำนวน 15 คน รวม 30 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 60 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่ม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์และสรุปผล และนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาความ (Descriptive)

5.1 สรุป

5.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนทางสังคม และปัจจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน จังหวัดชัยภูมิ

สถานการณ์และแบบแผนทางสังคม/ธรรมเนียมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อการดื่มไม่ขับของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ อยู่บนฐานการดำเนินวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ในขณะที่บางส่วนรับแบบแผนพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาจากต่างถิ่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และพิธีกรรม ประเพณี วัฒนธรรม บุคลิกและอุปนิสัยที่เป็นเอกลักษณ์ของประชาชนหนุนเสริมให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว ความนิยมในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ควบคู่มา

พร้อมกับความบันเทิงมีความยินดี การยอมรับ นับถือกันเสมือนญาติพี่น้องรวมทั้งให้ความเคารพแก่ผู้ที่มีอาวุโส จึงทำให้มีความรักใคร่กลมเกลียวกันตลอดจน ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ การเข้าสังคมที่ ความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายวัฒนธรรมด้านการกิน อาหารควบคู่กับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุคคลที่มีพฤติกรรมการดื่มแล้วขับ มีตั้งแต่ช่วงอายุ ตั้งแต่ 13 ปี เยาวชนทั่วไป กลุ่มคนวัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ โดยนิยมดื่มสุราขาว เบียร์ และสุราสี ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเบื้องต้น ทราบและรับรู้ถึงปัญหาผลกระทบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีผลต่อการขับชี่ยานพาหนะ แต่ด้วยความนิยมชมชอบ และอิทธิพลพฤติกรรมจากกลุ่มเพื่อน สภาพแวดล้อมรอบตัว ซึ่งล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการขับชี่ยานพาหนะเป็นอย่างมาก เด็ก เยาวชนเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสเข้าสู่วงจรอบายมุขง่ายที่สุด เพราะไม่เห็นคุณค่าในตนเองคิดว่าสังคมปฏิเสธ ขาดความยับยั้งชั่งใจ ขาดผู้ให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เพราะคิดว่าเพื่อนคือกลุ่มคนสำคัญ สภาพแวดล้อมที่มีบทบาทต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการขับชี่ยานพาหนะ ของประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ ร้านค้าจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่ในปัจจุบันพบว่าร้านค้าชุมชนในพื้นที่ที่มีการจัดวางการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เข้าถึงง่าย มีวางขายหน้าร้าน ตรงบริเวณทางเข้า เพื่อสะดวกในการหยิบขายและซื้อหา แม้ร้านค้าบางแห่งติดป้ายงดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่เด็กและเยาวชน แต่ก็ยังไม่สามารถควบคุมได้โดยเฉพาะช่วงเวลาขายที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ส่งผลให้ประชาชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะเด็ก เยาวชนมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ต่อเนื่อง ในขณะที่ผู้ประกอบการร้านค้าที่จำหน่ายไม่ได้รู้สึกว่าการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับเยาวชนเป็นสิ่งที่ขัดต่อกฎหมาย นอกจากนี้รูปแบบการโฆษณาของบริษัทผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีมาเพิ่มเติมตลอดเวลา การควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้านค้าจำเป็นอย่างยั้งที่ ต้องให้ความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ในปัจจุบันที่ร้านค้าบางแห่งยอดขายลดลง แต่พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนก็ยังคงเดิม

ปัจจุบันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิได้ขยายเข้าสู่กลุ่มเด็กและเยาวชนมากขึ้น จากปัจจัยต่างๆ เช่น ความอยากรู้อยากลอง การเข้าถึงสื่อโฆษณา ความเคยชินจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวมาตั้งแต่เกิดส่งผลต่อการเข้าถึงและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ข้อมูลเชิงประจักษ์ของทั้งเด็กและเยาวชนอายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งส่วนใหญ่ที่เยาวชนชอบดื่ม คือ สุราสี สุราขาว เบียร์ และสเปย์ไวคูเลอร์ แล้วนำไปใส่ดื่มกับกลุ่มเพื่อนที่รวมตัวกัน จับกลุ่มหลังเลิกเรียน และวันหยุดเสาร์อาทิตย์ และมีพฤติกรรมขับชี่รถซึ่ง ซึ่งปัจจุบันถือเป็นปัญหาสำคัญของประชาชนในพื้นที่ กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ถูกเรียกขานกันว่ากลุ่มเด็กแว้น ได้สร้างความเดือดร้อนต่อการดำรงวิถีชีวิตที่สงบของประชาชนในชุมชน

ทำให้พี่น้องประชาชนรู้สึกไม่ปลอดภัยยามค่ำคืน ในชุมชนสูญเสียลูกหลานเยาวชน และทรัพย์สินจำนวนมากจากเหตุดื่มแล้วขับ พฤติกรรมดังกล่าวนี้สัมพันธ์และมีพัฒนาการจาก ความสนุก เพลิดเพลิน นำไปสู่การมั่วสุมเกี่ยวข้องกันดื่มสุรา กระทำคามผิดทางเพศ และเสพยาเสพติดของกลุ่มวัยรุ่น การลักทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย ก็มี การแข่งมอเตอร์ไซค์ซึ่งในพื้นที่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการขับซิ่งรถในขณะมีเมามา พบมากทั่วทุกตำบลทุกหมู่บ้าน การรวมตัวกันของเยาวชนในช่วงโควิดมีมากขึ้น เพราะไม่ได้ไปโรงเรียน โอกาสและความถึงจึงมีมากขึ้น การจับกลุ่มมั่วสุม ดื่มเครื่องดื่ม และก่อเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทระหว่างกลุ่มเยาวชนด้วยกัน ทั้งๆ ที่กลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเพื่อนที่รู้จักกัน และมีพฤติกรรมชื่นชอบการตกแต่งรถ และการขับซิ่งรถเสียงดังและแข่งรถ สาเหตุสำคัญที่หนุนเสริมให้มีการรวมกลุ่มและมีพฤติกรรมดื่มแล้วขับ ได้แก่ ความต้องการพบปะกับกลุ่มเพื่อน กลุ่มญาติซึ่งมากเป็นอันดับต้น ส่วนอื่นๆ มีเพิ่มเติม ได้แก่ ต้องการระบายคลายเครียด กลุ้มใจ/ผิดหวัง มีเพื่อนชวน และอยู่ในช่วงเทศกาล/วันสำคัญหรือห้วงอารมณ์ที่ต้องการ กลุ่มวัยรุ่นอายุ ตั้งแต่ 12ปี –18 ปี มีความนิยมชมชอบขับซิ่งจักรยานยนต์เวลาดื่มและเวลาเมา พฤติกรรมเมาแล้วขับ มักเกิดจากความสามารถควบคุมตนเองที่ต่ำกว่ามาตรฐาน หรือ ต่ำกว่าปกติในการขับซิ่ง เป็นอารมณ์และความนิยมเพื่อตอบสนองความสุขตนเองในขณะเดี๋ยวนั้น และมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดหรือประกอบอาชญากรรมได้ทุกคน ถ้าขาดความอดกลั้น ขาดความยับยั้งชั่งใจ ความสามารถในการควบคุมตนเอง คือปัจจัยสำคัญในกรณีเมาแล้วขับ หรือพูดให้ง่ายกว่านั้น คือ คนที่มีการควบคุมตนเองต่ำจะมีบุคลิกภาพแบบหุนหันพลันแล่น มักจะยึดถือตนเองเป็นจุดศูนย์กลางและฉุนเฉียวง่าย ที่สำคัญคนที่ขาดการควบคุมตนเองมักจะแสวงหาความสุขให้ตนเองอยู่เสมอ และมักจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นอันตรายเพราะชอบความเสี่ยงและความตื่นเต้นเร้าใจเป็นทุนเดิม ทั้งการดื่มเหล้าหรือการขับรถเร็ว กล่าวได้ว่าบุคคลที่ขาดการควบคุมตนเองมักมีแรงกระตุ้นต่อพฤติกรรมที่ขาดสติได้ง่าย มีลักษณะให้คุณค่าหรือความพอใจในปัจจุบันมากกว่าในอนาคต ถึงแม้ว่าผู้ที่เมาแล้วขับนั้นจะเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องกฎหมาย หรือเข้าใจได้ว่าการเมาแล้วขับเป็นเรื่องที่ไม่ดีและเสี่ยงที่จะเกิดผลร้ายกับตนเองและผู้อื่น แต่พวกเขาก็จะยังคงเลือกทำตามความพอใจซึ่งเกิดขึ้นในปัจจุบันขณะมากกว่าการคิดถึงผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมการดื่มสุราฝังแน่นอยู่ในวิถีปฏิบัติ ประเพณีนิยมของคนทุกกลุ่มในสังคม พฤติกรรมการดื่มสุราในพื้นที่สัมพันธ์กับมิติทางสังคมวัฒนธรรม สุราเป็นส่วนหนึ่งในพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรมและงานประเพณี การดื่มสุราจึงมีความหมายและบทบาททางสังคม และพฤติกรรมการดื่มสุรา บ่งบอกถึงถึงความเข้มแข็ง ความเป็นชายชาติตรี และอาจใช้สุราเป็นเครื่องมือ

ในทางสังคม เพื่อการเข้าถึงต่อรอง การเข้าสังคม การผ่อนคลายความสนุกสนานร่าเริง และพบว่า หน้าที่ที่เต็มในปริมาณเยอะๆ มีแนวโน้มที่จะกระทำ ผิดหรือประกอบอาชญากรรมได้ทุกคน เพราะขาดความสามารถในการยับยั้งชั่งใจ มีลักษณะของบุคคลที่มีการควบคุมตนเองได้ต่ำ บุคลิกภาพแบบ หุนหันพลันแล่น ชอบเสี่ยงทำหาย มักจะใช้ภาษาการแสดงออกมากกว่าการพูด มักจะยึดถือตนเอง เป็นจุดศูนย์กลาง และโกรธฉุนเฉียวง่าย รวมถึงมักจะเลือกทำกิจกรรมง่ายๆ ไม่ซับซ้อน และที่สำคัญ คนที่ขาดการควบคุมตนเองมักจะแสวงหาความสุขให้ตนเองอยู่เสมอและมักจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมที่เสี่ยงอันตราย แม้การดื่มสุราแล้วขับขีของประชาชนในพื้นที่เป็นเรื่องที่มีมานาน เป็น เรื่องธรรมดาในกลุ่มคนเฉพาะโดยเฉพาะวัยที่ต้องมีเรียนรู้ทดลอง ต้องการเข้าสังคม ต้องการเข้ากลุ่ม เพื่อน การพบเห็นการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และขับขียานพาหนะของเด็ก เยาวชนในพื้นที่ไม่ใช่ เรื่องที่แปลก ด้วยสภาพบริบทของประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบท นอกเมือง ว่างงาน พ่อ แม่หรือผู้ปกครองอพยพย้ายถิ่นไปแรงงานในพื้นที่อื่น เยาวชนบางคนอาศัยอยู่กับผู้สูงอายุไม่สามารถ อบรมขัดเกลาได้ การเข้าสังคมโดยมีเพื่อนเป็นตัวแปรสำคัญในการดำเนินชีวิตของเยาวชน เพราะฉะนั้น ชุมชนจึงมีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือเด็ก เยาวชน ไม่ใช่เฉพาะคนใดคนหนึ่ง เพราะทุกๆ หน่วยในชุมชน คือ พลังในการดูแลเฝ้าระวัง เพราะเยาวชนกลุ่มนี้ขาดเสาหลักในการให้คำปรึกษาที่ เหมาะสมในการดำเนินชีวิตจึงยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม เยาวชนบางคน คิดว่า เมื่อชีวิตเจอปัญหา การดื่มเหล้ายังคงเป็นวิธีการที่เป็นทางออกที่ทำให้พ้นทุกข์ หรือสบายใจขึ้น กลุ่มเยาวชนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่น่ากังวล เพราะขาดคำชี้แนะที่ถูกต้องตั้งแต่แรก บางครอบครัวลูกร่วม ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับพ่อแม่ หรือผู้ปกครองด้วยจนเกิดความเคยชิน และการดื่มเช่นนี้ส่งผลต่อ พฤติกรรมเยาวชนบางรายดื่มหนักทำให้ขาดความรับผิดชอบ ไม่ไปโรงเรียน เกียจคร้าน สุดท้ายอาจ ทำให้เยาวชนผู้ดื่มออกจากบ้าน เข้าสู่วงจรจับกลุ่มมั่วสุม ทำกิจกรรมที่กลุ่มชื่นชอบ รวมทั้งแข่งรถชิง และวางจรรยาเสพติดได้

การลดพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และขับขียานพาหนะในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ จำเป็นต้องมีการกำหนดและบังคับใช้กฎหมาย มาตรการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน พื้นที่ชุมชน การรณรงค์ดื่มไม่ขับ การสร้างเครือข่ายประชาคมงดเหล้าต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องที่ ช่วยผลักดันและส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ทราบถึงข้อกำหนดในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุม การจำหน่าย การรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ทราบถึงผลกระทบในเชิงลบ และโทษของ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และขับขียานพาหนะ รวมถึงการมีเครือข่ายขับเคลื่อนในการเฝ้าระวังการ ขับแล้วขับในพื้นที่ที่จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนที่ประสบกับปัญหาจากผลกระทบการดื่มแล้วขับ สามารถเข้าถึงข้อมูล รวมทั้งสามารถรับทราบข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อตัวบุคคลนั้นได้ แต่อย่างไรก็

ตามจะพบว่า กระบวนการเหล่านี้สามารถขับเคลื่อนและช่วยลดทอนปัญหาและผลกระทบจากการตีพิมพ์แล้วซบลงได้บ้างในระดับหนึ่ง ณ ช่วงเวลาที่มีการดำเนินกิจกรรมนั้นอย่างเคร่งครัด แต่หากไม่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องประชาชนในพื้นที่ก็ยังคงมีพฤติกรรมการตีพิมพ์แล้วซบเช่นเดิม หรือยังดำเนินชีวิตตามวิถีที่เคยเป็นตามปกติ ซึ่งแนวโน้มในอนาคตในการลดพฤติกรรมการตีพิมพ์แล้วซบในพื้นที่คงเป็นเรื่องที่ต้องมีมาตรการในการควบคุม หรือใช้การรณรงค์ รวมถึงการจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ความรู้ หรือมีพื้นที่ในการสร้างสรรค์เฉพาะกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยง อีกทั้งยังเป็นการควบคุมพฤติกรรมเลียนแบบไปยังนักตีพิมพ์ที่มีพฤติกรรมตีพิมพ์แล้วซบรุ่นต่อไป โดยเฉพาะนักตีพิมพ์วัยใส ที่ปัจจุบันมีแนวโน้มการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์แล้วซบซึ่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

5.1.2 พฤติกรรมและการรับรู้การตีพิมพ์ ไม่ซบในประชากรจังหวัดชัยภูมิ

1) ด้านบุคคลที่มีพฤติกรรมขึ้นชอบความท้าทาย ความเสี่ยงในการตีพิมพ์แล้วซบ

โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน การตีพิมพ์เหล่าหรือเครื่องตีพิมพ์มีนเมาส่งผลทำให้เกิดความคึกคะนอง แล้วมีโอกาสที่จะซบเร็วได้ โดยเฉพาะ ขณะมีนเมา และการควบคุมตนเอง บุคคลที่มีพฤติกรรมตีพิมพ์แล้วซบ ที่ว่าคนเรานั้น มีแนวโน้มที่จะกระทำผิดหรือประกอบอาชญากรรมได้ทุกคน ถ้าขาดความอดกลั้นขาดความยับยั้งชั่งใจ ลักษณะของบุคคล ที่มีการควบคุมตนเองต่ำจะมีบุคลิกภาพแบบหุนหันพลันแล่นชอบเสี่ยง มักใช้ภาษากายมากกว่าภาษาพูด มักยึดถือตนเอง เป็นจุดศูนย์กลางและโกรธฉุนเฉียวง่าย รวมถึงมักจะเลือกกิจกรรมง่าย ๆ ไม่ซบซ้อ และที่สำคัญคนที่ขาดการควบคุมตนเอง มักจะแสวงหาความสุขให้ตนเองอยู่เสมอและมักจะเข้าไปข้องกับพฤติกรรมที่เป็นอันตราย เช่น การตีพิมพ์เหล่า การซบเร็ว หวาดเสียวเนื่องจากคนที่ควบคุม ตนเองต่ำ จะเป็นที่ชอบเสี่ยง ชอบความตื่นเต้นเร้าใจ ประสบการณ์ส่วนบุคคล เนื่องจากพบว่า บุคคลที่ไม่มีประสบการณ์ในการซบซึ่ และไม่มีใบอนุญาตซบซึ่ จะไม่มีความต้องการซบซึ่แม้จะตีพิมพ์สุรา เพราะ บุคคลที่มีประสบการณ์ในการซบซึ่ และมีใบอนุญาตซบซึ่ จะมีความต้องการซบซึ่แม้จะตีพิมพ์สุรา เพราะมีประสบการณ์ในการฝ่าฝืนกฎจราจร รวมทั้งการไม่สวมหมวก นิรภัย พฤติกรรมตีพิมพ์ไม่ซบ นั้นจะกระจาย แต่ที่มีพฤติกรรมตีพิมพ์แล้วซบได้แก่ ช่วง เยาวชนตอนปลายจนถึงวันกลางคน ยานพาหนะที่ประสบอุบัติเหตุจากการตีพิมพ์แล้วซบส่วนใหญ่ คือรถจักรยานยนต์ ซึ่งความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุคือ มีผู้บาดเจ็บเล็กน้อย ทรัพย์สินเสียหายบาดเจ็บสาหัส และมีผู้เสียชีวิต ตามลำดับ ประชากรที่เป็นวัยรุ่นส่วนใหญ่มีลักษณะบุคลิกภาพในการซบซึ่รถจักรยานยนต์ คือเมื่อซบซึ่ชอบซบซึ่ท้ายคันหน้า หรือชอบซบซึ่รถปาดหน้าคันอื่นเป็นประจำ โดยปกติไม่ค่อยเปิดไฟเลี้ยวเมื่อจะเลี้ยวหรือเปลี่ยนช่องทาง เมื่อโดนคันอื่นปาดหน้ายอมไม่ได้เด็ดขาด และถ้ามีพฤติกรรมตีพิมพ์แอลกอฮอล์หรือเครื่องตีพิมพ์มีนเมาจะซบเร็วขึ้นเพื่อความสะใจของตนเอง ส่วนการสวมหมวกนิรภัยถือเป็นสิ่งที่น่ารำคาญ เมื่อถูกแซงจะต้องเร่งความเร็วเพื่อแซงกลับ รถยังเครื่องแรง และมีเสียงสนั่น ก็ยิ่งสนุกเร้าใจ ขณะที่แซงจะรีบแซงโดยไม่คำนึงถึงกฎจราจร ถ้าสัญญาณไฟจราจรเสียจะรีบ ซบรถผ่านแยกไปโดยไม่เปิดโอกาสให้คันอื่นตัดหน้า เด็กเยาวชนส่วน

ใหญ่มีทัศนคติในการขับซิ่งรถจักรยานยนต์ คือ ผู้ที่มีความชำนาญในการขับซิ่งจะใช้ความเร็วสูงได้ ถ้าถนนโล่งๆ น่าจะขับเร็วเกินกฎหมายกำหนดได้ เพื่อที่จะไปให้ถึงเร็วขึ้นจะขับรถเบียดแทรกคันอื่น ส่วนการแข่งขันในหมู่เพื่อนถือเป็นเรื่องธรรมดาที่น่าลองสักครั้งในชีวิต ขณะขับซิ่งการเร่งความเร็วเป็นความน่าตื่นเต้นมาก และมอเตอร์ไซด์ต้องขับซิ่งให้เป็นที่น่าสนใจเพื่อดึงดูดหรืออวดสาวๆ วัยรุ่นส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสี่ยงเกิดอุบัติเหตุในการขับซิ่งในการขับซิ่งรถจักรยานยนต์ คือ ขับรถแบบเสียงอันตรายเพราะเสียงเชียร์จากคนอื่น ขับรถเร็วเพื่อให้คนอื่นเห็นว่าแท้จริง ขับรถเร็ว เพื่อแสดงให้คนอื่นเห็นว่ามีความสามารถที่ดีในการขับซิ่ง ขับรถเร็วเพื่อให้เพื่อนต่างเพศพอใจ ขับรถ เร็วเกินกว่าอัตราที่กำหนดในช่วงถนนที่กำลังก่อสร้าง ขับรถเร็วเกินกว่าอัตราที่กำหนดในเขตชาน เมือง จะแซงรถคันหน้าเมื่อเขาขับซิ่งรถในความเร็วกว่าที่กำหนด ขับรถตามหลังคันหน้าอย่างกระชั้นชิด ขับรถเร็วกว่าคันอื่นเสมอ มีการฝ่าฝืนกฎจราจรเพื่อจะไปให้เร็วขึ้น ละเลยกฎเพื่อจะให้พ้นจากสภาพการจราจร ถ้าเห็นสัญญาณไฟเหลืองจะเร่งไปเลย ขับซิ่งฝ่าสัญญาณไฟแดงเมื่อเห็นถนนว่าง ขับรถสวนทาง จราจร ไม่สวมหมวกนิรภัยในการขับซิ่ง ไม่ปฏิบัติตามกฎเพราะมันยุ่งยาก ขณะที่เปลี่ยนสัญญาณไฟ เขียวจะรีบออกรถทันที และเมื่อมีรถใหญ่อยู่ข้างหน้าจะรักษาระยะห่างเอาไว้ และเยาวชนส่วนใหญ่รับรู้ได้ว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเกิดอุบัติเหตุจราจรขึ้นอยู่กับตนเองและอาจ ได้รับบาดเจ็บ พิการจนถึงเสียชีวิต ดังนั้นก็เป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ พฤติกรรมส่วนใหญ่ของนักดื่มที่เมาแล้วขับไม่ได้มีพฤติกรรมต่อต้านสังคม แต่ก็ไม่รู้สึกลึกลับที่เมาแล้วขับ ประสบการณ์ในการประสบอุบัติเหตุเป็นปัจจัยหนุนเสริมสำคัญมีผลต่อการเมาแล้วขับ เพราะคนที่เคยประสบอุบัติเหตุหรือเห็นคนใกล้ชิดประสบอุบัติเหตุจะกลัวไม่ยอมให้เกิดขึ้นในระยะเวลานึง แต่เมื่อเมาแล้วก็ลืม อย่างไรก็ตาม การที่บางคนคิดว่าตนเองเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ในการขับซิ่งน่าจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ประมาทเมาแล้วขับได้ รวมทั้งทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการดื่มไม่ขับ โดยเฉพาะวัยรุ่นส่วนใหญ่มีทัศนคติในการขับซิ่งโดยเฉพาะการขับซิ่งรถจักรยานยนต์ คือ ผู้ที่มีความชำนาญเชี่ยวชาญในการขับซิ่งจะใช้ความเร็วสูงได้ ถ้าถนนโล่งๆ น่าจะขับเร็วได้มากขึ้น และจะไปให้ถึงที่หมายเร็วขึ้นส่วนการขับรถเบียด แทรก ปาดหน้า แข่งซึ่งในหมู่เพื่อนถือเป็นเรื่องธรรมดาที่ตื่นเต้น ทำท่ายและน่าลองสักครั้งในชีวิต และการขับซิ่งมอเตอร์ไซด์ที่ใช้ความเร็วสูง รวมทั้งรถใหม่จะทำให้เป็นที่จับตามองของผู้คนโดยเฉพาะสาวๆ ในขณะที่ส่วนใหญ่รับรู้ได้ว่าหากเกิดอุบัติเหตุอาจได้รับบาดเจ็บ พิการจนถึงเสียชีวิต

2) ครอบครัว ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครองที่ไม่ได้ดูแลเด็กเยาวชนก็จะทำให้เสี่ยงต่อพฤติกรรมดื่มแล้วขับ แต่หากมีผู้ปกครองดูแลใกล้ชิดโอกาสการดื่มแล้วขับก็จะน้อยลง นอกจากนี้กลุ่มเพื่อน มีผลต่อ พฤติกรรมการดื่มไม่ขับ ยิ่งไปกว่านั้นถ้าในละแวกบ้านมีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็จะยิ่งสะดวกในการดื่ม รวมทั้งอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน เนื่องจากถูกชักชวนจากเพื่อนและขาดแรงต้าน ไม่กล้าปฏิเสธเพื่อนและมักจะคิดว่าขับซิ่งได้ ไม่ต้องพึ่งใคร และหากกลุ่มสนิทเมาก็จะช่วยเสริมให้วัยรุ่นมีความต้องการขับซิ่งมากยิ่งขึ้น เนื่องจากวัยรุ่นเองที่มีความเชื่อว่าตัวเองแข็งแรงและที่

สำคัญอิทธิพลของกฎหมายและกฎจรรยาที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มไม่ขับ เนื่องจากประชาชนที่ดื่มแล้วขับชี้แจงเข้าใจและกลัวกระทำผิดกฎหมาย แต่ยังคงคิดว่าการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ไม่เข้มงวดเท่าที่ควร และยังมีวิธีการหลบเลี่ยงกฎหมายดังกล่าวได้และอิทธิพลของสื่อต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการดื่ม/เมาไม่ขับ อีกทั้งความผูกพันต่อครอบครัว พบว่า ความผูกพันต่อครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการดื่มสุรา เนื่องจากบุคคลที่มีแนวโน้มจะกระทำผิดกฎหมายเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เพียงแต่ควบคุมเอาไว้เท่านั้น เหตุที่มนุษย์สามารถควบคุมไว้ได้ และไม่กระทำผิด เนื่องจากกลัวว่าจะทำให้เสียความสัมพันธ์อันดี กับเพื่อนฝูง ครอบครัว พี่น้อง เพื่อนบ้าน ครู-อาจารย์ นายจ้าง เป็นต้น ความสัมพันธ์ในครอบครัวส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน เพราะถ้าเด็กวัยรุ่นมีความใกล้ชิดกับ บิดามารดา มีความใกล้ชิดกับครูอาจารย์ ยอมรับฟังคำแนะนำ ตักเตือน ความคิดเห็นของผู้ใหญ่ก็จะไม่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไป การเสพสุราและปัญหาต่างๆ อันเนื่องจากการดื่มสุราก็จะไม่เกิด และสำหรับเด็กที่บิดามารดาไม่ให้ความรักความอบอุ่นหรือได้รับไม่เพียงพอก็จะทำให้เด็กขาดความมั่นคง ขาดความรัก และขาดความ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มองโลกในแง่ร้าย มักไม่เห็นคุณค่าในตนเอง

3) กลุ่มเพื่อนสนิท (การชักชวนจากเพื่อนและขาดแรงต้าน) เวลา ไปดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับเพื่อนไม่กล้าปฏิเสธเพื่อนเวลาชวนดื่ม หากไม่ดื่มก็จะโดนตีดุฉิน บางคนปฏิเสธได้บางคนไม่ได้ และมักจะคิดว่าขับซักรถ กลับเองได้ ไม่ฟังใครให้พากลับ ขับมาเองก็ขับกลับเอง เพราะเพื่อนก็เมาแล้วขับกันทั้งนั้น จึงถือว่าพฤติกรรมเมาแล้วขับของเพื่อนสนิทก็ช่วยเสริมให้ประชากรโดยวัยรุ่นทำตามและเมาแล้วขับเช่นกัน นอกจากนี้หากได้รับแรงยั่วยุจากเพื่อนหรือคิดว่าการเมาแล้วขับเป็นเรื่องธรรมดา และ รู้สึกตลกขบขันกับการขับซักรถขณะมีเมากลับบ้าน ก็เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้

4) ด้านชุมชน สังคม จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มประชากรที่กลัวความรุนแรงของบตลงโทษ แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่กลัวทำความผิด (เมาแล้วขับ) เพราะเจ้าหน้าที่ไม่ค่อยเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมาย ทำให้สามารถหลบเลี่ยงได้ สภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนเมาแล้วขับ โดยเฉพาะเพื่อนมี อิทธิพลในการชวนดื่มและชวนเที่ยว ยิ่งไปกว่านั้นถ้าในละแวกบ้านมีการขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ก็จะยิ่งสะดวกในการดื่ม ซึ่งปัจจุบันการหาซื้อได้ง่ายมีทุกที่ โดยเฉพาะในร้านสะดวกซื้อ บางแห่งไม่มีการจำกัดอายุผู้ซื้อ เพื่อนๆ ช่วยกันซื้อแล้วมาดื่มด้วยกัน

5) ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ธรรมเนียมการดื่มของชุมชนก็ถือว่ามามีอิทธิพลต่อการเมาแล้วขับของกลุ่มประชากรที่ดื่มแล้วขับ และที่อาศัยอยู่ในชุมชน หรือครอบครัวที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น ประจำก็จะดื่มเฉพาะในช่วงเทศกาล ส่วนผู้ที่อยู่ในชุมชนที่มีนักดื่มก็จะมีการจัดกลุ่มสังสรรค์กันทุกวันช่วงเย็น หรือ หลังเลิกงาน ส่วนสถานที่ที่ขึ้นอยู่กับเงินที่มี ถ้ามีเงินจะดื่มในร้านอาหาร ถ้าไม่มีเงินก็จะซื้อ เครื่องดื่มมาดื่มที่หอ หรือซื้อเหล้าขาวที่ขายตามร้านค้า และพบว่าเด็ก

วัยรุ่นที่พักอยู่กับพ่อแม่ และอยู่ในหมู่บ้าน จะดื่มน้อยกว่ากลุ่มเด็กวัยรุ่นที่พักอยู่ตามลำพัง ประเพณีต่างๆ ในท้องถิ่น มีส่วนสนับสนุน ส่งเสริมให้ดื่มสุรามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่ม บางคนมีความเชื่อว่าการดื่มเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต และจะจัดเตรียมไว้เพื่อทุกคนตลอดเวลาหรือใช้พิธีกรรม เช่น ถูศาลเก็บเกี่ยวข้าว งานรื่นเริง งานแต่งงานหรืองานศพ และเมื่อมีบุคคลขึ้นขอบขั้วขี้นยานยนต์เวลาเมา และในส่วนของทำให้คุณค่า คติที่ว่าการดื่มสุราเป็นเครื่องดื่มเกียรติยศต้องมีไว้รับรองแขก การเข้าสังคม ในการสังสรรค์ พฤติกรรมการดื่มสุราฝังแน่นอยู่ใน วิถีปฏิบัติประเพณีนิยมของคนทุกกลุ่มในสังคม พฤติกรรมการดื่มสุราในชุมชนเป็นส่วนหนึ่งในพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และงานประเพณีในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ความเชื่อทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การดื่มสุราของประชาชนในบางชุมชน เช่น ชุมชนที่มีประชาชนเข้าไป เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางศาสนา และเป็นบุคคลที่มีความเชื่อในเรื่อง ศาสนา จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับสุราได้น้อยกว่า ศาสนาถือเป็นสถาบันหลักในการควบคุมความประพฤติของคนใน ชุมชน โดยเฉพาะใช้ “ศีล” เป็นเครื่องมือให้มีการลด ละ เลิก การดื่มสุรา

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องแบบแผนทางสังคมและปัจจัยการดื่มที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ในครั้งนี้คณะวิจัยได้เลือกประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

5.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนทางสังคม และปัจจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน จังหวัดชัยภูมิ

สถานการณ์และแบบแผนทางสังคม/ธรรมเนียมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อการดื่มไม่ขับของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ อยู่บนฐานการดำเนินวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ในขณะที่บางส่วนรับแบบแผนพฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาจากต่างถิ่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และพิธีกรรม ประเพณี วัฒนธรรม บุคลิกและอุปนิสัยที่เป็นเอกลักษณ์ของประชาชนหนุนเสริมให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว ความนิยมในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ควบคู่มาพร้อมกับความบันเทิงมีความยินดี การยอมรับ นับถือกันเสมือนญาติพี่น้องรวมทั้งให้ความเคารพแก่ผู้มีอาวุโส จึงทำให้มีความรักใคร่กลมเกลียวกันตลอดจน ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ การเข้าสังคมที่ ความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายวัฒนธรรมด้านการกิน อาหารควบคู่กับสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุคคลที่มีพฤติกรรมการดื่มแล้วขับ มีตั้งแต่ช่วงอายุ ตั้งแต่ 13 ปี เยาวชนทั่วไป กลุ่มคนวัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ โดยนิยมดื่มสุราขาว เบียร์ และสุราสี ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเบื้องต้น ทราบและรับรู้ถึงปัญหาผลกระทบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีผลต่อการขับขี้นยานพาหนะ แต่ด้วยความนิยมชมชอบ และอิทธิพลพฤติกรรม

จากกลุ่มเพื่อน สภาพแวดล้อมรอบตัว ซึ่งล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการขับชี่ยานพาหนะเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ ธีญวรัตน์ แจ่มใส และคณะ (2560) ที่กล่าวถึงพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของประชาชนในพื้นที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับความเชื่อ ความคิด ทัศนคติ และค่านิยม สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน กลุ่มเด็ก เยาวชนเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสเข้าสู่วงจรอบายมุขง่ายที่สุด เพราะไม่เห็นคุณค่าในตนเองคิดว่าสังคมปฏิเสธ ขาดความยับยั้งชั่งใจ ขาดผู้ให้คำแนะนำที่ถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (2562) ที่กล่าวถึงประชากรกลุ่มที่เสี่ยงต่อการเสียชีวิตด้วยการดื่มแล้วขับมากที่สุดคือกลุ่มเด็กและเยาวชน ขณะเดียวกันสภาพแวดล้อมที่มีบทบาทต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการขับชี่ยานพาหนะ ของประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ ร้านค้าจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่ในปัจจุบันพบว่า ร้านค้าชุมชนในพื้นที่มีการจัดวางการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เข้าถึงง่าย มีวางขายหน้าร้านตรงบริเวณทางเข้า เพื่อสะดวกในการหยิบขายและซื้อหา แม้ร้านค้าบางแห่งติดป้ายจดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่เด็กและเยาวชน แต่ก็ยังไม่สามารถควบคุมได้โดยเฉพาะช่วงเวลาขายที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ส่งผลให้ประชาชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะเด็ก เยาวชนมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ต่อเนื่อง ในขณะที่ผู้ประกอบการร้านค้าที่จำหน่ายไม่ได้รู้สึกรู้ว่าการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับเยาวชนเป็นสิ่งที่ขัดต่อกฎหมาย นอกจากนี้รูปแบบการโฆษณาของบริษัทผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีมาเพิ่มเติมตลอดเวลา การควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้านค้าจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด สอดคล้องกับแนวคิด ศุภยวีร์จัยปัญหาสุรา (2556) สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบของเยาวชนไทย เป็นปรากฏการณ์ที่สังคมให้ความสำคัญ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนจึงต้องมีการควบคุมทั้งการจำหน่าย การเข้าถึงและอื่นๆ ร่วมด้วย อย่างไรก็ตามการลดพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และขับชี่ยานพาหนะในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ จำเป็นต้องมีการกำหนดและบังคับใช้กฎหมาย มาตรการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ชุมชน การรณรงค์ดื่มไม่ขับ การสร้างเครือข่ายประชาคมงดเหล้าต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องที่ช่วยผลักดันและส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ทราบถึงข้อกำหนดในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมการจำหน่าย การรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ทราบถึงผลกระทบในเชิงลบ และโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และขับชี่ยานพาหนะ รวมถึงการมีเครือข่ายขับเคลื่อนในการเฝ้าระวังการขับแล้วขับในพื้นที่จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนที่ประสบกับปัญหาจากผลกระทบการดื่มแล้วขับสามารถเข้าถึงข้อมูล รวมทั้งสามารถรับทราบข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน และทำความเข้าใจกับมาตรการในการควบคุม กิจกรรมรณรงค์สร้างความรู้ความตระหนัก หรือเพิ่มกิจกรรมหรือพื้นที่ในการสร้างสรรค์ให้กับประชากรกลุ่มเสี่ยงที่ เพื่อควบคุมและลดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกิดจากพฤติกรรมเมาแล้วขับ

5.2.2 พฤติกรรมและการรับรู้การตี้ม ไม่ขับในประชากรจังหวัดชัยภูมิ

พฤติกรรมบุคคลที่มีความชื่นชอบความท้าทาย ความเสี่ยงในการตี้มแล้วขับและลักษณะของบุคคล อื่นๆรวมทั้งบุคลิกภาพ ความสามารถในการควบคุมตนเอง ความชอบในการแสวงหาความสุขให้ตนเอง ชื่นชอบความตื่นเต้นเร้าใจ สอดคล้องกับ แนวคิดของ อูซา บิ๊กกินส์ (2557) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเมาแล้วขับของผู้ขับซึ่งรถจักรยานยนต์ ในขณะที่ตี้มแล้วเมาของกลุ่มวัยรุ่นที่ โดยเฉพาะเยาวชนชายอยู่บนความนิยมชอบความท้าทายและเสี่ยง ซึ่งเป็นสาเหตุของการเมาแล้วขับ รวมทั้ง ประสบการณ์ส่วนบุคคล ที่พบว่าบุคคลที่ไม่มีประสบการณ์ในการขับขี่ และไม่มีใบอนุญาตขับขี่ จะไม่มีความต้องการขับขี่แม้จะตี้มสุรา เพราะ บุคคลที่มีประสบการณ์ในการขับขี่ และมีใบอนุญาตขับขี่ จะมีความต้องการขับขี่แม้จะตี้มสุรา สอดคล้องกับแนวคิด จันทรฉาย โยธาใหญ่ และคณะ (2557) ที่กล่าวถึงพฤติกรรมตี้มไม่ขับและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของบุคคลที่สำคัญคือ ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์และมีพฤติกรรมรถจักรยานยนต์ในขณะที่เมามาก่อนควบคู่กับพฤติกรรม ของบุคคล โดยเฉพาะบุคคลที่มีพฤติกรรมการตี้มจนติด มักจะไม่กลัวเมา แต่เวลาขับขี่รถจักรยานยนต์นั้น ความสามารถในการขับขี่จะน้อยลง จึงเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ พฤติกรรมส่วนใหญ่ของนักตี้มที่เมาแล้วขับไม่ได้มีพฤติกรรมต่อต้านสังคม แต่ก็ไม่รู้สึกผิดที่เมาแล้วขับ ประสบการณ์ในการประสบอุบัติเหตุเป็นปัจจัยหนุนเสริมสำคัญมีผลต่อการเมาแล้วขับ รวมทั้งทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการตี้มไม่ขับ โดยเฉพาะวัยรุ่นส่วนใหญ่มีทัศนคติในการขับขี่โดยเฉพาะการขับขี่รถจักรยานยนต์ คือผู้ที่มีความชำนาญเชี่ยวชาญในการขับขี่จะใช้ความเร็วสูงได้ อิทธิพลของสภาพแวดล้อมครอบครัว ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ปัจจัยความผูกพันต่อครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตี้มสุรา เนื่องจากบุคคลที่มีแนวโน้มจะกระทำผิดกฎหมายเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เพียงแต่ควบคุมเอาไว้เท่านั้น เหตุที่มนุษย์สามารถควบคุมไว้ได้ และไม่กระทำผิด เนื่องจากกลัวว่าจะทำให้เสียความสัมพันธ์อันดี กับเพื่อนฝูง ครอบครัว พี่น้อง เพื่อนบ้าน ครู-อาจารย์ นายจ้าง เป็นต้น ความสัมพันธ์ในครอบครัวส่งผลต่อพฤติกรรมการตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ของเยาวชน สอดคล้องกับแนวคิดของ อูซา บิ๊กกินส์ (2557) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเมาแล้วขับ โดยเฉพาะวัยรุ่น คือปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม เพื่อนเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดที่ทำให้ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ และ แนวคิดของ จันทรฉาย โยธาใหญ่ และคณะ (2559) ที่กล่าวถึง ทัศนคติ อิทธิพลของพ่อแม่และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมการตี้มไม่ขับซึ่งรถจักรยานยนต์ได้นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยหนุนเสริมด้านพฤติกรรมเมาแล้วขับ เช่น ไม่กล้าปฏิเสธ หรือปฏิเสธไม่ได้ หรือ เกรงใจ ไม่ชอบพียงใครให้พากลับบ้าน รวมทั้งแรงยั่วยุจากกลุ่มเพื่อน ความรู้สึกตลกขบขันกับการขับขี่รถขณะเมามากกลับบ้าน ก็เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ ส่วนสังคมและวัฒนธรรมและธรรมเนียมการตี้มของชุมชนก็ถือว่ามามีอิทธิพลต่อการเมาแล้วขับของกลุ่มประชากรที่ตี้มแล้วขับ

ประเพณีต่างๆ ในท้องถิ่น มีส่วนสนับสนุน ส่งเสริมให้ตี๋มสุรามีสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตี๋มแล้ว
 ขั้บรวมทั้งความเชื่อทางสังคม กิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะระดับครอบครัว/ชุมชน

1. ผู้ปกครอง และญาติ ควรเป็นแบบอย่างที่ดี คอยแนะนำเด็กและเยาวชน และ
 ไม่ขั้บขั้วานพาหนะขณะมีนเมา และไม่ควรถั้มหรืองดการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในครั้วเรือ่น เพื่อ
 ป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนใกล้ชิดกับเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์
2. ชุมชนควรมีมาตรการในการควบคุม และป้องกันการจำหน่ายเครื่องตี๋ม
 แอลกอฮอล์ทุกรูปแบบ ทั้งการจำหน่ายในรูปแบบร้านค้า
3. ชุมชนควรมีการกำหนดบทลงโทษอย่างจริงจังในการเอาผิดผู้กระทำผิดโดย
 การตี๋มแล้วขั้บ เพื่อป้องกันการสูญเสี่ย
4. ชุมชนควรมีแผนงานส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์ในรูปแบบอื่นที่เหมาะสมที่
 เด็กและเยาวชนสามารถมีส่วนร่วมได้
5. ชุมชนควรมีการส่งเสริมและฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น อาทิ การส่งเสริมศีลธรรม
 อันดีงามให้กับบุตรหลาน เป็นต้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะระดับท้องถิ่น

1. หน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องควรมีแผนงานส่งเสริมงานด้านเด็กและเยาวชน
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีแผนในการให้ความรู้ในเรื่องของการตี๋มเครื่องตี๋ม
 แอลกอฮอล์
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีแผนงานส่งเสริมและสนับสนุนเปิดโอกาสให้เด็ก
 และเยาวชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมสร้างสรรค์

5.3.3 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1. หน่วยงานท้องถิ่นควรกำหนดแผนงานในการป้องกันการตี๋มแอลกอฮอล์และ
 จำหน่ายเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในพื้นที่โดยกำหนดเป็นประกาศท้องถิ่น ห้ามจำหน่ายเครื่องตี๋ม
 แอลกอฮอล์ในพื้นที่สาธารณะ หรือในงานมหรสพบันเทิง และกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ระดับ
 ท้องถิ่น เพื่อขั้บเคลื่อนงานด้านสุขอนามัย
2. ส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์รณรงค์ผ่านสื่อทุกรูปแบบ หรือสื่อสาธารณะ
 เพื่อให้สังคมได้ตระหนักร่วมกันว่าการจำหน่าย และการตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ส่งผลกระทบต่อเด็ก
 และเยาวชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อป้องกันมิให้เยาวชนกลายเป็นนักตี๋มหน้าใหม่ และควร
 เน้นการใช้เนื้อหาเพื่อทำให้ผู้ขั้บขั้รถจักรยานยนต์ขณะมีนเมา รู้ถึงผลจากการเมาแล้วขั้บว่าทำให้

พิการ และอาจถึงแก่ชีวิตได้ โดยไม่ควรเป็นภาพที่น่ากลัวจนเกินไป จนผู้รับสารรู้สึกต่อต้าน ควรเป็นภาพที่ให้ผู้รับสารได้คิดถึงผล และ กระตุ้นให้เกิดความกลัวและไม่กล้ากระทำผิด และ ควรเพิ่มสื่อออนไลน์ โดยมีเว็บไซต์ที่ให้ความรู้ต่าง ๆ เรื่องเมาไม่ขับมากขึ้น

3. รัฐบาลควรมีนโยบายหรือกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องและกำหนดบทลงโทษที่จริงจังต่อการจำหน่าย และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในที่สาธารณะ

5.3.4 ข้อเสนอแนะในการการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อหารูปแบบมาตรการในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักดื่มหน้าใหม่โดยชุมชนและครอบครัวมีส่วนร่วม

2. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเยาวชน เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมเยาวชนมีพฤติกรรมงดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีแนวโน้มเป็นอย่างไร เพื่อให้ทราบถึงแนวทางป้องกันการเกิดนักดื่มหน้าใหม่

3. ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบหรือศึกษาโปรแกรมการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนการปรับเปลี่ยนค่านิยม ทศนคติ การรู้เท่าทันสื่อ และทักษะการปฏิเสธการดื่มของเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

บรรณานุกรม

- กระทรวงยุติธรรม. (2564). สถิติคดีที่เข้าสู่กระบวนการคุ้มครองความประพฤติ. (ออนไลน์).
<https://www.moj.go.th>. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563.
- กัลยา กนกกุลชลพงศ์. (2547). **บริโภคนิยมของเด็ก : ศึกษากรณีความต้องการและการได้มาซึ่งสิ่งของจากพ่อแม่ในเขต กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ. วิทยาลัยนิพนธ์ปริญญาโท (สค.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- กฤษี คำชาย และคณะ. (2545). **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตนเอง. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.**
- จรรยา สุวรรณทัต. (2537). แนวคิดหลักทางพฤติกรรมศาสตร์: ทฤษฎี การวิจัย และการประยุกต์ใช้. ใน **วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 1 (1): 17-21.**
- จิรัชยา เจียวัก และสันติชัย แยมใหม่. (2558). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการดื่มสุราในเยาวชน. ใน **การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6. 26 มิถุนายน 2558. มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่. หน้า 380-395.**
- จันทร์ฉาย โยธาใหญ่ และคณะ. (2557). **พฤติกรรมดื่มไม่ขับและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของเด็กวันรุ่นไทยในจังหวัดเชียงใหม่. รายงานวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์.เชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**
_____. (2559). **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดื่มไม่ขับของนักเรียนสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่. ใน วารสารพยาบาลสาร. ปีที่ 43 ฉบับพิเศษ ธันวาคม พ.ศ. 2559.**
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2551). **ยุทธธรรมชุมชน : การเปิดพื้นที่ของชุมชนในการอำนวยความสะดวกธรรม.**
โครงการพัฒนาระบบกฎหมายไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ฉัตรสุมน พงษ์ภิญโญ. (2548). **การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรการควบคุมอุปทานการบริโภคสุรา. รายงานการวิจัย. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.**
- ดุจเดือน พันธุนาวิน. (2550). **การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม .กรุงเทพฯ: สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์กรมหาชน).**
- ธัญวรัตน์ แจ่มใส และคณะ. (2560). **การศึกษาพฤติกรรมเครื่องดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว กูย และเขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. รายงานการวิจัย.นนทบุรี : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.**

- ธีราพร ทวีธรรมเจริญ. 2563 . *การเรียนรู้วิถีชุมชนจากแนวคิดในทฤษฎีโครงสร้างทางสังคมและทฤษฎีชุมชน* .ใน วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. ปีที่ 30 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม 2553
- นพรัตน์ พาทีทิน .(2561). การตระหนักรู้ต่อผลกระทบทางสังคมของการดื่มแอลกอฮอล์ต่อผู้อื่น จากประสบการณ์ของพื้นที่ชุมชนต้นแบบงดเหล้าแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. รายงานการวิจัย. นนทบุรี : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- บุรฉัตร จันทรแดง และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ใน *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*. ปีที่ 19 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม - ธันวาคม 2562)
- พระบุญธรรม สุทธิกุล. (2550). เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยพิธีกรรมงานศพภายใต้ระบบทุนนิยม กรณีศึกษาชุมชนวัดพระธาตุหนองบัว 1 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ไพรัตน์ อันอินทร์. (2552). การปรับลดพฤติกรรมการดื่มสุรา ที่เป็นปัญหาต่อสุขภาพของวัยรุ่น โดยการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันในวัยรุ่นอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ยุทธนา ไชยจุกุล. (2559). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรจนพรินท์ติ้ง.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2556). *ปรัชญาการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรณัฐ แหยมแสง. (2554). *สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วารุณี ภูริสินสิทธิ์. (2543). *การเบี่ยงเบนทางสังคม*. แนวความคิดพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม. เชียงใหม่ :ภาควิชาสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (2556). *สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบในประเทศไทย ปี 2556*. นนทบุรี: บริษัท เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์ จำกัด. (อัดสำเนา).
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (2557). *สุรากับโรคจิต*. (ออนไลน์). www.1413.in.th/content-view-10.htm. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2563
- สนธยา พลศรี. (2545). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สภาวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ. (2560). *วัฒนธรรม*. (ออนไลน์). <https://www.m-culture.go.th/sisaket>. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2563.

- สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร. (2562). **รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนของกระทรวงคมนาคม พ.ศ. 2561.กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร.**
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). **สถิติการเกิดอุบัติเหตุในช่วงปกติและช่วงเทศกาลสงกรานต์ 2563 .(ออนไลน์)**
<https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=index>. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563.
- สิทธิโชค ชาวไร่เงิน และบงกช เจริญรัตน์. (บรรณาธิการ), (2561). **งานวิจัยวัฒนธรรมกับความเสี่ยงสุขภาพ: สุรา ยาสูบ. นนทบุรี: สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ.**
- สุภัตตรา สุภาพ. (2542). **สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.**
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2548). **วัฒนธรรมในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- โสฬารธรณ อินทสิทธิ์. (2554). **กระบวนการและความสัมพันธ์ของการดื่มแอลกอฮอล์กับการใช้ยาเสพติดในวัยรุ่น. รายงานการวิจัย. นนทบุรี : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.**
- อรทัย วลีวงศ์ และคณะ. (2557). **ผลกระทบของการดื่ม แอลกอฮอล์ต่อผู้อื่น: แนวคิด สถานการณ์ และช่องว่างของความรู้ของประเทศไทย ใน วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข, ปีที่ 8 (ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน 2557), หน้า 112-113.**
- อุษา บิ๊กกินส์ .(2557). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเมาแล้วขับของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน วารสารสุทธิปริทัศน์ ปีที่ 27, 82 (เม.ย.-มิ.ย. 2556) หน้า 41-59.**
- Albert Bandura. (1986). **Social foundations of thought and action : A social cognitive theory.** Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice hall.
- Allen, R. & Santrock, J. W. (1993). **Psychology : The Contexts of behaviour.** USA.: Wm. C. Brown Communication.
- Jamkratoke, V. (1998). **Factors related to fast food consumption behaviour of high school students.** Schools under the Department of General Education Bangkok. Master thesis. Graduate School : Srinakharinwirot University.
- Kammeyer, Kenneth C.W. 1997. **Sociology : Experiencing Changing Societies.** Boston: Allyn & Bacon
- Marvin E.Olsen. (1978). **The process of social organization: Power in social systems .(2nd ed.).** USA: Holt, Rinehart and Winston.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ประมวลภาพถ่ายกิจกรรมการลงพื้นที่

ภาพถ่ายกิจกรรมการลงพื้นที่

เวทีสนทนากลุ่ม

ลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลจุดตรวจเมาไม่ขับอำเภอเมืองชัยภูมิ

เข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตจังหวัดชัยภูมิ

สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน

สัมภาษณ์บุคคลที่ได้รับผลกระทบจากคดีมาแล้วซ้ำ

ภาคผนวก ข
เครื่องมือการวิจัย

ใบยินยอมให้ข้อมูลด้วยความสมัครใจ

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้ข้อมูลในงานวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์โครงการ วิธีการวิจัย รวมทั้งประเด็นที่จะทำการสอบถามโดยละเอียด และมีความเข้าใจดีแล้ว

ข้าพเจ้ามีอิสระในการเลือกตอบคำถามบางข้อ หรือไม่ตอบคำถามบางข้อ หรือขอหยุดการตอบแบบสอบถามเมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล โดยการยกเลิกการให้ข้อมูลนี้จะไม่มีผลกระทบใดๆ หรือไม่สูญเสียสิทธิใดๆ ที่ประชาชนไทยพึงมีทั้งนั้น

ผู้วิจัยรับรองว่าข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะนำไปใช้สำหรับการวิจัยนี้เท่านั้น และจะเก็บไว้ในที่ที่ปลอดภัย ข้อมูลที่ถูกวิเคราะห์แล้วจะนำเสนอในภาพรวม โดยไม่มีการระบุข้อมูลใดๆ ที่จะทำให้สามารถระบุตัวผู้ให้ข้อมูลได้

ในกรณีจำเป็น ข้าพเจ้าสามารถติดต่อนักวิจัยหลัก ได้แก่ นายรพีภัทร ศรีไกรภักดิ์ โทรศัพท์ 091-8324918 ได้ตลอดเวลา

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว มีความเข้าใจทุกประการ และได้ลงนามใบยินยอมให้ข้อมูลด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้เข้าร่วมโครงการ
(...../...../.....)

ลงนาม.....ผู้วิจัย

ลงนาม.....พยาน

ลงนาม.....พยาน

แบบสัมภาษณ์

การศึกษาแบบแผนทางสังคมและปัจจัยการดื่มที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับ ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ

คำชี้แจง:

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแบบแผนทางสังคมที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน จังหวัดชัยภูมิ และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยการดื่มที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้การดื่มไม่ขับในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ และอำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มีเนื้อหาทั้งหมด 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 บริบทชุมชน

ตอนที่ 3 สถานการณ์และแบบแผนทางสังคม/ธรรมเนียมการดื่มเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้ “ดื่มไม่ขับ”

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแบบแผนทางสังคม/ธรรมเนียมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3. การให้ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ชุดนี้ คำตอบของท่านมีความสำคัญยิ่งต่อการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัย เพื่อให้งานวิจัยดังกล่าวนี้ มีความเที่ยงตรง และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง กรุณาให้ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามความจริง

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างยิ่งที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูล

คณะผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล ผู้ให้ข้อมูล (เลือกที่จะตอบหรือไม่ตอบก็ได้).....
2. เพศ 1. ชาย 2. หญิง 3. อื่นๆ (ระบุ).....
3. อายุ.....ปี
4. สถานภาพ
  1. โสด 2. สมรส 3. หย่าร้าง 4. หม้าย 5. หย่าร้าง
  6. แยกกันอยู่ 7. อื่นๆ (ระบุ).....
5. ศาสนา
  1. พุทธ 2. คริสต์ 3. อิสลาม 4. อื่นๆ(ระบุ).....
6. การศึกษาสูงสุด
  1. ไม่ได้เรียน 2. ประถมศึกษา 3. ม.ต้น
  4. ม.ปลาย 5. อนุปริญญา (ปวช./ปวส.) 6. ปริญญาตรี
  7. สูงกว่าปริญญาตรี (ระบุ).....
7. อาชีพหลักในปัจจุบัน(ระบุ).....
8. อาชีพรองในปัจจุบัน (ระบุ).....
9. สถานหรือบทบาทของท่านกับชุมชน (พร้อมระบุรายละเอียด)
  - ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สารวัตรกำนัน แพทย์ตำบล เป็นต้น
  - อาสาสมัครหรือแกนนำในชุมชน เช่น อสม. อสผ. แกนนำไฟฟ้า แกนนำ เป็นต้น
  - ประชาชนทั่วไป.....
10. ประสบการณ์การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
  - ไม่เคยดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
  - เคยดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในอดีต แต่ปัจจุบันนี้เลิกแล้ว
  - ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ ในปัจจุบัน
  - ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นบางครั้ง ในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 บริบทชุมชน

2.1 ประวัติศาสตร์ชุมชน

.....

.....

.....

2.2 ที่ตั้ง สถาปัตยกรรมศาสตร์

.....
.....
.....

2.3 ทรัพยากรในชุมชน

.....
.....
.....

2.4 บริบทประชากร

.....
.....
.....

2.5 เศรษฐกิจสังคม /การเมืองการปกครอง

.....
.....
.....

2.6 การศึกษา ระบบสาธารณสุข

.....
.....
.....

2.7 วัฒนธรรม ศาสนาและ ประเพณี เป็นต้น

.....
.....
.....

ตอนที่ 3 สถานการณ์และแบบแผนทางสังคม/ธรรมเนียมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.1 กลุ่ม/บุคคลที่ดื่ม

.....
.....
.....

3.2 บทบาท สถานภาพทางสังคม

.....
.....
.....

3.3 การอบรมเลี้ยงดู / วิธีการแบ่งปัน

.....
.....

3.4 สภาพแวดล้อม/กิจกรรมทางสังคม

.....
.....
.....

3.5 ประเพณี วัฒนธรรมชุมชนและองค์กร เป็นต้น

.....
.....
.....

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้ “ดื่มไม่ขับ”

4.1 ด้านบุคคล ได้แก่ ค่านิยม ความเชื่อ ความต้องการ อารมณ์ประสบการณ์ สิ่งเร้า สภาพร่างกาย จิตใจ เป็นต้น

.....
.....
.....
.....
.....

4.2 ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม ได้แก่ ทักษะสติ ความรู้ อิทธิพลเพื่อน ผู้ปกครอง นโยบายและกฎหมาย เป็นต้น

.....
.....
.....

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแบบแผนทางสังคม/ธรรมเนียมการตีไม้เครื่องตีไม้แอลกอฮอล์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

-----ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งในการให้ข้อมูลการศึกษาในครั้งนี้-----